

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Broschyren **Tjugufemårsminnen och Framtids-
tankar** af *Onämnd* har gratis utdelats åt Dagnys
prennumeranter.

1892.

4:e häft.

DAGNY

TIDSKRIFT FÖR SOCIALA OCH LITTERÄRA INTRESSEN

UTGIFVEN AF

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

INNEHÅLL:

Esselde, Om behovet af utbildade sjuksköterskor för landsbygden.
Anna Flectwood-Derby, Något om aftonklubbar för fabriksflickor.
Maria Cederschöld, Kvinnans politiska rösträtt inför engelska underhuset.
Cecile Göhl, En föreläsningsturné med ämnet: »Hemlif i Sverige».
M. C., Från riksdagen.
Meddelanden från Fredrika-Bremer-Förbundet.
Hvarjehanda i Kvinnofrågan.
Fredrika-Bremer-Förbundets berättelse för år 1891.

Pris pr årgång: { För Förbundets medlemmar kr. 2: 50.
                          { För icke medlemmar   » 4: 00.

Fältskärskurs

för kvinnliga elever är genom *Fredrika-Bremer-Förbundet* anordnad i Upsala. Undervisningen meddelas af fröken *Ameline Sterky*, utexaminerad fältskär.

Kursen börjar den 1 september. Anmälningar mottagas och upplysningar lämnas af Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, Stockholm.

Anna Nilsson,

född Zetterling,

Utexaminerad Barnmorska i Stockholm och Wien.

Mottagningstid 1—3.

Sturegatan 42, 1 tr. Stockholm.

Allm. Telefon 77 57.

JOHN HOLMBLÖM,

Modeaffär för Damkappor,

Stockholm,

12 Kungsträdgårdsgatan 12,

rekommenderar sitt stora och rikhaltiga lager af alla

Nouveautés för säsongen.

Särskildt får rekommendera mitt stora lager af

Pelsverk för Pelskappor

med därtill passande öfvertyger.

Allmänna Lif- försäkringsbolaget

i Stockholm,
Vasagatan 10,
meddelar fördelaktiga
lifförsäkringar och billiga lifräntor.

(G. 13770)

Winborgs Ättiksprit
på flaskor för utspädning.

Winborgs Biffstecksås.

Winborgs Jästpulver.

Winborgs malda Kryddor på bleckdosor och paket.

Winborgs Senap,

blandad som fransk o. engelsk.

Winborgs Soja.

Winborgs Bordsalt.

Specialitet:

Winborgs Lactoserin-Cacao,

välsmakande, kraftigt, närande, hälsosamt!

Förordad af professorerna Olof Hammarsten, C. E. Bergstrand, med. d.r.

Ch. Em. Hagdahl m. fl.

Hälsovännen, tidskrift för allmän och enskild hälsovård, yttrar i sitt nummer för den 1 februari följande:

»Särdeles närande och värderikt såsom ett koncentreradt och smaktigt näringsmedel är äfven den i handeln hos oss införda lactoserincacao.»

De flere gånger prisbelönta tillverkningarna finnas att tillgå hos hrr specerihandlare samt i parti hos

Th. Winborg & Co., Stockholm.

Kongl. Hofleverantör.

I. M. GÖTHE, Stockholm,

Bok-, Musik- och Pappershandel,

48 Drottninggatan, hörnet af Klarabergsgt.

Partilager för återförsäljare 1 tr. upp i samma hus.

Filialer:

72 Drottninggt.

1 Köpmantorget.

Regeringsgt. 27.

Hornsgt. 54.

Elin Spross' Trikåhandel,

36¹/₂ Vesterlånggatan 36¹/₂.

Lager af alla sorters Trikåvaror för Herrar, Damer och Barn.

Telefon 20 83.

Telefon 20 83.

Bettina Lewysohn,

Bokbindare,

26 Malmskilnadsgatan 26.

*

Aug. Magnusson

(etablerad 1860)

46 & 48 Vesterlånggatan 46 & 48

Försäljningslokaler: *nedra botten, en, två och tre* tr. upp

STOCKHOLM.

Största lager i Norden

af

Kulörta o. Svarta Ylleklädningstyger

Kulörta och Svarta Sidentyger

Bomulls-Tvättklädningstyger

Schalar och Resfilar m. m.

Observera! Genom direkta förbindelser med in- och utlandets förnämsta fabrikanter kan jag erbjuda ofvannämnda artiklar **bättre** och **billigare** än någon annan och torde en hvar genom besök i mina lokaler eller genom requisition af profver och varor lätt blifva öfvertygad om fördelen att hos mig fylla sina behof af dessa artiklar.

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 28 67.

**Profver på begäran
kostnadsfritt.**

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 28 67.

Om behovet af utbildade sjuksköterskor för landsbygden.

Att sjukvården i vår tid står högt och att de bildade kvinnor, som, efter genomgången läro- och öfningskurs på välordnade sjukhus, tjänstgöra i ägenskap af sjuksköterskor, gjort och dagligen göra all heder åt sitt ansvarsfulla kall, är ett faktum, som alla böra tacksamt erkänna. Men ett faktum är också, att hemmen på landsbygden, de välbärgade så väl som de fattiga, sakna denna oskattbara och för en lycklig utgång af sjukdomen ofta oundgängliga hjälp.

Den första, som oss veterligen behjärtat och tagit till orda för afhjälpan af denna brist, är d:r J. E. Bergvall i tidskriften *Eira*, 9:de årgången, n:o 10, med en uppsats, benämnd: *Huru kan den enskilda sjukvården på vår landsbygd förbättras?*

Den tänkvärda uppsatsen gaf genast anledning till en artikel i *Tidskrift för hemmet*, 27:de årgången, hvilken artikel ingick bland Fredrika Bremer-Förbundets första meddelanden. Från denna stund tänkte sig Förbundets stiftare alltid sjukvårdens förbättrande på landsbygden såsom en af de uppgifter, för hvilka det nybildade Förbundet borde verka. Och nu, sedan goda lärokurser under bildade, i sitt kall skickliga föreståndarinnor i hufvudstadens förnämsta sjukhus så väl som vid Sofiahemmet blifvit ordnade, är tiden inne att börja arbetet för den länge påtänkta uppgiften.

I allt väsentligt kunna vi bygga vår verksamhet för denna sak på de grunder, som blifvit lagda af d:r Bergvall och som vi taga för gifvet måste gillas och med värme omfattas af alla läkare. Visserligen har, med några ytterst få undantag, d:r Bergvalls i så många afseenden förträffliga plan hittills icke blifvit förverkligad. En orsak därtill är,

tro vi, att saken icke upptagits med den kraft den förtjänar af några *bildade kvinnor*. En annan orsak torde vara den, att mången har den föreställningen, att en sköterska föga kan uträtta där icke läkare finnes i närheten, och att hvad landtbefolkningen i första rummet behöfver är ett flerdubbelt antal läkare.

Naturligtvis *kan* en sköterska lika så litet ersätta läkare, som läkaren *vill* ersätta sköterskan; men en väl utbildad sköterska kan dock i lindrigare sjukdomsfall ersätta läkaren, helst där telefon finnes att tillgå till läkarestationen, eller i svårare fall vårda patienten efter läkarens föreskrift på ett helt annat sätt än den sjukens okunniga omgifning.

Utan att i minsta mån vilja förringa värdet af läkarens insikt och möda, kunna vi också erinra om huru på sjukdomens likasom på krigets slagfält den nutida regeln gäller, att det icke är fältherren allena, som vinner drabbningen, icke endast läkarens föreskrifter, dessa må vara aldrig så förträffliga, som återgifva den sjuke hälsa och krafter; ty till segern bidrager i väsentlig mån det sätt, hvarpå de gifna befallningarne utföras. Våra humana läkare äro också numera villiga att erkänna det värdefulla biträde, de hafva i den plikttrogna och för sitt kall utbildade sköterskan. D:r Bergvall är en bland de första att erkänna värdet af denna hjälp, och han påyrkar ifrigt, att kommunerna måtte anställa utbildade sköterskor i sin tjänst för att under läkarens uppsikt vårda de sjuka.

Han har därjämte starkt betonat hurusom sköterskan måste lära den sjukens omgifning att vårda honom efter hennes anvisning. Med styrka framhålles också det gagn sköterskan bör kunna göra genom att förekomma smitta och främja sanitära reformer, så väl inom som utom hemmen i sitt distrikt.

Ingen, som har minsta begrepp om arbetsfolkets lif och hem på landet, kan undgå att på det varmaste instämma i detta den kloke och människoälskande läkarens yrkande. Om någonstädes reform är af nöden, så är det här. Vi behöfva blott i tankarne se för oss den torftiga backstugan, där intet fönster kan öppnas, och därinne i den dåliga bädden en mor, flämtande i feber, med ett sjukt barn vid sin sida och två, tre andra stojande omkring henne. Vi kunna tänka

oss mannen gången att rådfråga läkaren i dennes bostad, en eller halfannan mil bort, och granngummorna under tiden kommande på besök med kaffe och annan »förning» till de sjuka, samt skolkamraterna smekande det sjuka barnet och medförande från detsamma sjukdomsämnet till sina olika hem. Och sist kunna vi i föreställningen höra huru nästa söndag kyrkklockorna ringa för de små barnens lik.

I hvilken grad smittosamma sjukdomar härja på landsbygden, där folket icke kan påräkna någon personlig hjälp eller ledning, visar sig af en notis, som nyligen gått igenom tidningspressen, om huru en liten folkskola i Jämtland måst stängas, emedan alla dess åtta lärjungar inom två veckor dött i difteri!

Huru äfven vid icke epidemiska sjukdomar, t. ex. i febrar, lunginflammationer eller smygande åkommor, som sluta med obotliga sjukdomar, bristen på en för sitt kall utbildad sjuksköterska förvärrar det onda och stegrar den allmänna sjukligheten, må här endast i förbigående påpekas.

*   *   *

Men det är icke endast vid inre sjukdomar, som saknaden af närboende insiktsfulla sjuksköterskor medför sorgliga följder; och här komma vi till ett område af frågan, som d:r Bergvall ej vidrört: *vården af personer, som drabbats af yttre skador och olycksfall*. I aflägsna trakter, där läkaredistrikten omfatta ofantliga arealer, har man mångfaldiga bevis på huru, af brist på snar hjälp af sakkunnig person, sträfsamma och ordentliga arbetare, i följd af en yttre skada, som lämnats utan vård eller ock af okunniga kvacksalvare missvårdats, blifvit lytta och mindre arbetsföra, huru mången kanske blifvit rent af krympling, en börda för de sina och sin kommun eller det bolag han tjänat*). Äfven om en på sjukhus utbildad sköterska hade funnits till hands, hade hon i svårare fall icke haft rätt att ingripa.

*) Enligt uppgifter från öfversköterskah vid ett mycket stort järnverk förekomma i sådana distrikt ett mycket större antal olycks- än sjukdomsfall.

Vi hafva därför tänkt oss, att en sjuksköterska för landsbygden bör, för att rätt kunna fylla sin uppgift, tillika utbildas i fältskärskonsten och hafva aflagt examen, erforderlig för lagligt utöfvande af detta yrke. Först då tro vi att hon är fullt rustad för sitt svåra och maktpåliggande, men på samma gång välsignelsebringande kall.

* * *

Men det är icke nog med den tekniska utbildningen, om än den bästa. Minst lika stränga fordringar måste man ställa på karakteren, naturanlagen och hjärtelaget. Redan under vanliga förhållanden ställer sjuksköterskans yrke stora kraf så väl på karakter som förståndsodling, men då det utöfvas på landsbygden stegras fordringarne. Sjuksköterskan blir här, *ehuru alltid ställd under läkarens kontroll*, mera beroende af sitt eget omdöme och får därför en mera ansvarsfull ställning än på ett sjukhus, där läkaren dagligen ger henne sina föreskrifter.

Vi hafva nämnt detta för att göra det rätt tydligt, huru grannlaga och viktigt valet och utbildningen af sjuksköterskor för landsbygden måste vara. Det är äfven tydligt, att redan antagandet af elever icke kan lämnas till hvem som helst, utan fordrar vana att bedöma människors karakter och olika anlag. Det är således icke sagdt, att den första bästa, som inom sin hemort erbjuder sig att blifva sjuksköterska, passar för den svåra uppgiften; ej heller att myndigheterna inom en kommun, vid ett bruk eller, såsom nyligen förekommit i en annons, *ortens länsman*, kunna eller vilja åtaga sig att bedöma om den sökande är lämplig, vare sig att utbildas för eller anställas i sjukvårdstjänst. Det torde icke ens alltid vara fördelaktigt, att till sjuksköterska antages en person, som länge stått ortens befolkning nära. Det är nämligen oftast svårare för en sådan person, att i en dylik befattning taga det inflytande och ingjuta hos befolkningen den respekt och den benägenhet att lyssna till och efterkomma råd, som är vilkor för framgången i hennes arbete.

Det är ju dessutom i vår tid erkändt, att kvinnor, som skola åläggas viktiga uppdrag, böra pröfvas och utväljas af

kloka och erfarna kvinnor, och den regeln torde här, så väl som i andra fall, vara lika naturlig som riktig.

*
*
*

Fredrika Bremer-Förbundet har genom sin omfattande verksamhet i olika riktningar haft tillfälle att samla ett rikt förråd af erfarenhet från olika områden för kvinligt arbete. Detta icke minst inom sjukvården, där Förbundet, på anmodan af så väl hufvudstadens som landsortens läkare, under flera år ombesörjt anskaffandet af lämpliga sköterskor för olika ändamål.

Det är på grund af denna erfarenhet och drifna af ett varmt nit för saken, som vi tro oss nu kunna till våra öfriga uppgifter lägga den att söka bilda *en liten trupp sjuksköterskor, ställda under Förbundets ledning att på dess anvisning tjänstgöra inom sjukvården på landsbygden.*

Då detta nedskrifves, är en förberedande komité redan tillsatt och har börjat utreda saken. Man har därvid funnit, att ett visst intresse för sjukvårdens förbättrande i senare tid gjort sig gällande å flera orter, och att i synnerhet vid större sågverk, bruk och fabriker, upprättade af bolag, beredvillighet att anslå nödiga medel kan påräknas. Här och där anträffas ock varmhjärtade kvinnor, som frivilligt, af ren människokärlek, ägna sig åt sjukas vård, och stundom för detta ändamål genomgått en grundlig sjukvårdskurs.

När nu allt detta hinner ordna sig och framför allt, när sjukstugorna blifva ställda under uppsikt af yrkeskunniga, varmhjärtade och till karakteren lämpliga sköterskor, då äro de första stegen tagna till en reform, som man hoppas måtte, under nitiska och människoälskande läkares hägn, småningom komma vårt lands aflägsnare och glest bebyggda orter till godo.

Här är arbete både för bemedlade kvinnor och för sådana, som arbeta för sitt bröd. Saken blir nog både svår och mödosam att ordna såväl som att utföra, men det gäller också ingenting mindre än att höja sjukvården och hälsotillståndet hos en betydlig del af den arbetande befolkningen i vårt land. Ingenting stort vinnes utan offer; och blickar man aldrig så litet djupt in i arten af denna uppgift och i den nöd och de lidanden, den afser att lindra,

så känner man sig gripen af den som af en kärleksplikt — ett Guds bud till dem, som ännu icke upptagit en lifsgärning — att här finnes arbete i hans tjänst.

Att angifva förutsättningarna för och betydelsen af ett arbete i nämnda riktning har varit afsikten med ofvanstående rader, och att efter bästa förmåga biträda vid arbetets ordnande, skall vara Förbundet en glädje.

Esselde.

Skriftliga meddelanden i ämnet torde adresseras till Fru S. L—d Adlersparre, 25 Tunnelgatan, Stockholm. Dessutom kunna upplysningar erhållas, så väl muntligen som skriftligen, genom Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 5 Malmtorgsgatan, Stockholm.

Något om aftonklubbar för fabriksflickor.

London, mars 1892.

Det ofantligt stora antal unga flickor — öfver 150,000 ensamt i London — som har arbete i fabriker, nödvändiggör inrättandet af en mängd klubbar, där dessa flickor kunna tillbringa sina aftnar efter sitt oftast hårda och enformiga dagsarbete.

Men, invänder säkert mången, de hafva ju sina hem, hvarför ej tillbringa sina lediga stunder där? Hvarför bringa till stånd något, som drar ungdomen från hemmen?

Denna invändning förefaller nog riktig. Men låtom oss betänka, hvad sorts hem det är, som i allmänhet stå dessa flickor till buds. Ett eller två små rum, där i de allra flesta fall en *stor* familj är hopträngd, och där ofta en supig far gör sig både hörd och känd när han kommer hem från krogen, där småsyskon stoja och skrika eller där kanske någon familjemedlem fyller hälften af det lilla rummet med asktillverkning, madrasstoppning eller dylikt skräpande hemarbete, som här är så vanligt.

Hvad trefnad, hvad uppbyggelse eller hvad hvila kan den unga flickan finna i ett sådant hem, afton efter afton? Hvad blir följden då hon uteslutande är hänvisad till ett hem af detta slag? Hon

skaffar sig »bekantskaper», som hon följer på allt annat än upplyftande nöjen, hon kommer i dåligt sällskap och är snart inne i det utelif, som vanligen leder in på förfallets lutande plan.

Det berättigade i *nöjet*, ja, den mänskliga naturens oafvisliga behof af rekreation efter arbete, kan ej resonneras bort och måste väl beaktas af alla, som med framgång vilja verka för förbättrandet af de arbetande klassernas livsvilkor. Hvarför skulle sådana naturliga yttringar af ungdomssinnet som lekar, sång, dans m. m. vara så allmänna och så nödvändiga endast för de högre klasserna? Hvarför skulle ej de flickor, som arbeta på fabriker, efter slutadt enformigt dagsarbete behöfva en rekreation, sådan, som ges i sällskap med jämnåriga, vid ett lätt handarbete under gladt samspråk? Hvarför skulle hon ej finna nöje och uppbyggelse i att åhöra ett populärt föredrag eller en uppläsning, att deltaga i sångöfningar eller i klasser i historiska och naturvetenskapliga ämnen, i dans, gymnastik, lekar m. m.?

Kanske är vikten och nödvändigheten af att möjliggöra detta ingenstädes så allmänt inredd som i England, och allt detta står också den engelska fabriksflickan till buds.

Öfver allt finnas arbetsklubbar af många olika slag och grundade på mer och mindre skilda principer, men alla verkande för ett mål: den unga flickans andliga, sedliga, moraliska och fysiska höjande, och därigenom beredandet af en bättre grund för kommande släkten.

En del klubbar äro anlagda på en strängare religiös basis — dock ej så, att icke lekar och nöjen äro tillåtna, om än dansen möjligen anses allt för hetsande, — och ägna en eller par aftnar i veckan åt bibelklasser o. s. v., under det att andra, utan att försumma det religiösa elementet, gifva större spelrum åt sömnad, lekar och dans. Den stilla engelska dansen visar sig i sanning som ett utmärkt uppfostringsmedel, och en aftons dans i veckan, med nödig undervisning och tillsyn, verkar på samma gång som en hälsosam exercis och ett uppfriskande nöje.

Många klubbar hafva sina egna hus, men de, som ej befinna sig i så god ekonomisk ställning, få fritt begagna folkskolelokaler. Alla söka att göra lägenheten så treflig och hemlik som möjligt; så finnas för skolrummen stolar, bord med dukar att tillgå, och äfven tafior att för aftonen hänga upp på väggarna. De flesta klubbar äro understödda af föreningar, men medlemmarne betala alltid en låg veckoafgift, t. ex. en penny = 7 öre.

Nu kommer frågan, äro dylika klubbar lämpliga och nödvändiga i Sverige?

Visserligen ej i samma grad som här i England, men utan tvifvel skulle ett allmännare införande af dylika aftonklubbar utöfva ett välgörande inflytande på de många unga flickor, som nu i Sverige söka och finna arbete i det ständigt tillväxande antalet fabriker.

Med fabriksarbetet följa lediga aftnar, ett kamratlif, som kanske ofta ej är af upplyftande slag och en själfständighet, som den unga flickan ej äger så länge hon har sin verksamhet i hemmet eller som tjänande i andras hem. Hon kommer snart att i viss grad afskudda sig, hemmets inflytande och lita på sig själf. Hvar skall hon då finna det stöd, den ledning hon så väl behöfver, motvikten till det dåliga inflytandet af instängd, enformig verksamhet eller af gatulifvet? Om generationer få lefva detta lif utan hjälp af förädlade inflytande, uppstår ett förvildadt släkte. Här i England hade det hunnit blifva ofantligt manstarkt innan aftonklubbarna för omkring 12 år sedan sattes i gång.

Men det är bättre att ej låta det gå så långt, ty arbetet blir då så mycket svårare och hårdare, en daglig erfarenhet bland dem, som arbeta här bland Londons visserligen intelligenta och vakna, men till sätt och seder ofta råa och förvildade fabriksbefolkning. Öfverdensamma har kyrkans presterskap ingen makt, det är blott frälsningsarmén, som genom sitt starka element af glädje och sång, kan lyckas draga många till sig. Men, som sagdt, en väl organiserad aftonklubb kan uträtta ofantligt mycket både förekommande och räddande.

Och är det ej vår skyldighet, vi, som njuta af alla civilisationens frukter, att återgälda något till dem, som för åstadkommande af hvad till vår bekvämlighet och vårt nöje hörer föra ett hårdt, sträfsamt lif?

Jag skulle därför vilja säga till dem, som äga tid och krafter att åtaga sig något sådant: ägnen däråt ert lefvande intresse, och gören det snart. I kunnen därigenom rädda många unga själar från fördärfvet, hjälpa till att bilda goda hustrur och mödrar, att höja moralen hos den kvinliga ungdomen och därigenom ett kommande släktes. I kunnen göra oberäkneligt godt åt andra, och på samma gång oberäkneligt godt åt er själfva. Detta arbete skall gifva er ett större och högre intresse i lifvet, en sannare glädje än hvad ett lif hufvudsakligast för eget gagn och egna nöjen någonsin kan gifva. Och de nöjen, som sedan bjudas eder, skola kännas mångdubbelt glädjefullare efter det ni till andra bringat nöje och nyttiga kunskaper.

En viktig sak är, att dessa klubbar äro öppna *alla* hvardagsaftnar, fastän ingen af flickorna hvarken kan eller bör infinna sig

hvarje afton, utan borde tillhållas att ägna en eller flera kvällar i veckan till hjälp i hemmet.

För att grunda en aftonklubb fordras först och främst energi och kärlek till saken, därefter insikter. De förstnämnda bo inom oss själfva, men insikterna erhållas bäst genom att se och studera hvad andra gjort före oss. Och detta kan ingenstädes bättre ske än i London, ty här finnas klubbar af alla slag och dessutom en rik litteratur i ämnet. En kännedom af förhållandena i Sverige är i viss grad nödvändig att äga på förhand.

Bästa tiden är november, december, januari, april, maj och juni, emedan julfester och sommarutflykter äro af intresse att vara med om.

Med glädje skulle jag vara behjälplig i alla afseenden, gifva anvisningar samt introduktioner, hvarhelst sådant behöfves. I East-End är naturligtvis det rikaste arbetsfältet; jag vill därför tillråda att *bo* där, och tror mig kunna utlofva en tid, rik på intressanta iakttagelser och intryck för hela lifvet.

Anna Fleetwood-Derby.

Till ofvanstående behjärtansvärda artikel af mrs Derby vilja vi tillägga några ord. Den verksamhet för beredande af själsbildande och förädlande aftonunderhållningar åt fabriksflickor, hvarom den varm-hjärtade artikelförfattarinnan talar, saknar ej sitt motstycke hos oss, ehuru densamma ej nått en utsträckning, motsvarig de stora engelska städernas. Vi vilja endast erinra om en i föregående årgång af Dagny synlig uppsats om »Kristliga Föreningen af Unga Kvinnor», hvilken förening har till en af sina förnämsta syften att sammanföra unga flickor, sysselsätta i fabriker, atelierer och butiker, efter slutadt dagsarbete till gemensamma bönemöten, syklasse, musiköfningar och dylikt. Denna föreningens verksamhet, som dock uteslutande stöder sig på religiös grund, är ganska vidtomfattande, och »aftonsamkväm» hållas af dess medlemmar vissa dagar i veckan inom särskilda lokaler i flere af hufvudstadens församlingar. Äfven i landsorten verka mellan 20 och 30 grenar af samma förening.

Den af fru Elisabeth Nyström, född Rosenius, år 1880 stiftade »Föreningen för sömmerskor», hvars ändamål är att befrämja handarbetande kvinnors bästa, utöfvar äfven, allt sedan sitt stiftande, en verksamhet motsvarande den af mrs Derby omnämnda. Föreningen kan visserligen ej sägas ha bildat någon »klubb» och äger ännu ingen egen lokal, men samkväm hållas af densamma en söndagsafton i hvarje månad hos privata personer, hvilka godhetsfullt inbjudit förenings-

medlemmarna. Under dessa aftonunderhållningar, som omfattats med stort intresse, har tiden upptagits med en bibelstund, föredrag i något lärorikt ämne, musik och sång, delvis af en inom föreningen bildad sångkör, hvarefter tedrickning avslutat aftonen.

Efter hvad vi hafva oss bekant, har man dessutom i Stockholm börjat ordna samkväm af bildande, men mer världslig art, mellan arbetande kvinnor af alla samhällsklasser, om hvilka samkväm vi möjligen framdeles blifva i tillfälle att lämna närmare upplysningar.

Detta i allra största korthet en antydning om hvad som äfven inom denna sida af kvinnorörelsen i vår hufvudstad blifvit uträttadt. Tyvärr sakna vi liknande uppgifter från landsorten, där det säkerligen inom månget samhälle verkas med nit och intresse för samma goda idé. Men att, i betraktande af det oerhördt stora arbetsfältet, ännu mycket återstår att göra, att det ännu inom detta område finnes stora sträckor obruten mark, som väntar på att uppbrukas af den varmhjärtade människovännen, därom kan väl ej vara något tvifvel. Vi kunna därför ej annat än på det lifligaste önska, det den vänliga maning, som sändes oss från den stora världsstaden af en vår landsmaninna, ej skall förklinga öhörd.

Kvinnans politiska rösträtt inför engelska underhuset.

Det var 1867, som i engelska underhuset för första gången förslag väcktes om politisk rösträtt för kvinnor. Förslagställaren var *John Stuart Mill*. Under det fjerdedels sekel, som sedan dess förflutit, har frågan flere gånger åter varit uppe på parlamentets dagordning, och en gång, 1885, lyckades det till och med dess vänner att genom öfverraskning få en motion igenom i andra läsningen, men oaktadt allt detta har den ännu ej funnit sin lösning.

Då en fråga af storpolitisk betydelse, en fråga, som rör nationens lifsintressen, upptager statsmännen och delar representationen i två bestämdt skilda läger, händer det vanligen, att frågor, som röra någon särskild samhällsklass och räkna såväl anhängare som motståndare inom de båda motsatta partierna, undanskjutas, dels därför

att den stora frågan så uteslutande behärskar allmänna intresset, dels för att icke partidisciplinen måtte rubbas. Så har det gått i England med en mängd frågor, däribland äfven den om kvinnans rösträtt, allt sedan Gladstone vid de senaste allmänna valen sommaren 1886 skref själfstyrelse (home rule) för Irland främst på sitt program.

Nya allmänna val stå nu åter för dörren, och de konservatieve, som under sitt sexåriga regemente sett sina leder betydligt glesna, och ha starka skäl att frukta att komma i minoritet i det nya underhuset, söka att på alla sätt stärka sin position. Det är icke ovanligt, att de engelska konservatieve vid dylika tillfällen, för att öka sin popularitet, på sitt program upptaga någon reformfråga, som från början utgått från de liberale.

Förslaget om kvinnors rösträtt, som först väcktes af den radikale Stuart Mill och understöddes af liberale såsom Henry Fawcett, räknar nu mer sina förnämste anhängare bland de konservatieve. Premierministern lord Salisbury förklarade sig för några månader sedan beredd att uppställa den på det konservativa programmet, och dess förnämste förkämpe i underhuset är de konservatives ledare därstädes, lord Salisburys systerson, förste skattkammarlorden Arthur Balfour.

Det var äfven en konservativ, sir *Albert Rollit*, som under innevarande parlamentssession framlagt en bill att alla kvinnor, hvilka äga kommunal rösträtt, skulle erhålla rätt att deltaga i parlamentsvalen. Kommunal rösträtt äga sedan 1869 de kvinnor, hvilka fylla de lagstadgade vilkoren, och deras antal uppgår till ungefär 900,000, ungefär en sjundedel af samtliga valberättigade.

Sir Albert Rollits bill var uppställd på underhusets dagordning för onsdagen den 27 april. Jämt åtta dagar förut utkom i London en broschyr af de liberales ledare *Gladstone*. Under formen af ett öppet bref till den liberale underhusledamoten *Samuel Smith* uttalar sig här den åldrige statsmannen, upphofvet till senaste reformbill, hvarigenom rösträtten utsträckts till ett par millioner af Storbritanniens manliga invånare, bestämdt mot dess utsträckande till kvinnor.

De skäl Gladstone anför mot den föreslagna reformen äro af flere slag. En inkonsekvens och äfven svaghet i förslaget vore, att endast ogifta kvinnor och enkor kunde erhålla rösträtt, då familjemödrarna dock i många fall borde vara bäst kvalificerade och mest berättigade till detta privilegium. Rösträtt för kvinnor hade ej ännu blifvit något allmänt känt behof, till och med bland de närmast intresserade, bland kvinnorna själfva, vore det långt ifrån pluraliteten, som fordrade rösträtt. Den nödvändiga följden af att kvinnor erhöles

rösträtt till parlamentet blefve, att de skulle få säte och stämma därstädes samt rätt att bekläda statsämbeten. Vidare uttalar Gladstone sin fruktan för att kvinnans indragande i de politiska striderna kunde demoraliserande inverka på den kvinliga karakteren.

Denna skrift från de liberales högt aktade ledare verkade som en tändande gnista på både vänner och fiender till förslaget. Petitioner uppsattes, namnunderskrifter i tusental anskaffades, möten, däraf några mycket stormiga, höllos. Så väl till frågans anhängare som dess motståndare inom underhuset utskickades »whips» (kallelser), hvori de uppmanades att punktligt infinna sig vid sammanträdet den 27 april och rösta respektive för eller mot sir Albert Rollits bill. Dessa whips voro undertecknade med flere af de båda stora parlamentariska partiernas främsta namn.

Klockan fem minuter öfver 12 middagen den 27 april tog debatten sin början. Gladstone hade samma dag återkommit till London efter påskferierna för att närvara vid sammanträdet. Han ansåg dock förmodligen, att han i sitt bref till Samuel Smith tillräckligt angifvit sina skäl emot förslaget och lämnade därföre åt denne och andra billens motståndare att bekämpa den.

Och det gjorde de äfven med känsla och öfvertygelse. De anförde mot förslaget många af Gladstones skäl och många andra dessutom. De framställde billen som det mest revolutionära förslag, som förekommit i vår tid, som en början till den britiska nationens förfall. De anförde citat ur den heliga skrift, ur Gibbons romerska historia, ur Miltons »Förlorade paradiset». De skildrade i mörka färger de yttersta konsekvenserna af billen, huru kvinnor skulle sitta i parlamentet, blifva ministrar, domare, biskopar. De talade om kvinnornas benägenhet för ytterligheter, i följd hvaraf de, utrustade med politiska rättigheter, i synnerhet skulle stärka ytterlighetspartierna, de klerikala å ena sidan, socialisterna å den andra, talade om deras motvilja för politik, deras ringa fysiska styrka, deras öfverdrifna känslighet. Äkten-skapsfrekvensen, som redan var i sjunkande, skulle, om billen blefve lag, ändå ytterligare sjunka, hemlifvet förstöras, etc. etc. Ett skäl mot billen, hvilket från flere håll framdrogs, var att kvinnorna icke behöfde erhålla något direkt inflytande på lagstiftningsarbetet, då redan dessförutan all skyldig rättvisa vederfores dem från lagstiftarnas sida.

Förslagets anhängare voro emellertid icke sena att vederlägga alla dessa skäl. Förslagställaren själf, sir *Albert Rollit*, hade öppnat debatten med ett glänsande tal, hvilket till och med motståndaren

Smith måste förklara vara det bästa, klaraste och rättvisaste försvar för kvinnors rösträtt han någonsin hört. I detta tal gendref Rollit på ett dräpande sätt moståndarnes påstående, att reformen skulle vara revolutionär, samhällsupplösande, någonting, hvares like man ej sett sedan världens skapelse, i det han visade, att kvinnorna i England förr i världen haft så väl politisk som kommunal rösträtt, och anförde exempel på, huru kvinnor under Plantageneter och Tudorer röstat på grefskapens representanter i parlamentet.

Af talarne för billen märktes dessutom den liberale ledamoten *Woodall*, som under en föregående parlamentssession väckt motion för kvinnans rösträtt, vidare den framstående statsmannen *Courtney*, hvilken tillhör det s. k. liberalt unionistiska partiet. Denne sistnämnde visade, att det fanns många brister i lagstiftningen rörande kvinnan, hvilka helt säkert skulle mer uppmärksammas, om kvinnor hade sin röst med vid valen till parlamentet; såsom exempel anförde han, huru oaktadt inom textilindustrien flertalet arbetare vore kvinnor, det icke funnes kvinliga fabriksinspektörer. Vidare vore kvinnokönet styfmoderligt behandladt i fråga om undervisning, i lagarne om skilsmässa och i afseende på föräldrarätten. En man kunde behandla sin hustru så illa, att det blefve omöjligt för henne att fortfarande lefva tillsammans med honom, och likväl beröfvades hon, om hon skildes från honom, hela uppsikten öfver barnen.

Man kan nästan säga, att förslagets anhängare behöllo sista ordet, då debatten, efter att ha pågått i sex timmar, afslöts med ett tal af underhusets ledare *Balfour*, hvilken på ett lika sakrikt som talangfullt sätt gendref de flesta af motståndarnes skäl.

Det hade från flere håll påståtts, att kvinnorna själfva icke önskade den ifrågasatta reformen. Detta bestred talaren. Kvinnorna hade genom petitioner, genom allmänna möten, genom resolutioner — således på alldeles samma sätt som andra orepresenterade samhällsklasser på sin tid — lagt i dagen sin fordran på rösträtt.

Och hvad det beträffade, att den klass, man nu ville skaffa inflytande på lagstiftningen, icke hade att klaga öfver några missförhållanden, som ej kunde afhjälpas, förrän den finge rösträtt, undrade *Balfour*, om icke många dylika missförhållanden skulle komma i dagen, efter sedan kvinnorna väl fått rösträtt. Om man forskade i parlamentets urkunder, skulle man snart få klart för sig, att det i allmänhet varit först sedan en samhällsklass blifvit röstberättigad, som underhuset insett, att det hade skyldighet att lagstifta för ifrågasvarande klass.

Såväl Gladstone som nästan hvarenda talare, som uppträdt mot billen, hade påstått, att kvinnorna skulle demoraliseras genom att deltaga i politiken. Och dock, erinrade Balfour, hade man både från liberalt och konservativt håll under de senaste åren uppmuntrat kvinnorna att taga verksam del i de politiska striderna, då detta kunde gagna de respektive partisyftena. Det finnes så väl den konservativa Primrose League, där fruntimren spelade en viktig roll, som en Women's Liberal Unionist Association och en Women's Liberal Federation (en upplysning från en liberal parlamentsledamot, att fru Gladstone vore ordförande i sistnämnda förening, mottogs med allmänt jubel).

Balfour kunde icke nog förvåna sig öfver, att liberale kunnat hålla så konservativa tal. De hade anfört de flesta af de skäl, som i alla tider af konservative begagnats emot rösträttsreformer. Han kunde icke förstå, att politiker, hvilka bland de förnämsta punkterna på sitt program ställt fordran »En man, en röst», kunde uppträda mot ett förslag, som afsåg att gifva rösträtt åt en af samhällets värdigaste klasser, en klass, som dessutom uppfyllde den medborgerliga plikt, hvilken hittills varit vilkoret för rösträtts erhållande. Denna medborgerliga plikt vore icke, såsom en talare påstått, militärtjänst, ty huru många män skulle icke då vara beröfvade rösträtt — utan skatteplikt.

Det vore icke utsikt, yttrade Balfour till sist, att billen denna gång skulle gå igenom, men frågan om kvinnors rösträtt skulle komma igen hvarje gång det blefve tal om vidare utsträckningar af rösträtten för män, och denna fråga skulle icke då kunna undanskjutas såsom ett blott hugskott af några fantaster.

Vid omröstningen förkastades sir Albert Rollits förslag med 175 röster mot 152. Sistnämnda siffror är det högsta antal röster, som hittills afgifvits i underhuset för politisk rösträtt åt kvinnor.

Maria Cederschiöld.

En föreläsningsturné med ämnet: »Hemlif i Sverige».

New York, mars 1892.

I Amerika sköter en offentlig talare sällan sina egna affärer. Gör han det, så trasslar han snart nog in sig och kommer på obestånd, ty få snillen äro på samma gång utrustade med affärshufvud och praktisk duglighet. Använder talaren en sekreterare, som sköter affärerna, går det redan bättre, men bäst är det likväl och vanligast att låta en *lyceum bureau* taga saken om händer. Detta är ett kontor, där det göres affärer med ord och visor, tal och musik. Byrån bildar den förmedlande länken mellan allmänheten och människor, begåfvade med en eller annan talang. Musici, sångare, sångerskor, föreläsare af båda könen och deklamatorer kallas för den skull på affärsspråket för »talents».

Berömda män och kvinnor, såsom Stanley, Patti, Edwin Arnold m. fl. ha impressarier; dessa stjärnor af första storleken rulla kontraktentligt fram genom landet på sina af agenten på förhand utstakade banor. Stjärnor af andra storleken, som Paul du Chaillu, mrs Livermore, Sam Jones m. fl. få sina banor utstakade af en *lyceum bureau*, i likhet med »talent»-himmelens alla öfriga mer och mindre betydande konstellationer.

Byrån står under sommaren och förhösten i underhandling med komitéer öfver hela landet, köpslår om priset för konserter, soiréer och föredrag, jämkar med datum, puffar för sina sujetter, sporrar publikens nyfikenhet genom bilder och loftal öfver »talenterna» och uppsätter sedan kontrakt med vederbörande, som engagerat en »talent» ibland flera månader i förväg. Herrn eller fruntimret med talang under rättas nu genom byrån om de bestämda data och är kontraktentligt bunden att på ort och ställe på gifven tid gifva konsert eller hålla föredrag, så vida icke banhinder eller allvarsam sjukdom göra kontraktet om intet. Enligt detsamma inkasserar talenten betalningen, innan ännu ljusen släckts i festlokalen och folkets förtjusning hunnit svalna. De sista handklappningarna, åtföljda af detta efterspel i kontanter, höra till ljuspunkterna på denna ej så alldeles törnfria bana, det blyges jag alls icke att erkänna. Af den inkasserade summan får byrån vid hvarje månads slut sina dryga procent, sedan resekostnaderna afräknats.

I ett land af Amerikas oerhördt stora utsträckning, där engelska språket råder från världshaf till världshaf, beror det endast på att blifva känd och så småningom komma i ropet för att finna sysselsättning som offentlig talare en lång räkka af år, om det ock vore ett och samma föredrag, ett och samma konsertprogram som bjödes på. Jag har t. ex. en liten kamrat inom talent-facket, en liten olärd grönländska, som talar om eskimå-seder och bruk på bristfällig engelska. Det är nu femte året hon uppträder från september till maj, ibland två gånger om dagen, och alla tecken tyda på, att samma flärdfria föredrag skall räcka henne 10 år till, innan det är utslitet. I ett europeiskt land skulle ämnet vara utnött efter på sin höjd ett tjug föredrag.

Talentbyrån äger skyldighet att genom försändelse af cirkulär, försedda med porträtt, sprida kunskap om ett föredrag öfver hela landet, och detta utan uppehåll. Till och med i små samhällen inom Förenta Staterna traktar man efter något mer än att sträfva för föda och kläder allenast. Människan lefver icke blott af bröd, hon kräfver här äfven litet själaspis och andlig vederkvickelse. Bjudningar med mycken mat och småprat långt in på natten slå mindre an på den amerikanska medelklassen än på européerna. Amerikanaren vill ha något att se, att tänka på, att skratta åt i synnerhet. Sålunda är det vanligt i de östra staterna, att en komité ställer till en hel serie aftonunderhållningar vintern igenom, omväxlande med musik och föredrag. Biljetterna säljas för hela serien man och man emellan, tills företaget är tryggadt, hvarpå en talent engageras från de olika agenturerna. I en liten ort i Vermont, högt uppe i timmertrakten, hafva de i vinter haft en föreläsningkurs af 12 aftnar. Staden är ungefär så stor som Trosa, men skyr icke en utgift på minst 2,500 kr. för att förskaffa sig bildande nöjen.

På folkskolläraryremöten, som årligen äga rum i de olika *counties* och pågå i tre dagar under glädje och gamman och någon kurtis mellan lärare och lärarinnor, hålles hvarje afton konsert eller föredrag af en införskrifven talent. I medeltal betalas ett honorar af 200 kr. för aftonens föredrag, och anmärkas måste, att en publik, sammansatt af idel vakna lärare och lärarinnor, är särdeles tacksam att tala till.

* * *

Jag vill nu bjuda till att uppteckna några minnen från en föreläsningsturné i landsorten, med »Hemlif i Sverige» till ämne för

föredraget, och undertecknad på talarestolen, iklädd dalkulledräkt; dock ber jag Dagnys läsare besinna, att jag endast är en helt obedugglig ljuspunkt på talenternas firmament.

Den 8 januari reste jag från New York till Philadelphia för att infria ett engagement till ett läraremöte i trakten. Landskapet låg insvept i ett täcke af nyfallen snö, så bländande hvitt, att det sved i ögonen att se ut genom järnvägsvagnens fönster.

En blond, rödblommig kväkerska, skollärlarinna på orten, en liten by vester om Philadelphia, mötte mig vid stationen, kallade mig »du» och vid mitt dopnamn, ehuru vi sågos för första gången i lifvet. Detta är, som bekant, sed bland kväkarne, liksom bland dalfolket och tyrolarne af gamla stammen. Min nya vän Susan förde mig till det hundraåriga föräldrahemmet, där jag gästade under min vistelse i byn, och om det ej saknades mig tid och spaltutrymme, hur gärna skulle jag ej velat beskrifva de egendomliga vanorna och hela mitt besök i det älskliga hemmet!

Under en nästan nordiskt stjärnklar vinterhimmel, med knarrande snö under fötterna, gingo vi vid $\frac{1}{2}$ 8-tiden på aftonen till en anspråkslös sal, belägen högt uppe på en backe, med blankis på alla trappsteg, som ledde till porten. Fotogénlyktor brunno på scenen och i salen; ridån var nedfälld, salen full af lärare, lärarinnor och skolorngdom. Bakom kulisserna fann jag, att föreståndaren, distriktets skolinspektör med sin hjälpreda, hade brådtom att få dekorationerna färdiga, ty det skulle vara sång och deklamation, innan min tur kom. I Amerika går allting utan krus och dröjsmål, affärsmessigt och enkelt. Man presenteras, man »skakar» hand, och så känner man sig icke längre främmande. Man hinner ej ens att få en släng af rampfeber i den rådande brådskan. Efter kvartettsång af herrar och damer följde ett solonummer af en hvitklädd skolflicka, hvilken åkallade en ängel att öppna den gyllne porten till paradiset's ängder. Porten var belägen bredvid mig på scenen, inom en dunge af svenska granar. På oförklarligt vis släppte en osynlig ängel en guldnyckel ned från skyarne. Den dunkade med en sådan skräll i golvet, att jag spratt till och tappade en hel rad maskor på den stickstrumpa, som rättvikskullan sysslade med under amerikanskans sång.

Nu presenterade mig skolinspektören för publiken, som klappade i händerna. Jag neg, lade ifrån mig stickningen, ställde knäckebröds-kakan på bordet, tills turen kom för denna kuriositet att presenteras, och så började jag mitt enkla, rättframma tal. Först ser allmänheten något häpen och förväntansfull ut, stirrar på rättvikströjan och topp-

mössan, lyssnar till den utländska brytningen och undrar ett ögonblick hvad det skall betyda. Jag ger dem emellertid ej tid att somna, jag rycker dem med, antingen de vilja eller ej. Nu lyssna de alla; de följa med på mina tankars stråt; snart äro de vana vid brytningen och distraheras ej längre af klädernas snitt och färg. Ordets makt tar ut sin rätt. Jag släpper dem icke med mindre de besvara hvarje skämt med ett spontant skratt, hvarje hugg med ett glimt i ögat, hvarje allvarligt ord med ett allvarsdrag kring munnen, hvarje kvickhet med applåder. Detta låter sig endast göra genom direkt tal, öga mot öga. Så snart ett manuskript ligger framför föreläsaren, har han tappat halfva spelet; publikens uppmärksamhet tål ingen mellankomst af papper i Amerika, ty papperet absorberar den magnetiska kraft, som talaren äger och som måste odeladt spridas öfver församlingen.

En timmes tid och något därutöfver för jag mina åhörare omkring bland svenska hem i staden och på landet, i djupa snön och i den svenska furuskogen, där linnean doftar på tufvorna. Vi dansa kring majstången tillsammans; vi doppa i grytan och fiska efter bönan i gröten. Vi tälja sagor och spökhistorier kring brasan, gå i julottan och se på bruden med myrtenkronan i sitt ljusa hår. Jag talar godt om Sverige, men rent idealiskt framställer jag det icke, ty ljus och skuggor måste följas åt. Svenska bruk och seder, som jag sett och lärt mig att värda och älska under en mångårig vistelse i Sverige, framhåller jag. Låt vara att de gå all världens väg liksom nationaldräkterna, sagorna och de gamla visorna. Men så länge intet för Sverige karakteristiskt träder i deras ställe, utan allt lutar åt att göra lefnadssättet där det samma som hvarje annat lands i vår nivellerande tid, så länge skall jag genom mina enkla föredrag rädda de gamla sederna från att falla i glömska på denna sidan om hafvet.

Föredraget är slut. Folket klappar i händerna, men dröjer kvar för att få en profbit af svenskt knäckebröd, föredragets »pièce de résistance». Aldrig hafva kakor och konfekt fikats efter med sådan begärlighet, af amerikansk ungdom i synnerhet, som dessa småbitar af svenskt bröd, ej större än en tum i fyrkant. Strykande åtgång! Småpojkers otvättade händer räckas fram från alla håll. »Får jag? Gif mig en! Låt mig få en! Vill ni inte vara så snäll? Åh, gif mig en liten bit . . . och mig med . . .»

De storma omkring mig — det komiska i denna ständigt i alla samhällen återkommande jakt efter brödbiten mister aldrig sitt behag för mig. En Brooklyn-bagare, en gammal svensk, förser mig med knäckebröd, och i medeltal räcka tre kakor till utdelning bland 200 per-

soner. Återstoden får gå sin väg tomhändt, med sorg och saknad öfver att ha kommit till korta. Vore tillgången obegränsad, skulle varan upphöra att vara eftersökt; sällsyntheten ökar dess värde.

Nu kommer föreståndaren med banksedlarne och jag skrifer kvitto för mottaget arvode, hvarpå rättvikskullan stoppar pengarne förnöjd i lommen, låter en del komplimanger gå in genom ena örat och ut genom det andra, som höfves en förständig människa, och lägger de bästa på minnet, enär hon ej vore kvinna, om hon icke gjorde det. Påföljande morgon följer en komité till tåget och jag fortsätter resan till den trakt i Philadelphias omnejd, ej långt från Delaware Bay i staten New Jersey, där svenskarne landade för 250 år sedan och bygde de första hem i den vildmark, som nu är en nästan oafbruten fruktträdgård, hvarifrån världsstaden förses med persikor hvarje höst.

* * *

I den lilla staden Bridgeton, med 25,000 innevånare, gäller det att hålla samma föredrag på en teater till förmån för en missionskola, d. v. s. föreläserskans honorar och löpande utgifter betalas först, och resten går till det välgörande ändamålet.

Ingen är mig till mötes. Jag tar omnibussen och reder mig själf enligt uppgifven adress. Tillställningen är helt och hållet anordnad af fruntimmer, hvilka hyrt lokalen, sålt biljetter, engagerat »talenten» och ställt med allt för öfrigt, men knussa med annonserna och vänta sig full salong ändå. Enligt svenska begrepp tillhöra de damer, som stå i spetsen för den serie af tre tillställningar, hvaraf mitt föredrag är det sista, ej den finaste societeten. Det är fruntimmer, som bedrifva boдрөrelse och som på lediga stunder ägna sig åt kyrkliga och filantropiska intressen, hvartill nödigt kapital samlas genom att bjuda allmänheten på bildande förströelser.

Vid tebordet sitter jag, åter förvandlad till dalkulla, bland komitéledamöterna. I det grannaste månsken föra de mig till teatern. Genom hålet i ridån kikar jag ut i salongen för att iakttaga hvad slags folk jag har att göra med. Helt olika mot hvad de voro på läraremötet — tysta, trumpna eller försagda se de ut. Pojkar väsnas på läktaren.

Kulisserna föreställa gräsgröna buskager och palmer, liknande upp- och nedvända granriskvastar. Där sitter jag nu på en stol, mol ensam bakom nedfälld ridå, med afklädesrummets ruskiga väggar och spruckna spegel i perspektiv. Teaterregissören väntar,

med klockan i hand, på signal att draga upp ridån. Stackars lilla rättvikskulla, som skall föreställa en hel teatertrupp, orkester, tragiker, komiker, älskare och älskarinna — roa, röra, undervisa, narra att skratta, locka tårar fram i ögat, förflytta publiken på tankens vingar österut öfver hafvet till det fjärran landet i höga norden, bland andra människor, andra seder! Och för att åstadkomma allt detta har hon hyarken ungdom eller skönhet, ej ens en lunta fullskrifna pappersblad att rätta sig efter. Hon litar endast på ordets makt och en betydlig dosis viljekraft. Framför allt vet hon hvad hon skall tala om; hon har ju upplefvat alltsammans många gånger, och erfarenhetens läxa fastnar bäst. Som hon är ensam, slipper hon vara beroende af medspelarnas repliker. Efter de första par minuterna tänker hon icke längre på publiken. De långa rader af ansikten te sig för henne i den skumma salen liksom knappar, uppfästade på kartor af mörkt papper, som bruka ligga i bodfönstren. Hon tager ämnet i hand och kör åstad till målet utan att släppa tråden en enda gång.

Publiken tyckes vara belåten, men den visar sin belåtenhet utan att göra väsen. Man gör några frågor på ett blygt, försagdt sätt, liksom vore man rädd att höra klangen af sin egen röst. Man granskar mina kläder vid föredragets slut, då många komma fram och taga mig i hand. Då brödet är utdeladt stiger en duktig tös fram och säger på ärlig bondsvenska: »Fins de' inte en bröbit kvar åt mej?»

Jag räckte henne hela kakan, som låg kvar på scenen, hvarpå hon utbrast: »Herre Gud! hvad det ser hemligt ut!»

Räkningen uppgöres i kulisserna innan ännu folket gått sin väg. Fruen är belåten med aftonens inkomster, och det är från hennes synpunkt sedt hufvudsaken. Huruvida hon tyckte om föredraget eller icke, glömde hon att nämna, och jag underlät att fråga henne. Hon följde mig till mitt nattkvarter liksom hon skulle följt en kund till dörren, som gjort inköp i boden. Ingen följde mig till tåget dagen därpå, och jag återvände till Philadelphia efter denna min affärsresa, som inbringat något guld, men inga lagrar.

Det är ett orimligt besvär att frakta svenskt knäckebröd med sig på resan och att behålla kakorna hela. Lättare är det förvisso att taga en korg med ägg på långresa, ty de kunna packas i agnar. Huru jag än packar brödkakorna i en pappask, särskildt förfärdigad för ändamålet, så envisas dessa krabater till brödkakor att gå i kras. Publiken är road af att se kakan hel, och för att gå publiken till mötes, har det händt mig, att jag efter någon långresa fått hoplimma och klistra och plåstra ihop fragmenterna till en rundel. Poletterar

jag asken, så gå kakorna i tusen bitar, så våldsamt behandlas passageraregods här i landet, och tager jag själf hand om bagaget, så rusar någon emot mig och stöter till det dyrbara brödet, eller oturen vill att jag, ack och ve! — snafvar och faller öfver asken, som bräckes. Efter hvarje föredrag minskas förrådet, och då jag återvänder till New York, mitt hufvudkvarter, ha både bagaget och själen betydligt lättats, då brödtillgången är slut för tillfället.

Hvad min röda stickstrumpa angår, så är hon ett penelopearbete. Jag stickar en bit före föredraget, och efteråt repar jag upp hvad jag gjort, eljest skulle förelisningsstrumpan snart räcka från New York till Philadelphia.

* * *

Nästa afton är jag engagerad att hålla föredrag om Sverige från predikstolen i en af Philadelphias kyrkor. I Amerika bekläda hundratal kvinnor pastorsämbetet i frisinnade kyrkor, och i nästan alla sekters kyrkor förekommer det någon gång, att kvinliga talare uppträda på predikstolen, då nykterhetsmöten eller offentliga föredrag hållas.

Det visade sig vara svårt att finna mig tillrätta i den aflägsna stadsdel, där *United Presbyterian*-kyrkan låg. Sedan jag lämnat den elektriska spårvagnen, fick jag fråga en förbigående arbetare hvar kyrkan var belägen.

»Alldeles i närheten, ma'm. Här omkring hörnet — en stor gammal kyrka — de ha en konsert där i kväll, för alla ljusen äro tända.»

Stackars vilsegångna jag var den enda musikanten och sångerskan, utan sångröst och instrument, som väntades, och för hvilken kyrkan fylldes och ljusen tändts. Karlen hade gifvit hela orkestern vägledning. Eget nog kallar den lägre klassen i Amerika alla slags tillställningar »konsert».

I sakristian mottogs jag af den gamle, lärde pastorn och några damer af kyrkoförsamlingen, och klockan 8 beträdde jag predikstolen, framledd af pastorn, hvilken i ett värtaligt anförande presenterade mig för menigheten såsom en, hvilken medförde budskap från gamla Skandinavien, det kulturland, hvarifrån engelska språket fått så många af sina kärnord, hvarifrån litteraturen hemtat så många skatter och vetenskapen genom dess utmärkta män gjort så stora insatser.

En vida intelligentare publik tilltalade jag den gången, och kyrkan var full. Bifallet var dämpadt af hänsyn till lokalens hälgd,

men den största uppmärksamhet ägnades mitt föredrag. Mot slutet inträffade en löjlig episod. Plötsligen höres från en af de främsta bänkarne till höger en ljudelig snarkning. Jag kunde omöjligt låta bli att se dit. En halfvuxen pojke hade insomnat med hufvudet på ryggstödet, med uppåtvändt, rödbrusigt ansikte och vidöppen mun, hvarur timmerstockarne drogos på fullt allvar. Själf var jag frestad att skratta, men allmänheten tycktes ej se något löjligt i pojkens beteende; troligtvis kväfde de skrattlusten af grannlagenhet mot mig. Gossens mor skämdes å hans vägnar och ruskade honom af alla krafter.

I sakristian hölls sedan ett litet möte med presentationer, och många ungdomar trängde sig in och bådo om bröd, ty det hade icke räckt till åt alla, sade de. Rättvikskullans svarta toppmössa utbyttes där mot den moderna hatten för att undvika uppseende under spår-vagnsfärden genom Philadelphia till mitt hotell. Arvodet utbetalades i nya banksedlar på pastorns skrifbord, och i brist på skrifpapper lämnades kvitto på baksidan af ett gammalt kuvert.

Andra länder, andra seder! Utklädd till dalkulla, med stickstrumpan i hand, har jag i vinter hållit föredrag af blandadt skämtsam och allvarligt innehåll i många kyrkor, tillhörande olika religiösa samfund, alltid framförd och vänligen presenterad af ordinarie pastorn. Ofta har det därvid fallit mig i sinnet, att säkerligen ingen svensk luthersk kyrka skulle vilja upplåta sin predikstol åt en talande kvinna, hvem hon än vara månde.

Cecile Gohl.

Från riksdagen.

Äkta makars ägendomsförhållanden.

Af lagstiftningens många kinkiga kapitel torde intet vara kinkigare än det, som rör äkta makars ägendomsförhållande. Ämnet är, som litet hvar kan förstå, af ytterst grannlaga beskaffenhet, där är att taga i betraktande flere parter, hvilkas intressen ofta komma i strid med hvarandra — mannen, hustrun, barnen och, last but not least, mannens (el. hustruns) fordringsägare.

Hvad nu den svenska lagstiftningen i denna svåra fråga beträffar, tyckes blott en mening därom råda bland sakförståndiga, att den

är allt igenom otillfredsställande. Skälen härtill torde icke vara svåra att finna: 1734 års lag har alltid i afseende på äktenskapslagstiftningen varit knapphändig och svår att tolka; svårigheterna hafva vuxit, i samma mån som förhållandena blifvit olika emot hvad de voro, då lagen skrefs; de ändringar i lagen, som tid efter annan företagits, hafva framkallats af en ny tids kraf på kvinnans likställighet med mannen och äro svåra att förena med giftermålsbalkens grundprincip, hustruns underordnade ställning under mannen, hvilken bibehållits. Följden har också blifvit osäkerhet och inkonsekvens.*)

Men lika eniga som de lagkunnige äro i fråga om den nu gällande lagstiftningens bristfälligheter, lika skilda äro meningarne rörande dessas afhjälpande. Hittills har dock reformarbetet på detta område ständigt afsett inskränkningar i mannens målsmansrätt öfver hustrun och i ägendomsgemenskapen mellan makarne. Härvid har man följt exempel från lagstiftningen i andra länder såsom den i flere af Nordamerikas Förenta stater, i England (där genom lagen af den 18 aug. 1882 ägendomsgemenskapen är fullkomligt upphäfd, och hustru har samma rätt som ogift myndig kvinna att förvärfva, besitta och förvalta ägendom, avsluta kontrakt, fungera som testamentsexekutor, förmyndare och god man, etc.), samt nu senast i Norge (där genom lagen af den 29 juni 1888 gift kvinna är myndig, ehuru ägendomsgemenskapen i de flesta fall kvarstår).

I denna riktning gick äfven den skrifvelse, som 1884 års riksdag ställde till kongl. m:t. och hvori begärdes framläggande af ett sådant förslag af ändring i lagstiftningen rörande äkta makars ägendomsförhållanden, att den obilliga undantagsställning, som enligt svensk lag gift kvinna intager såsom juridisk person blefve i vissa angifna afseenden upphäfd. Nya lagberedningen fick samma år i uppdrag att utarbete ett lagförslag i nämnda syfte. Detta förslag, som blifvit färdigt den 1 juli 1886, blef föremål för en ganska skarp kritik både från högsta domstolens och pressens sida och blef den 31 dec. sistl. år förkastadt af regeringen, som beslöt, att det icke skulle läggas till grund för någon framställning från kungl. m:t till riksdagen. Nya lagberedningen fick i stället uppdrag att utarbete förslag till ändring i gällande bestämmelser angående boskilnad och därmed sammanhängande lagstadganden, i syfte att dels lättare tillfälle till vinnande af boskilnad beredes hustru, dels hustruns eller enkans betalningsansva-

*) Vi hänvisa till den i dagarne af Föreningen för gift kvinnas äganderätt utgifna broschyren »Hufvudpunkterna af den svenska lagstiftningen om kvinnan», af e. o. hofrättsnotarien *Karl Staaff*.

riighet för gäld, som mannen ensam ådragit det gemensamma boet, inskränkes eller undanrödjes.

Då detta lagberedningens nya uppdrag ej är ägnadt att föra själfva reformfrågan framåt, utan endast afser boskilnaden — den sista och vanligen endast med stor motvilja begagnade åtgärd en olycklig hustru måste tillgripa för att rädda spillrorna af boet undan en slösaktig man — ansågo några af andra kammarens ledamöter att tiden vore kommen att för riksdagen framlägga motioner om mera vidtgående reformer. Såsom redan i en föregående öfversikt nämnts, gick en af dessa motioner, herr *M. Höjers*, till frågans kärnpunkt och föreslog en skrifvelse till k. m:t med begäran om framläggande af lagförslag i syfte att få mannens målsmansrätt och ägendomsgemenskapen mellan makar upphäfa.

Den andre motionären, greve *H. Hamilton*, föredrog de partiella reformernas väg och hade från riksdagens ofvan omnämnda skrifvelse år 1884 lånat ett par punkter, som han ej ansåg beröras af det nya uppdrag lagberedningen erhållit af k. m:t.

* * *

Det rådde väl knappast mer än en mening om det öde herr Höjers »revolutionära» motion skulle röna i vårt nuvarande parlament, som icke är känt för någon högre grad af frisinthet. Lagutskottet hade från sina företrädare vid 1870, 1873 och 1877 års riksdagar lånat en mängd fraser om äktenskapets idé, som kräfver samverkan mellan makarne utan skilda intressen, om den verksamhet naturen själf hänvisat hustrun, om faran att hon, om hon blefve oberoende af mannen, skulle dragas från utöfvandet af de plikter, som ålåge henne som maka och moder, etc. etc., och afstyrkte motionen.

Kamrarne godkände äfven utskottets förslag — första kammaren utan att värdigas spilla ett ord på den djärfva motionen. I andra kammaren uppträdde motionären med ett varmt och sakrikt försvar, hvori han visade, att den reform hans motion begärde och hvilken här i landet ansågs som ett löst projekt af några fantastaster, vore lag icke blott å många ställen af Nordamerika och i England utan äfven i Ryssland. Han visade de många absurditeter, som blifva en följd af den nuvarande lagstiftningen, huru i många familjer den bepröfvade modern vore den enda omyndiga medlemmen af hushållet, utan rätt att fritt disponera ett enda öre af det gemensamma boet. Han framhöll, hur den nuvarande lagstiftningen inom samhällets lägre klasser alstrade illegitima förbindelser, då mången kvinna, som eger en

sparpenning, fruktar att komma under mannens målsmanskap och därför föredrager en fri förbindelse. Och bland de högre klasserna torde finnas icke så få kvinnor, som ej vilja gifta sig, emedan de frukta att blifva tagna endast för sina penningars skull.

Talaren erinrade vidare, om biskop Emporagrius' katekes, som utkom här i landet år 1669 och i hvilken talades om hustrun såsom mannens förnämsta lösöre, ett dylikt uttryck väckte numer endast löje och förvåning, men det oakadt rann det talaren i minnet, hvar gång han genomläste vår giftermålsbalk. Han slutade sitt föredrag med förklaring, att nu skulle hans motion helt säkert falla, men den skulle komma igen, och riksdagen skulle till sist blifva tvungen att låta den svenska kvinnan vederfaras rättvisa.

Denna profetia uppfyldes i sin förra del, då motionen utan votering afslogs. Huruvida äfven den senare delen kommer att uppfyllas skall framtiden utvisa. Hvad oss beträffar, tänka vi tillräckligt högt om det svenska folket för att tro det.

* * *

Äfven på grefve Hamiltons motion, som föreslog en skrifvelse till k. m:t om framläggande af förslag dels i syfte att icke giftorätt måtte ega rum i den stadsfastighet, som ena maken före eller under äktenskapet ärft eller förut förvärfvt dels att mannen icke måtte ha makt att utan hustruns samtycke bortskifta, förpanta eller sälja boets fasta ägendom, hade lagutskottet yrkat afslag. I afseende på motionens förra del hufvudsakligen af det skäl att »det måste finna det mindre lämpligt att, då regeringen så nyss uttalat en från riksdagens åsikt afvikande mening i frågan, i det att regeringen funnit en reform af vår äktenskapslagstiftning böra gå i en annan riktning än den riksdagen förordat, ånyo aflåta en skrifvelse i förevarande ämne». I afseende å motionens senare del ansåg utskottet, att den stod i ett visst inre samband med de ämnen, som beröras af det uppdrag nya lagberedningen fått sig anförtrodt.

Utskottets yrkande blef emellertid i andra kammaren föremål för en skarp kritik från motionären. Då därjämte bifall till motionen yrkades af herr *Folke Andersson* med instämmande från flere af kammarens ledamöter samt lagutskottets vice ordförande, herr *Lilienberg*, förklarade sig ej vilja motsätta sig densamma, blef den utan votering antagen af kammaren.

I första kammaren rönste den samma öde som så många andra förslag, hvilka afse tidsenliga reformer.

Där försvarades den varmt af herr *F. T. Borg*, som sällan försummar ett tillfälle att bryta en lans för Sveriges kvinnor. Men kammaren lyssnade naturligtvis hellre till en sådan auktoritet som lagutskottets mäktige ordförande, landshöfding *Bergström*, hvilken med mycket eftertryck yrkade bifall till utskottets hemställan. Hans skäl för afslag på motionens framställning rörande giftorättens upphäfvande i stadsfastighet är dock värdt att taga fasta på. Han förklarade nämligen, att den väg motionären föreslagit — en skrivelse till k. m. t. — vore allt för långsam. Hade grefve Hamilton i stället framlagt ett lagförslag i frågan, hade han säkert kunnat räkna på understöd från utskottets sida. Ja, det hade nära nog varit frestadt att själfvt framlägga ett förslag i ämnet och endast fruktan för en »bakläxa», ör att det öfverskridit sin befogenhet, hade hindrat det från att verkställa denna lofvärda afsikt.

Motionen blef därpå utan votering afslagen af kammaren, och voro därmed alla förhoppningar om att genom 1892 års riksdag erhålla några förbättringar i den gifta kvinnans ställning jordade.

* * *

Vid årets riksdag har äfven förekommit en tredje motion rörande äkta makars ägendomsförhållande. Denna var väckt af herr *Nils Hanson i Berga* och begärde ägendomsgemenskapens utsträckning, så att den äfven skulle existera i den del af makarnes förmögenhet, som sedan gammalt varit därifrån undantagen, i fast ägendom på landet, som den ena maken före eller under äktenskapet ärft eller förut förvärfvt. Motionen gick sålunda i alldeles motsatt riktning mot alla de senaste årtiondenas reformsträfvanden. Detta insåg äfven lagutskottet och erkände, att motionen innebure ett steg tillbaka i utvecklingen, hvarföre det yrkade afslag; det gick t. o. m. så långt i sin liberalitet, att det i likhet med lagutskottet vid 1862—63 års riksdag medgaf, att »ägendomssamfällighet emellan makar icke kunde betraktas såsom ett väsentligt moment i äktenskapet och att det etiska sambandet emellan makarne ingalunda syntes kunna stärkas genom den föreslagna åtgärden».

Det var emellertid med en viss förvåning man såg, att herr *Nils Hansons* motion räknade icke så få anhängare i båda kamrarna, däraf i andra kammaren flere landtmannarepresentanter, som i andra frågor visat sig ganska liberala. Af de anställda voteringarne fram-

gick, att den minoritet, som röstat för denna baksträfvaremotion i första kammaren bestod af 13 och i den andra af 54 ledamöter, mot respektive 65 och 126.

Statsanslag till undervisning i kvinlig slöjd och i huslig ekonomi.

Herr *E. Hammarlund* hade i andra kammaren väckt motion om statsanslag till undervisning i kvinlig slöjd.

Genom en kunglig förordning af den 11 sept. 1877 bestämdes, att skoldistrikt, som på lämpligt sätt anordnat undervisning i slöjd åt gossar under minst fyra timmar i veckan skulle af statsmedel, så långt därtill beviljade anslag räckte till, för hvarje skola erhålla ett årligt understöd af 75 kr.

På grund af denna kungörelse utgick under år 1890 statsbidrag till icke mindre än 1,392 skolor, i hvilka undervisning i slöjd lämnades åt gossar.

Herr Hammarlund framhöll i sin motion, att medan slöjdundervisningen i gosskolorna just i följd af det beviljade statsanslaget tagit god fart, däremot ingenting gjorts för att främja den kvinliga slöjdundervisningen, hvilken i allmänhet för ett tynande lif i våra folkskolor. Och dock — fortsätter motionären — måste det vara lika viktigt för staten att erhålla praktiska och dugliga kvinnor som män. Ja, man kunde till och med utan öfverdrift säga att den allmänna handafärdigheten vore långt viktigare för kvinnan än för mannen. Kvinnan måtte intaga hardt när hvilken ställning som helst i samhället, så vore och blefve dock slöjden snart sagdt en del af hennes lif.

Motionären föreslog därför, att riksdagen måtte för år 1893 bevilja ett anslag af 50,000 kr. för att användas till understöd åt skoldistrikt, som på lämpligt sätt bereda i skolåldern varande flickor undervisning i kvinlig slöjd.

Det begärda anslaget motsvarade ej fullt hälften af hvad staten årligen utgifver för gossarnes slöjd. I motionen hade icke mindre än 28 af andra kammarens ledamöter instämt. Statsutskottet afstyrkte den emellertid med den motiveringen, att det tillkomme vederbörande kommuner och landsting att taga saken om hand.

Af samma mening var första kammaren, som afslog motionen. I andra kammaren antogs visserligen ett förslag om skrifvelse i motionens syfte till k. m:t, hvilket framlagts af sex reservanter inom

utskottet; men i följd af första kammarens bleklagda nej, kommer naturligtvis detta beslut ej att hafva något resultat.

* * *

Kungl. m:t hade i statsverkspropositionen till högre lärarinne-seminariet begärt tvänne anslag, det ena på 3,000 kr. till fortsatt uppehållande af den fjerde valfria årskursen, det andra på 5,000 kr. till beredande af undervisning i huslig ekonomi. Dessa bägge anslag ha af riksdagen beviljats.

Regeringens förslag om ombildande till lägre allmänna läroverk af treklassiga läroverk och två- och enklassiga pedagogier i en del mindre städer, hvilka läroverk på framställning af vederbörande kommunalstyrelse skulle kunna inrättas såsom samskolor för gossar och flickor, har liksom de flesta punkter i k. m:ts digra läroverksproposition, afslagits af riksdagen.

En återblick

på hvad 1892 års riksdag uträttat för kvinnan tar icke många ord. Af de få förslag, som af regeringen och enskilda motionärer framlagts i syfte att något minska de orättvisor, under hvilka det kvinliga släktet oaktadt alla framsteg under det senaste halfva århundradet ännu lider och hvilka skarpast framträda i afseende på den gifta kvinnans rättsliga ställning och i det olika sätt, hvarpå staten bidrager till gossars och flickors uppfostran, hafva nästan samtliga afslagits af riksdagen. Några tusen kronors extra anslag till högre lärarinne-seminariet och rätt för kvinliga funktionärer vid ett af statens ämbetsverk att erhålla samma ålderstillägg som deras manliga kamrater är allt, som vunnits på denna del af reformarbetet.

När kvinnors rösträtt för ett par veckor sedan var före i engelska underhuset, var ett af skälen, som anfördes af motståndarne, att kvinnorna ej behöfde få något direkt inflytande på lagstiftningsarbetet, då deras intressen i alla fall tillgodosågos af lagstiftarne.

Vi lämna osagdt i hvad mån detta omdöme om det engelska parlamentet var öfverdrifvet. Men att Sveriges lagstiftare icke vilja tillgodose de »orepresenterade» intressen, det har 1892 års riksdag kanske tydligare än någon af sina föregångare visat.

M. C.

Meddelanden från Fredrika-Bremer-Förbundet.

Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte

ägde rum onsdagen den 18 maj i Läkaresällskapets lokal, under ordförandeskap af doktor C. Nyström.

Sedan årsberättelsen, kassaförvaltarens rapport och revisorerernas berättelse föredragits, beviljades styrelsen ansvarsfrihet för det gångna årets förvaltning.

Härefter förrättades val efter de styrelseledamöter och suppleanter, hvilka voro i tur att afgå, hvilket utföll så, att de ordinarie medlemmarna hofintendenten Börtzell, fröken Roos, doktor Nyström och revisionssekreteraren Rohtlieb återvaldes. I stället för fru Montelius, som undanbad sig återval, ingick fru Anna Höjer. Till suppleanter valdes fröken Hjelmmerus, fru Arwidson, fröken Silow, fru af Klintberg och fru Jolin, samt efter fröken Wærn, som undanbedt sig återval, rektor V. Adler.

Till revisorer återvaldes häradsbörding Lundvall, fru Odelberg, fröken Rossander, fru Wising, doktor Svedbom och revisionssekreteraren Uppström.

Af fröken A. Sterky från Upsala upplästes därpå en af Esselde författad artikel om »Behovvet af förbättrad sjukvård på landsbygden».

Stipendiefonderna.

Från den af onämnd gifvare stiftade donationsfonden, afsedd för kvinnor som studera medicin, hafva genom den af Förbundets styrelse utsedda nämnden, de för innevarande år lediga stipendier tilldelats, *ett å 500 kronor medicine kandidaten fröken Ellen Sandelin, Upsala; samt ett å 400 kronor med. fil. kandidaten fröken Sophie Holmgren, Lund.*

Fredrika-Bremer-Förbundets dräktreformförenings årsmöte ägde rum den 30 mars i Förbundets lokal, Malmtorgsgatan 5, under ordförandeskap af fru Scholander.

Af styrelseberättelsen framgår, att föreningen för närvarande äger 13 ombud i landsorten; att expositioner af föreningens modeller varit anordnade i Jönköping och Upsala; att styrelsen låtit förfärdiga en ny modell till sport- och turistdräkt; samt att till förmån

för föreningen den 12 sistlidne mars hölls en soare, hvaraf netto-behållningen uppgick till omkring 200 kr.

Enligt revisorernas förslag beviljades styrelsen full ansvarsfrihet.

Därefter företogs val af ny styrelse och blefvo därtill utsedda: fruarna Bendixson, Boklund, Bolin, Cederschiöld, Palme och Scholander samt till deras suppleanter: fruarna Gyllander och Humble samt frökarna Bergman och Palmqvist. Den af Fredrika-Bremer-Förbundet valda tredjedelen af styrelsen utgöres af fruarna Berg och Linder samt fröken Gyldén, med fru Jolin och fröken Lindhagen som suppleanter.

Föreningens samtliga modeller — underkläder för vuxna, kläder för späda barn, koltbarnkläder, skoldräkter, grossessdräkter, sport- och turistdräkter m. m. — exponerades.

Mönster till dessa modeller erhållas och beställningar utföras hos fröken Ohlsson, Blasiiholmstorg 14.

Fredrika-Bremer-Förbundets sjukassa hade den 26 april årsmöte i Förbundets lokal vid Malmstorgsgatan, under professor P. G. Roséns ordförandeskap.

Af den upplästa årsberättelsen framgick, att delegarnes antal, vid 1890 års slut 188, utgjorde vid 1891 års slut 199. Under året har ett sammanlagdt belopp af 1,864 kr. 50 öre utdelats som sjukhjälp (mot 1,444 kr. föregående år). I öfrigt hänvisas till Förbundets här nedan införda årsberättelse.

Sedan ansvarsfrihet beviljats styrelsen vidtogos i stadgarna en del förändringar, afsedda att bringa dem i öfverensstämmelse med k. förordningen om sjukkassar, för att denna sjukassa skall kunna inregistreras och erhålla årligt statsunderstöd.

Vid därefter enligt de omredigerade stadgarna företagna val återvaldes till ordförande professor P. G. Rosén, vice ordförande och kassaförvaltare doktor C. Nyström samt till ledamöter i styrelsen fröknarna A. Roos och A. Fabricius samt medicinalrådet D. Pontin; till suppleanter fru F. Lybeck, fröken G. von Plomgren och professor O. Sandahl; till revisorer fröken H. Casselli och öfverstelöjtnanten C. E. Elfving samt till revisorssuppleanter fröken A. Dahlström och fröken L. Borg.

Donationer till Fredrika-Bremer-Förbundets sjukassa. Sjukassan har under år 1892 i gåfvor erhållit:

Från Hennes Majestät Drottningen	200 kr.
» en förbundsmedlem	200 »
» fröken C. M. Wahrolin	200 »
» bokförläggaren A. Bonnier	200 »
» fru S. F.	50 »
» » S. Lundström	50 »
» fröken N. Saloman	50 »
» » I. F.	50 »
i olika poster	200 »

Summa 1,200 kr.

Dessa frikostiga bidrag hafva vid närvarande tidpunkt varit så mycket viktigare, som kassans tillgångar hårdt medtagits af den sjukhjälp, som i ovanligt höga belopp utgått till de många af influensan och dess följsjukdomar drabbade medlemmar. Att dessa exempel måtte mana till efterföljd är en innerlig önskan hos dem, som hafva vården om sjukkassans angelägenheter sig anförtrodd.

Fredrika-Bremer-Förbundets vårsamkväm ägde rum den 11 april i Hôtel Continentals festvåning och illustrerades af ett spirituellt föredrag af arkitekten Hugo Hörlin öfver ämnet: »Om anordnandet af våra hem», hvarjämte musik både för piano och fiol utfördes. Som alla sina föregångare kan samkvämet betraktas som mycket lyckadt.

Fredrika-Bremer-Förbundets barnmorskestipendiat. Som bekant har Förbundet länge uppställt som ett önskemål, att barnmorskans viktiga kall mera allmänt måtte utöfvas af bildade kvinnor. En af Förbundets medlemmar har också frikostigt understödt denna önskan och satt det i stånd att praktiskt verka för dess förverkligande genom att ställa till Förbundets förfogande ett stipendium att utdelas åt *bildad kvinna, som ägnade sig åt barnmorskekallet*. Stipendiet tilldelades också förlidet år fru *Anna Nilsson, f. Zetterling*, hvilken, efter att med högsta betyget hafva aflagt sin examen vid barnmorskeinstitutet i Stockholm, företagit en studieresa till Wien, där hon lyckades få tillträde till den förnämsta undervisningsanstalten för utbildande af barnmorskor. Efter flitigt deltagande i såväl den teoretiska som den praktiska kursen, erhöll hon äfven här högsta betyget.

Nyligen återkommen från sin resa, har fru Nilsson för afsikt att här i Stockholm börja sin praktik, och hänvisa vi angående adress och mottagningstid till annonsen å omslagets 2:dra sida.

Hvarjehanda i kvinnofrågan.

Sverige. Stockholms nya samskola. Några för samundervisning och en förbättrad skoluppfostran intresserade personer tillhörande vår hufvudstads vetenskapliga, pedagogiska och litterära kretsar, såväl herrar som damer, ha utfärdat en inbjudning för bildandet af en garantiförening för att möjliggöra upprättandet af ett reformläroverk med ofvanstående namn.

Läroverket skall baseras på följande principer: gemensam undervisning för gossar och flickor; inskränkning af lästiden till förmån

för praktiskt arbete och kroppsöfningar; förbättrade undervisningsmetoder i de särskilda ämnena; små klasser; stor valfrihet; efter barnets andliga utveckling lämpad ämnesgruppering; undvikande af mångläseri; bildningsmaterialets sammanslutning till en helhet; stegring af lärjungarnes själfverksamhet; utbildande af barnens individuella anlag.

För att närmare utveckla de principer, som ligga till grunden för en samskola efter ofvanstående plan, hade inbjudarna anordnat ett möte i Vetenskapsakademiens hörsal den 13 april. Detta möte hölls under ordförandeskap af professor Montelius, och de sakrika anföranden, som hölls af pastor prim. d:r Fehr, professor Axel Key, riksdagsmannen Ernst Beckman, lektor E. Brate och fru Asp från Finland, ähöordes med det lifligaste intresse af en talrik åhörareskara.

I hufvudstadens alla tidningar ha upprop om anslutning till det nya, ur mer än en synpunkt viktiga företaget varit synliga.

Föreningen för sjukvård i fattiga hem, om hvilken förenings ädla syfte Dagny redogjorde samma år densamma stiftades, nämligen år 1888, fortsätter, efter hvad af dess tryckta årsberättelse framgår, med nit och framgång sitt vackra arbete i människokärlakens tjänst. Föreningens verksamhetsområde är tills vidare inskränkt inom Adolf Fredriks och Johannes församlingar i hufvudstaden, men den kostnadsfria sjukvård, som af föreningens sjuksköterskor lämnas i fattiga hem, är icke desto mindre mycket omfattande, hvilket bäst bevisas däraf, att under ett års tid ej mindre än 355 patienter erhållit nödig skötsel och hjälp. Föreningen äger ett eget hem, där föreståndarinnan jämte tvenne sjuksköterskor hafva sin bostad. I hemmet emottagas sjukanmälningar, hvarjämte från detsamma utlämnas sjukvårdsartiklar, klädesplagg, sängkläder m. fl. för de fattiga patienterna nödiga persedlar.

Fru Rosalie Olivecronas till presidenten för Chicagoutställningens kvinliga afdelning, mrs Potter Palmer, insända, på engelska språket affattade redogörelse för kvinnorörelsen i Sverige och de därmed sammanhängande intressanta fakta rörande den svenska kvinnans sociala och ekonomiska ställning, är i sin helhet införd i en af Amerikas förnämsta kvinnotidningar »The woman's journal» i Bostön. Då vi så mången gång måst finna oss uti att se de förhållanden, som röra vårt aflägsna land, framställda på ett i hög grad vilseledande och mot sanningen stridande sätt, kan det ej annat än vara glädjande, att det är en person med fru Olivecronas framstående begåfning och stora insikter, som för den svenska kvinnans talan inför våra amerikanska systrar. Det är också detta dessa med ej mindre glädje tycks erkänna, då de skynda att i sitt förnämsta organ publicera fru Olivecronas berättelse, ehuru densamma egentligen varit afsedd för den kommande kvinnokongressen i Chicago år 1893.

Fredrika-Bremer-Förbundets Berättelse för år 1891,

det sjunde året af dess verksamhet.

Fredrika-Bremer-Förbundet, hvars verksamhet under detta likasom under de föregående åren fortgått i enlighet med det vid dess stiftande fastställda programmet, har fortfarande haft att glädja sig åt ett mer och mer växande förtroende från allmänhetens sida; arbetsfälten ha i följd däraf utvidgats, nya komitéer tillsatts och antalet af de personer, hvilka direkt arbeta för förbundets intressen, ökats.

Äfven medlemmarnes antal har i år stigit, från 1,412 under år 1890 till 1,533, däraf ständiga medlemmar 230.

Förteckning öfver medlemmarne återfinnes i bil. VIII.

* * *

Styrelsen.

Vid årsmötet den 14 maj företogs, i enlighet med § 6 af stadgarne, val efter de sex ordinarie styrelsemedlemmar och sex suppleanter, hvilka voro i tur att afgå.

Förbundets styrelse har sålunda under år 1891 haft följande sammansättning:

Ordförande:

Riksantikvariern *H. Hildebrand.*

Vice ordförande:

Hofintendenten *A. Börtzell.*

Sekreterare:

Kassaförvaltare:

Fröken *A. Roos.*

Doktor *Carl Nyström.*

Fru *S. Adlersparre.*

Fröken *E. Fries.*

Fru *E. Ankarvärd.*

Fru *A. Montelius.*

Fröken *L. Engström.*

Revisionssekr. *H. Rohlieb.*

Fröken *M. Forsell.*

Fru *S. Whitlock.*

Styrelsesuppleanter:

Fröken <i>G. Hjelmerus.</i>	Kapten <i>L. A. Hubendick.</i>
Fru <i>M. Arwidson.</i>	Fröken <i>L. Dahlgren.</i>
Fröken <i>M. Silow.</i>	Fru <i>A. Kerfstedt.</i>
Fru <i>G. af Klintberg.</i>	Professor <i>P. G. Rosén.</i>
Fru <i>J. Jolin.</i>	Fru <i>Th. Gyldén.</i>
Fröken <i>G. Elfving.</i>	Fröken <i>M. Wærn.</i>

Revisorer:

Häradshöfding *A. Lundvall.*
 Fru *E. Odelberg.*
 Fröken *A. Rossander.*

Revisorssuppleanter:

Fru *S. Wising.*
 Doktor *W. Svedbom.*
 Revisionssekr. *W. Uppström.*

Det af styrelsen utsedda förvaltningsutskottet har bestått af:
 Ordinarie medlemmar: fruarne Adlersparre och Ankar-
 svärd, fröken Roos samt hrr Hildebrand och Nyström (såsom
 kassaförvaltare själfskrifven ledamot).

Suppleanter: fru Montelius, fröken Forsell samt hr Börtzell.

Förbundets styrelse har under år 1891 sammanträdt 6 och
 dess förvaltningsutskott 12 gånger. Dessutom hafva samman-
 träden hållits af de för särskilda ändamål tillsatta komitéer, för
 hvilka verksamhet redogörelse här nedan följer.

Förbundet räknar vid 1891 års slut 34 ombud, öfver hvilka
 förteckning återfinnes i bil. I.

Om filialens i Malmö verksamhet är berättelse afgifven af
 dess föreståndarinna, fru Anna Lewenhagen, se bil. II.

* * *

Förbundsbyrån har detta år arbetat i samma lokal som
 föregående år.

Föreståndarinna å byrån har varit fröken *Gertrud Adel-
 borg.* Dessutom hafva därstädes tjänstgjort fröken *Theresa
 Gejjer* vid platsförmedlingen, fröken *Ida af Klint* vid afdel-
 ningen för anskaffande af sjuksköterskor samt fröken *Sigrid
 Ulrich* som biträde vid kassan och bokföringen. En del för-
 bundet intresserade personer har därjämte frivilligt biträdt
 vid byrågöromålen. En sådan hjälp har varit så mycket mera
 välkommen, som den allt mera utvidgade byråverksamheten är
 svår att medhinna för den ordinarie personalen. Under år 1891
 har byrån i allmänhet varit besökt af 40—60 personer dagligen.

Ordinarie arbetstiden på byrån har varit kl. 11 f. m.—kl.

4 e. m. med undantag för sommarmånaderna, då byrån endast hållits öppen kl. 11—3 e. m.

Byråns uppgift har liksom förut omfattat flere olika riktningar, af hvilka de hufvudsakligaste varit:

Meddelande af råd och upplysningar på olika områden, bland hvilka särskildt böra framhållas:

Råd i ekonomiska, hygieniska och juridiska angelägenheter. För att kunna fylla de kraf, som i detta afseende ställas på byrån, har denna fortfarande sig tillförsäkradt biträde af framstående yrkesmän på dessa områden.

Upplysningar angående skolor, lärokurser och arbetsområden.

Meddelanden med förbund och inrättningar af art, jämförlig med Fredrika-Bremer-Förbundets, såväl inom Sverige som i andra länder.

Platsförmedling till förmån för så väl arbetssökande som arbetsgifvare.

Anskaffning af sjuksköterskor.

Understödjande af rörelsen för kvinnans deltagande i kommunala värf, särskildt vid val af stadsfullmäktige samt vid kyrkostämmor.

Expedition af styrelsens beslut och af förbundsmeddelanden, af förbundstidskriften Dagny samt i viss mån för hemstudierna, sjukkassan, stipendiefonderna, bokkomitén samt för Dräkthereformföreningen.

Kassarörelsen, i afseende på hvilken hänvisas till kassa-förvaltarens redogörelse.

I hvilken utsträckning dessa olika verksamhetsgrenar tagit byrån i anspråk framgår af följande öfversikt öfver handlagda ärenden.

Bland *ekonomiska* frågor märkas:

förfrågningar angående pensionsinrättningar, ränte- och kapitalförsäkringsanstalter, stipendie- och understödsfonder, sjuk-kassor; angående statsanslag till flickskolor samt angående placering af kapital.

Bland *juridiska* frågor märkas:

förfrågningar angående kvinnans rättsliga ställning, den gifta kvinnans sociala ställning i Sverige, eganderättslagen i England, arfsrätt, rätt till skilsmässa, testamentes uppsättande och bevakning, klagan öfver för hög taxering, rätt att inväljas i skolråd, rätt att deltaga i stadsfullmäktige-, skolråds- och prästval samt kvinnas rätt att innehafva klockaretjänst.

Förfrågningar angående *skolor, lärokurser och arbetsom-*

råden hafva bland annat omfattat: inträdesfordringar och kurser vid högre lärarinneseminarium, folkskolelärarinneseminarier, olika högre flickskolor, samskolor, tekniska skolor, gymnastiska centralinstitutet, hushållsskolor, språkkurser och musikinstitut; frågor angående arbetsstugor, lärokurser i bokföreläsning, stenografi, handarbeten, slöjd, klädes-, kapp- och modesömnad, snörmakeri och väfnad; kurser för utbildning af tandläkare, fältskärer, apotekare, barnmorskor och sjuksköterskor; utbildning för post- och telegraf-tjänst, till bokbindare, trädgårdsmästare, fotograf, urmakare, sockerbagare och boktryckare.

I afseende å *platsförmedlingen* meddelas: 212 personer hafva under året genom byråns förmedling erhållit antingen fasta platser såsom föreståndarinnor, lärarinnor, värdinnor, gymnaster, biträden i hem, på kontor, i handel m. m., eller ock tillfälligt arbete såsom lektioner, översättning, renskrifning m. m.

Sammanlagda beloppet af fasta årslöner för de genom byråns förmedling tillsatta platserna uppgår till c:a 33,000 kr. Högsta löner hafva varit, i skola kr. 1,100; i familj med allt fritt kr. 900; vid hushållsskola med allt fritt kr. 800.

Anskaffning af sjuksköterskor. Denna afdelning af byråns verksamhet har under året arbetat med god framgång, i det att den anskaffat sköterskor i 308 fall. Här af framgår, att såväl herrar läkare som allmänheten funnit fördelaktigt att använda förbundets förmedling. Vinsten för sköterskorna torde ock vara stor, då en jämnare fördelning af arbetet mellan de verkligt dugliga privatsköterskorna nu kan äga rum. Ett godt stöd för sköterskorna är ock den kontroll, som byrån, efter hvad i dess förmåga står, söker utöfva öfver sköterskorna. Icke allenast inom Stockholm utan äfven i landsorten, dels för lazaretten, dels för privat sjukvård, har byråns hjälp tagits i anspråk för anskaffande af dugliga sjuksköterskor.

Äfven under detta års stadsfullmäktigval i hufvudstaden samt för de vid kyrkostämmorna i november skeende skolrådsvalen hafva på byrån lämnats erforderliga upplysningar åt Stockholms röstberättigade kvinnor.

Enligt upprättad tablå öfver byråns verksamhet hafva,

a) begärts råd:

	Under åren	1889,	1890	och	1891	
i ekonomiska frågor af	31	32	”	33	personer	
” juridiska ” ”	10	16	”	37	”	
rörande böcker ” och boksamlingar	71	89	”	152	”	
” skolor och arbetsområden för kvinnor	198	165	”	239	”	
” sjukkassan	81	79	”	65	”	
	Transport	391	381	och	526 personer	

	Under åren	1889,	1890	och	1891	
	Transport	391	381	"	526	personer
rörande	hemstudierna	37	28	"	17	"
"	förbundets och öfriga stipendier	43	17	"	20	"
"	Dräktreformfören.		3	"	24	"
"	kvinnofrågans utveck- ling och förbundets verksamhet	72	40	"	60	"
samt i	diverse frågor	89	60	"	49	"
b) vid	platsförmedlingen an- mälts:					
	arbetsgifvare.....	333	385	"	404	"
	arbetsökande	499	513	"	597	"
"	sjukvården anmälts:					
	arbetsgifvare.....	58	249	"	308	"
	arbetsökande	41	54	"	65	"
	Summa	1,563	1,730	och	2,070	personer.

Anm. Af arbetsgifvarne hafva 135 återtagit sin ansökan, af arbetsökande 225.

Utgifterna för byråns verksamhet under året hafva varit kr. 4,937: 23. Byråns inkomster under året hafva varit kr. 2,609: 51, återstoden har bestridts ur förbundskassan. Under de fyra senaste åren hafva inkomster och utgifter för byrån ställt sig på följande sätt:

	Inkomster.	Utgifter.
1888	kronor 1,642: 39	3,830: 75
1889	" 1,756: 68	3,860: 95
1890	" 2,190: 48	4,145: 11
1891	" 2,609: 51	4,937: 23

* * *

Stipendier och gåfvor. De stipendiemedel och gåfvor, som under året ställts till förbundets förfogande utgöra ett sammanlagdt belopp af kronor 10,959: 80, på följande sätt fördelade:

Från D. Carnegie's sterbhus för förbundets stipendiefonders räkning	kronor	10,000: —
" onämnd till barnmorskeeleven fru Anna Nilsson, i och för fullbordande af hennes studier genom en utrikes resa	"	300: —
	Transport kronor	10,300: —

	Transport kronor	10,300: —
Från onämnd till lån eller stipendier åt barnmorskeelever	„	300: —
„ firman P. A. Norstedt & Söner för pristäflan (se bokkomitén)	„	100: —
„ herr konsul O. Ekman för arbetet till utredning af de till Danmark utvandrande allmogeflickornas ställning och arbetsförhållanden	„	250: —
„ diverse personer till förbundets allmänna kassa	„	9: 80.
	Summa kronor	10,959: 80.

Af egna medel har förbundet utlämnat från fru S. Whitlocks stipendiefond till förra årets stipendiat fröken Wilhelmina Olsson, som fullföljer sina studier i Lund ..... kronor 120: —

Såsom af ofvanstående framgår har förbundet under året fått mottaga rikliga bevis på allmänhetens intresse. Då kassaförvaltarens redogörelse det oaktadt visar, att förbundets för året tillgängliga inkomster icke kunnat betäcka dess utgifter, finner detta sin förklaring däri, att af dessa gåfvor endast kr. 9: 80 ingått i förbundets allmänna kassa. Öfriga gåfvomedel hafva öfverlämnats till förbundet för af gifvarne bestämda ändamål och sålunda icke kommit förbundet i dess helhet till godo.

Synnerligen fördelaktigt för en framgångsrik utveckling af förbundets verksamhet vore, om äfven sådana donationer öfverlämnades till förbundet, öfver hvilka förbundet finge full förfoganderätt.

* * *

Hemstudierna. Under året hafva 17 elever — mot 14 under föregående år — begagnat sig af s. k. fortsatt ledning för studier, nämligen 11 i svenska språket, 2 i franska språket, 1 i franska och engelska språken, 1 i engelska språket, 1 i tyska språket och 1 i svensk historia. Af dessa kurser voro 8 började under år 1890. 2 elever hafva genomgått tre kurser och 1 elev två kurser i samma ämne.

Studieplan har lämnats för svensk litteraturhistoria.

Bokråd hafva begärts för studium af hälsovårdslära och nyare tidens historia.

Liksom föregående år hafva alla ärenden, som röra hemstudierna, handhafs af en särskild komité. Denna har under året utgjorts af fröknarna G. Elfving, M. Forsell, E. Fries, L. Granbom och S. Leijonhufvud. Expeditionen har på förbundets byrå skötts af fröken Forsell och då hon varit förhindrad af fröken Elfving.

Rörande räkenskaperna för hemstudierna hänvisas till bil. VII.

* * *

Bokkomitén har fortfarande haft till medlemmar fruarna E. Ankarsvärd, S. Almquist, B. Nordenson, fröknarna L. Engström, M. Forsell, G. Hjelmmerus samt bokhandlaren H. Sandberg.

Komiténs arbete med granskning af för barn och ungdom afsedda böcker har under året oafbrutet fortgått. I likhet med föregående år har komitén, enligt uppmaning, i en kortare öfversikt meddelat de utlåtanden komiténs medlemmar afgifvit, särskildt om de till julen utkomna barn- och ungdomsböckerna. Dessa omdömen hafva för allmänheten varit tillgängliga så väl i tidskriften Dagnys 8:de häfte för 1891 som i särskilda separat-aftryck. Komitén har äfven i år utgifvit supplementsboklistor, upptagande alla af komitén under året granskade och godkända böcker.

Julutställningen å förbundets byrå af för barn och ungdom lämpliga böcker hade i år lockat mer än dubbelt så många besökare som under föregående år. Härtill torde i väsentlig mån bidragit att genom herrar bokförläggares och bokhandlares välvilliga och frikostiga gåfvor af böcker denna utställning är efter år blifvit allt fullständigare.

Som redan i föregående årsberättelse omnämndes, har komitén under detta år sett sig i tillfälle att förverkliga sin länge närda önskan att anordna en pristäflan för barn- och ungdomsböcker. Under början af året erhöll nämligen komitén från aktiebolaget P. A. Norstedt & Söner välvilligt löfte om en gåfva af 300 kronor att använda till två pris, ett å 200 kr. och ett å 100 kr., för de bästa nöjesböcker, skrifna för barn eller ungdom. I marshäftet af Dagny kunde därför inbjudan utfärdas till hugade författare att deltaga i en sådan pristäflan. Denna inbjudan möttes med det intresse, att vid täflingstidens utgång — den 1 juli 1891 — ej mindre än fjorton täflingsskrifter inkommit. Ingen af de inlämnade täflingsskrifterna ansågs dock vara förtjänt af första priset. Andra priset tillerkändes täflingsskriften »Glädjens blomster», hvars författarinna vid namnsedelns öppnande befanns vara fru Amanda Kerfstedt.

Genom en ny frikostig gåfva såg sig komitén i stånd att omedelbart efter avslutande af denna pristäflan utfärda inbjudning till en ny. Äfven vid denna täflan äro två pris utsatta, af hvilka

det större belöper sig till 300 kronor. Då täflingsskrifterna för denna pristäflan skola vara inlämnade först den 15 april innevarande år, tillhör den utförligare redogörelsen för den samma en följande årsberättelse.

* * *

Komitén för utredning af de till Danmark utvandrande svenska allmogeflickornas ställning och arbetsförhållanden.

Komitén har under året haft glädjen mottaga meddelande från Köpenhamn att en ny lag blifvit antagen angående »fæstekontoren». Förslaget till denna lag, som afser afskaffandet af de icke autoriserade kommissionskontoren var af regeringen framlagd för den danska riksdagen.

För att riksdagsmännen skulle kunna bilda sig ett begrepp om dessa icke autoriserade kommissionskontors fördärfbringande verksamhet, inbjöd Dansk Kvindesamfund mot slutet af förlidet år riksdagens ledamöter till ett diskussionsmöte. Här framhölls äfven den för svenska arbeterskor vådliga sidan af saken, och aftryck af fröken G. Adelborgs uppsats »Svenska tjänstflickors utvandring till Danmark» utdelades till mötets besökare.

Komitén har under året fått af konsul O. Ekman mottaga en gåfva af kr. 250, hvilka användts, dels till betalande af skulder, gjorda redan förlidet år, dels ock till tryckandet och utsändandet af en ny liten skrift, hvilken i 1,500 ex. utsändts till de trakter där utvandringen flitigast pågår.

Skriftens innehåll afsåg att fästa uppmärksamhet å de faror, som möta våra unga landsmaninnor vid arbetssökandet i Danmark.

* * *

Komitén för ordnandet af kurser i trädgårdsodling för kvinnor. I de af herr Abelin å Norrvikens trädgårdar utanför Norrköping anordnade trädgårdskurser för kvinnor hafva under året de två elever, hvilka af förbundet åtnjutit stipendier, deltagit. En af dem afslutade emellertid icke sin kurs därstädes, utan afreste till utlandet för att där fortsätta sin utbildning för trädgårdsmästareyrket. Ett nytt stipendium å 100 kr. har tilldelats fröken Isa Damm, som nu genomgår andra årets kurs vid ofvannämnda skola.

Då ingen kurs ännu fullständigt blifvit genomgången vid trädgårdsskolan, torde det vara för tidigt att ännu uttala sig om resultatet af undervisningen. Eleverna synas emellertid med nit och framgång ägna sig åt sitt arbete och skolan har lyckats tillvinna sig välvilligt och frikostigt intresse från flera håll.

* * *

Sjukkassan, se bil. III.

* * *

Stipendiekomitén, se bil. IV.

* * *

Dräktreformföreningen, se bil. V.

* * *

Tidskrift. Rörande förbundets tidskrift Dagny är berättelse afgifven af dess ledarinna, fröken Lotten Dahlgren, se bil. VI.

* * *

Artikel angående frågan om understöd åt flickskolor.

Med anledning dels af Kongl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd åt flickskolor, dels af de motioner som i ärendet väcktes vid 1891 års riksdag, tillsattes en komité i och för afgifvandet af ett uttalande i frågan. Medlemmarne af denna komité ha varit fröknarna Casselli, Engström och Djurberg, riksdagsmannen rektor J. Persson samt rektor Sjöberg. Den af komitén affattade skrifvelsen, som understödde de af herrar Wieselgren och Winkrans väckta motionerna, trycktes i Dagny och utdelades i separataftryck vid riksdagen.

* * *

Artikel om kvinnan i postverkets tjänst. Med anledning af de mindre gynnsamma omdömen angående det kvinliga arbetet i postverkets tjänst som vid posttjänstemannamötet i Sköfde under augusti månad 1890 uttalades, och för att utröna i hvad mån dessa uttalanden voro med sanningen öfverensstämmande utsändes från Fredrika-Bremer-Förbundet till alla rikets postkontor ett cirkulär, med uppfordran till föreståndarne att öfver det arbete, som vid deras postkontor verkställts af kvinliga postbiträden uttala sitt omdöme. De svar, som härpå kommo förbundet tillhanda, sammanfattades i en artikel, hvilken därjämte innehöll en redogörelse för kvinnans ställning inom postverket och infördes i Stockholms Dagblad, samtidigt med det posttjänstemannamöte, som ägde rum i Stockholm under augusti månad 1891, hvarefter artikeln infördes i närmast utkommande häfte, n:o 6, af Dagny och i separataftryck utsändes till de personer som kunde anses för saken intresserade.

* * *

Samkväm. Förbundet har under detta år liksom under de föregående låtit anordna ett vår- och ett höstsamkväm genom kommitterade, fruarna D. Kindstrand, M. Arwidson, J. Jolin, E. Upmark, fröken M. Wærn, intendenten G. Upmark samt amanuensen E. Folcker. Båda dessa samkväm hafva af allmänheten omfattats med stort intresse och väl motsvarat det åsyftade ändamålet att bringa till stånd ett innehållsrikare umgängeslif, i det att föredrag omväxlat med musik, konstexposition m. m. Många tillfällen hafva äfven gifvits att sprida kännedom om och väcka intresse för förbundets verksamhet.

* * *

Utlämnande af lån. Den verksamhet som inleddes år 1889 genom att i form af förlagslån till kvinnor utlämna någon del af förbundets penningekapital har vunnit en betydlig utsträckning, i det att under år 1891 sådana lån ha utlämnats till sammanlagda beloppet af 3,100 kronor, i fördelning på 7 poster.

* * *

Under hänvisning till den af kassaförvaltaren meddelade redogörelsen för förbundets affärsställning, se bil. VII, torde här särskildt böra framhållas följande:

Förbundets fonder hafva uppkommit dels sålunda att, i öfverensstämmelse med stadgarne, inträdesavgifter (från och med år 1890 endast hälften däraf enligt beslut af den 20 maj 1889) och ständiga ledamöters avgifter fonderats, dels genom tillkomsten af fru S. Whitlocks stipendiedonation.

Dessa fonders sammanlagda belopp eller med andra ord beloppet af förbundets kapital utgör kr. 13,762: 25 (mot kr. 12,646: 25 vid utgången af 1890).

Stipendiefonderna och sjukkassans fonder bokföras särskildt, och redogörelse för desamma följer.

Bil. I.

Fredrika-Bremer-Förbundets ombud år 1891.

Andersson, Hilding, fru, Vexjö.
 Bergstedt, Amanda, fröken, Nyköping.
 Broberg, M., fru, Filipstad.
 Brundell, Karin, fröken, Sundsvall.
 Danielsson, Anna, fröken, Kristinehamn.
 de Laval, Ebba, fröken, Söderhamn.
 Edström, Maria, fru, Sundsvall.
 Fischer, Lotten, fru, Ekeberg, Lidköping.
 Fischerström, Anna, fröken, Karlskrona.
 Florén, Andriette, fru, Mariestad.
 Grape, Augusta, fru, Umeå.
 Göransson, Sophie, fröken, Landskrona.
 Holmgren, Ann-Margret, fru, Upsala.
 Kjellberg, Hulda, fru, Kristinehamn. *
 Kolthoff, Majken, fröken, Kyrkebyn, Segmon.
 Langlet, Mathilda, fru, Upsala.
 Lithner, Augusta, fröken, Strengnäs.
 Munthe, Maria, fröken, Ystad.
 Nymann, Augusta, fröken, Göteborg.
 Pihl, Aurore, fröken, Norrköping.
 Renborg, Alma, fröken, Östersund.
 Renborg, Hildur, fröken, Lidköping.
 Rundgren, Charlotte, fru, Karlstad.
 Ryding, Karin, fru, Venersborg.
 Sandegren, Ingeborg, fröken, Uddevalla.
 Sjöberg, Hanna, fröken, Falkenberg.
 Sjöcrona, Helena, fröken, Helsingborg.
 Sterky, Ameline, fröken, Upsala.
 Strömberg, Emma, fröken, Varberg.
 Tengström, Olga, fröken, Venersborg.
 Tornberg, Ebba, fröken, Lund.
 Trybom, Elin, fröken, Skara.
 Uggla, Sophie, fröken, Borås.
 Unger, Hedvig, fru, Hitorp, Nora.

---

*) Afsagt sig ombudskapet under året.

Filialen i Malmö.

Under år 1891 hafva å filialens byrå anmält sig 39 arbetsgiffvare och 99 arbetssökande, af de sistnämnda 53 lärarinnor och bonner, 10 kontors- och butikbiträden samt 36 husföreständerskor och biträden i hem. Af dem hafva 19 erhållit plats, 27 återtagit sin anmälan och 53 stå fortfarande inskrifna i byrån.

4 nya medlemmar ha genom filialen inskrifvits i förbundets sjuk-kassa. Dessutom ha upplysningar lämnats rörande förbundets utveckling, skolor, kurser och arbetsområden för kvinnor, literatur, m. m.

Inkomster och utgifter under år 1891.

	Inkomster.	Utgifter.
Saldo från år 1890.....	119: 51	— —
Ränta för år 1890	1: 86	— —
Bidrag från Centralbyrån	300: —	— —
Platsförmedlingsafgifter	229: 21	— —
Afsändt till Centralbyrån	— —	121: 37
Annonser	— —	73: 01
Postporto	— —	44: 36
Diverse	— —	4: 99
Lön åt föreståndarinna	— —	300: —
Lön åt vikarie	— —	13: 50
Kassabehållning	— —	93: 35
Summa kronor	650: 58.	650: 58.

Bil. III.

Styrelsens för Fredrika-Bremer-Förbundets sjuk-kassa årsberättelse till årsmötet 1892.

Sjuk-kassans verksamhet har under år 1891 fortgått och utvidgats på sätt följande siffror utvisa:

Delegarnes antal som vid 1890 års utgång var 188 hade vid slutet af år 1891 höjt sig till 199.

Under året ha ett sammanlagdt belopp af kr. 1,864: 50, såsom sjukhjälp utdelats (mot kr. 1,444: — föregående år).

Sammanställningen med föregående år utvisar följande:

	Medlemmarnes antal.		Sjukhjälp.
År 1887	97	kronor	159: —
» 1888	136	»	694: 50
» 1889	153	»	1,524: 50
» 1890	188	»	1,444: —
» 1891	199	»	1,864: 50

För kassans kapitalställning, utgifter och inkomster redovisas i kassaförvaltarens rapport.

Kassans expedition har hållits öppen i Fredrika-Bremer-Förbundets lokal en gång i veckan, hvarjämte anmälningar mottagits å denna lokal kl. 11—4 alla dagar.

I afseende på inträde i kassan gäller fortfarande:

att kvinnor tillhörande de kategorier, för hvilka kassan närmast varit afsedd, utan vidare vinna inträde under förutsättning af rent läkarebetyg;

att för inträdessökande med kvalificeradt läkarebetyg afgörandet ligger hos de tre läkare, som tillhöra styrelsen, samt

att i öfriga fall styrelsen i sin helhet beslutar.

Kassaförvaltarens redogörelse lyder som följer:

Vid 1891 års utgång utgjorde sjukkassans

Tillgångar.

Fordran i Stockholms läns sparbank	941: 36
» » Intecknings-Garanti-Aktiebolaget	524: 10
1 St. Eriks Bryggeri-Aktiebolags 4 $\frac{1}{2}$ % obligation....	1,000: —
$\frac{2}{2}$ st. Allmänna Hypoteksbankens 4 $\frac{1}{2}$ % obligationer	2,050: —
Å löpande räkning med C. G. Cervin.....	181: 11
Kontant	14: 73
	<hr/>
	Summa kronor 4,711: 30.

Skulder.

Försäkringsfonden vid början af 1891	2,736: —
Donationsfonden	60: —
Reservfonden	971: 93
Saldo: Kapitalökning under året	943: 37
	<hr/>
	Summa kronor 4,711: 30.

Ofvanstående kapitalökning, kr. 943: 37, har uppkommit på grund af följande förhållande mellan inkomst och utgift:

Inkomst.

Inträdesavgifter från 18 medlemmar.....	79: —	
Årsavgifter från 199 medlemmar	2,648: 99	
Straffräntor	11: —	
Räntor (influtna)	199: 52	
		Summa kronor 2,938: 51.

Utgift.

Sjukhjälp	1,864: 50	
Kontorsavgifter	47: 21	
Hyra för 1890.....	81: 73	128: 94
Agentprovision.....	1: 70	
Saldo: Kapitalökning	943: 37	
		Summa kronor 2,938: 51.

Inventarierna, bestående af räkenskapsböcker och skrifmateriel, äro ej upptagna i något värde. Fröknarna A. Roos och A. Fabricius hafva äfven under det förflutna året med uppoffrande nit och mycken skicklighet skött kassans registrering och ekonomiska expedition.

Stockholm den 15 januari 1892.

Carl Nyström.

Ofvanstående redovisning är af oss granskad och riktig befunnen.

Stockholm den 20 februari 1892.

Anna Dahlström.

C. E. Elfving.

Fondernas ställning inses af följande af kassans ordförande utarbetade redogörelse:

Enligt verkställd beräkning af fonderna till Fredrika-Bremer-Förbundets sjukkassa voro desamma vid början af år 1892 följande:

Försäkringsfonden	kronor 3,626: —
Donationsfonden	„ 63: —
Reservfonden	„ 1,022: —

enär kassans kapital vid ofvannämnda tidpunkt

var..... kronor 4,711: —

Stockholm den 27 januari 1892.

P. G. Rosén.

Kassans styrelse har under året haft följande sammansättning:

Ordinarie styrelsemedlemmar.

Professor *P. G. Rosén*, ordförande.
 Doktor *Carl Nyström*, vice ordförande och kassaförvaltare.
 Fröken *Anna Roos* } vid expeditionen.
 Fröken *A. Fabricius* }
 Medicinalrådet *D. Pontin*.

Suppleanter.

Fru *F. Lybeck*.
 Fröken *G. von Plomgren*.
 Professor *O. Sandahl*.

Revisorer.

Fröken *H. Casselli*.
 Öfverstelöjtnant *C. E. Elfving*.

Revisorssuppleanter.

Fröken *A. Dahlström*.
 Fröken *L. Borg*.

Styrelsen tillåter sig slutligen erinra:

Det betydliga belopp, som under året utgått i form af sjukhjälp, visar å ena sidan det gagn som delegarne haft af sin delaktighet i kassan, samt å andra sidan önskvärdheten af en större anslutning till kassan, på det att densamma därigenom ännu bättre än för närvarande måtte blifva i stånd att bära så betydliga utgifter.

Revisionsberättelsen lyder som följer:

Undertecknade, utsedde revisorer att granska Fredrika-Bremer-Förbundets sjukkassas förvaltning och räkenskaper för år 1891, få härmed, efter fullgjordt uppdrag, därom afgifva följande berättelse:

Beträffande tillgångar och skulder samt inkomster och utgifter få vi hänvisa till kassaförvaltarens med räkenskaperna fullt öfverensstämmande, af oss godkända, redovisning.

Styrelsens af oss genomgångna protokoll, jämte däri omförmälda beslut, hafva icke föranledt någon erinran å vår sida.

Kassans räkenskaper äro förda med utmärkt ordning och noggrannhet samt åtföljda af erforderliga verifikationer.

Då ingen anledning till anmärkning förekommit, få vi tillstyrka, att full ansvarsfrihet för förvaltningen under år 1891 måtte beviljas styrelsen.

Stockholm den 20 februari 1892.

Anna Dahlström.

C. E. Elfving.

Stipendiekomiténs årsberättelse 1891.

Stipendiekomiténs verksamhet har under år 1891 fortgått enligt den en gång fastställda planen, som afser dels att bilda en allmän stipendiefond å 150,000 kronor, på så sätt att från de särskilda länen till denna fond lämnas en insats af minst 5,000 kronor eller mera, hvarefter stipendieutdelningen kommer att ske inom länen med hänsyn till storleken af hvarje läns insats, dels ock att emottaga större och mindre stipendiedonationer för särskildt uppgifna ändamål.

De årsbidrag samt större gåfvor och donationer, som under året influtit, uppgå sammanlagdt till kronor 20,315: 42 öre, hvaraf kronor 17,315: 42 tillfallit allmänna stipendiefonden och kronor 3,000 donationsfonden.

De större gåfvor som lämnats äro:

Af D. Carnegie's sterbhus kr. 10,000, fru Augusta Astrup 300, herr David Frick 200, fröken Ellen Bergman 200, onämnd 100.

För att väcka ett lifligare intresse och påskynda bildandet af länsfonderna har komiténs sekreterare företagit resor inom Skaraborgs, Elfsborgs och Vermlands län, där å flere orter inför inbjudna kretsar redogörelser lämnats för Fredrika-Bremer-Förbundet och syftet med dess stipendiefonder. Nya lokalkomitéer för stipendiesaken hafva bildat sig i Mariestad, Skara, Lidköping, Karlstad, Filipstad, Kristinehamn, Wenersborg och Borås.

De influtna stipendiemedlen hafva öfverlämnats till styrelsen för fondernas förvaltning, hvars *ordinarie medlemmar* äro: fru Anna Wallenberg, f. von Sydow, generaldirektör Alb. Anderson, fröken Mathilda Silow, revisionssekreterare H. Rohtlieb, professor P. G. Rosén. Styrelsesuppleanter äro: professor H. Gylden och fröken Clara Montelius.

Meddelanden och förfrågningar rörande stipendiefonderna emottagas och besvaras af sekreteraren i stipendiekomitén, 5 Malmtorgsgatan, Stockholm.

Revisionsberättelse.

Utsedde att granska 1891 års räkenskaper för de under Fredrika-Bremer-Förbundets vård och inseende stående fonder: allmänna stipendiefonden och donationsfonden, få vi, sedan sådan granskning skett, däröfver afgifva följande berättelse:

Allmänna stipendiefonden.

Kredit.

Behållning från 1890	kronor	28,088: 40
Ombuden inbetalt	,,	7,115: 42
Gåfva af D. Carnegie's sterbhus	,,	10,000: —
d:o af fröken E. Bergman	,,	200: —
Influtna räntor	,,	2,038: 17
	<u>Summa</u>	<u>47,441: 99.</u>

Debet.

Afbetalning å förlagslån	kronor	619: 37
Diverse förskottsvis erlagda räntor	,,	328: 21
Diverse utgifter.....	,,	200: —
Hyra för skåp i Stockholms enskilda bank....	,,	20: —
Behållning till år 1892	,,	46,274: 41
	<u>Summa</u>	<u>47,441: 99.</u>

Ofvannämnda behållning kronor 46,274: 41 är sålunda redovisad:

Falu-Rättvik-Mora jernvägsobligationer	kronor	14,000: —
Aktiebolaget Bergman Hummel & C:o obligationer	,,	8,000: —
En af apotekareprivilegii-amorteringsfonden utg. obligation	,,	1,000: —
En af Kopparbergs-Hofors sågverksaktiebolag med borgen af Stockholms enskilda bank försedd förbindelse	,,	23,000: —
På upp- och afskrifningsräkning i nämnda bank	,,	274: 41
	<u>Summa</u>	<u>46,274: 41.</u>

Donationsfonden.

Denna fond utgöres af, dels *donation*, emottagen den 3 juni 1890 af gifvare, som önskar vara okänd.

Donationen, som vid 1890 års slut uppgick till	kronor	30,690: —
har vid 1891 års slut genom upplupna räntor ökats till	,,	31,900: 28

Och redovisas denna behållning sålunda:

En af Kopparbergs-Hofors sågverksaktiebolag utgifven, med borgen af Stockholms enskilda bank försedd förbindelse å.....	kronor	25,000: —
Sundsvalls enskilda banks 2 depositionsbevis	,,	6,490: —
På upp- och afskrifningsräkning inestående	,,	42: 62
Fordran af allmänna stipendiefonden	,,	367: 66
	<u>Summa</u>	<u>31,900: 28.</u>

dels *donation* af fröken Ellen Bergman, emottagen den 14 oktober 1890.

Denna *donation*, som vid 1890 års slut uppgick till kronor 1,000: —
har genom ytterligare gåfvor under året ökat till „ 4,000: —

Denna behållning redovisas sålunda:

2 af Aktiebolaget Bergman Hummel & C:o utgifna obligationer	„	2,000: —
Fordran af Kopparbergs Hofors sågverksaktiebolag med borgen af Stockholms enskilda bank	„	2,000: —
		<u>Summa kronor 4,000: —</u>

Samtliga här ofvan omnämnda värdepapper, hvilka förvaras uti styrelsens kassafack i Stockholms enskilda bank, anse vi som god säkerhet och äro alla utgifter styrkta med verifikationer.

Då styrelsen alltså, efter vår uppfattning, på ett mycket berömvärdt sätt iakttagit alla förbundets intressen, är det oss ett nöje att härmed tillstyrka att densamma beviljas full och tacksam decharge för 1891 års förvaltning.

Stockholm den 15 mars 1892.

Ingeborg Elfving.   *E. von der Lancken.*   *Olof Melin.*

Bil. V.

Styrelsens i Dräkthereformföreningen arbetsberättelse för året mars 1891—mars 1892.

Under det förflutna arbetsåret har föreningens verksamhet hufvudsakligen gått ut på att få kännedom om densamma, dess syfte och dess modeller spridda inom landsorten. För detta ändamål lät styrelsen i april 1891 i 1,200 exemplar trycka det af fru Scholander på förra allmänna mötet hållna föredraget: »Hälsan och klädedräkten», hvilket dessutom var infördt i Stockholms Dagblad för 28 april s. å. Omkring 800 exemplar af denna broschyr medföljde Dagnys aprilhäfte. Till dem af föreningens medlemmar, som icke äro prenumeranter på Dagny, sändes, i samband med föreningens årsberättelse, ett exemplar af nämnda föredrag.

Styrelsen hade länge varit af den åsikten att det verksammaste medlet för att kunna inverka på landsortens befolkning med afseende på reformer i kvinnornas och barnens klädedräkt skulle vara anställandet af ombud i så många som möjligt af

landsortens städer. I detta syfte kringsände styrelsen i slutet af föregående arbetsår ett cirkulär till Fredrika-Bremer-Förbundets samtliga ombud, med förfrågan huruvida de skulle vilja åtaga sig ombudsmannaskap äfven för dräkthereformföreningen. Flere jakande svar ingingo; några ombud gäfvo anvisning på andra till saken kompetenta personer, så att föreningen för närvarande äger följande ombud:

- I *Linköping*: Fröken Ada Arwedson,
- „ *Jönköping*: Fru Helga Arnell,
- „ *Nyköping*: Fröken Amanda Bergstedt,
- „ *Karlskrona*: Fröken Anna Fischerström,
- „ *Umeå*: Fru Augusta Grape,
- „ *Norrköping*: Fröken Aurore Pihl,
- „ *Lidköping*: Fru Emma Pallin,
- „ *Helsingborg*: Fröken Nanny Palmqvist,
- „ *Karlstad*: Fru Charlotte Rundgren,
- „ *Eksjö*: Fru Alma Svensson,
- „ *Göteborg*: Fröken Thérèse Setterberg.

Det åligger ombuden att hos sig förvara till påseende exemplar af föreningens stadgar och skrifter, att lämna upplysning om hvarest kläder, förfärdigade efter föreningens modeller och mönster till desamma kunna erhållas, att anteckna nya medlemmar, som vilja ingå i föreningen, samt upptaga inom sitt samhälle befintliga ledamöters årsavgifter och öfversända till kassaförvaltaren, att i sin ort ombesörja anordnandet af expositioner, i den händelse styrelsen anser lämpligt att där utställa föreningens modeller, samt att i allmänhet verka för föreningens syften och sprida kännedom om densamma.

Efter grundligt öfvervägande beslöt styrelsen att tillsända hvar och ett af ombuden en omgång mönster af föreningens samtliga modeller, med begäran att all afklippning af dessa mönster måtte ske under ombudens kontroll. Enär den kostnad, som beställningen af nämnda mönster hos fröken Ohlsson skulle betingat, ansågs alltför dryg för föreningens små inkomster, klippes desamma kostnadsfritt af styrelsens medlemmar. För Göteborg, där afsättningen på våra mönster är ganska stor och där många beställningar efter våra modeller göras, begärde vårt ombud därstädes att få en skyddsstämpel sig tillsänd, för att sätta föreningens märke på de mönster och klädersedlar, som genom henne utsläppas i handeln. En sådan stämpel afsändes till Göteborg i maj månad förlidet år.

Expositioner af våra modeller ha under det gångna året varit anordnade i Jönköping och Upsala. Det är styrelsens mening att under detta år få modellerna utställda i de städer, där föreningen har ombud och där expositioner icke förut ägt rum.

Föreningens modeller finnas fortfarande till påseende hos fröken Ohlsson, Blasieholmstorg 14, Stockholm, där äfven mönster kunna erhållas och beställningar göras.

Den modell till *sport- och turistdräkt*, som i slutet af näst föregående arbetsår framlades för styrelsen och exponerades på årsmötet i fjor blef där på styrelsens förslag utan några förändringar antagen. En af styrelsens medlemmar förfärdigade kostnadsfritt en klädning efter den på mötet antagna modellen. Beskrifning å denna sport- och turistdräkt var i maj månad införd i tidningen Idun.

Äfven fröken Ohlsson hade till fjolårets allmänna möte låtit förfärdiga en turistdräkt. Mot denna gjordes emellertid åtskilliga anmärkningar, och då den ej var konstruerad i full öfverensstämmelse med föreningens principer, beslöts, att någon sådan dräkt icke skall införlifvas med dess modeller.

Annonser om våra mönster och modeller har till kalenderårets slut en gång i månaden influtit i veckotidningen Idun.

Trots det att kläder efter föreningens modeller komma alltmera i bruk — särskildt de delade kjolarna tyckas ha framtid för sig — har styrelsen arbetat under mycket tryckta ekonomiska förhållanden, därför att nästan inga nya medlemmar ingått i föreningen. I årsafgifter fås ej in mer än omkring 250 kronor, och försäljningen af mönster lämnar en högst obetydlig vinst. När då till fröken Ohlsson i hyra och som ersättning för hennes arbete betalas 200 kronor, är det som återstår till bestriktande af öfriga utgifter, såsom underhåll af modellerna och dessas sändande till landsorten, betalning af annonser, trycksaker och korrespondensmeddelanden, så godt som ingenting. Med mycken möda lyckades det styrelsen att till förmån för föreningen få till stånd en soaré. Denna ägde rum 12 mars d. å. Professor Montelius höll ett föredrag, med titel: »Ett blad ur kvinnans historia». Fru Sterky, fröken Dorph, herrar Scholander och Stenhammar bidrogo med åtskilliga musiknummer. Styrelsen får härmed till alla dessa frambära sin och föreningens djupa tacksamhet. Behållningen af denna soaré — omkring 200 kronor — torde under ett par år kunna rädda föreningen från ekonomisk undergång.

Styrelsen har under det gångna året ägt följande sammansättning:

A. af Fredrika-Bremer-Förbundet valda

Ordinarie:
Fru Bohman.
,, Jolin.
Fröken Silow.

Suppleanter:
Fru Berg.
,, Linder.

B. af dräkthereformföreningen valda

<i>Ordinarie:</i>	<i>Suppleanter:</i>
Fru <i>Scholander.</i>	Fru <i>Arvedson.</i>
„ <i>Boklund.</i>	„ <i>Bendixson.</i>
Fru <i>Cederschöld.</i>	Fru <i>Bolin.</i>
„ <i>Humble.</i>	Fröken <i>Bergman.</i>
„ <i>Palme.</i>	
Fröken <i>Palmqvist.</i>	

Revisionsberättelse.

Undertecknade, af Dräkthereformföreningen utsedda revisorer, hafva vid företagen granskning af räkenskaperna från 1:sta jan. 1891 till och med 31:sta dec. samma år befunnit dessa i godt skick och behörigen verifierade, hvarföre vi tillstyrka, att full ansvarsfrihet må beviljas styrelsen. Dock hemställa revisorerne, som finna det nu använda bokföringssättet mindre tillfredsställande med afseende å reda och klarhet, att nästa års räkenskaper må annorlunda uppställas, så att befintliga balanserade tillgångar tydligare framträda.

Af böckerna framgå, att följande konti under året lämnat vinst:

Medlemsavgiftskonto	kronor 252:—
Intressekonto	„ 3: 68
Mönsters konto	„ 79: 45
Frivilliga gåfvors konto.....	„ 112:—
	<hr/>
	Summa kronor 447: 13

följande konti förlust:

Modellers konto	kronor 215: 33
Allm. omkostnaders konto.....	„ 58: 92
Annons och trycksakers konto.....	„ 406: 84
	<hr/>
	Summa kronor 681: 09

Föreningens tillgångar, hvilka vid årets början utgjorde kronor 410: 58, belöpte sig vid årets slut till kronor 176: 62 och bestå af:

Inventarier och modeller	kronor 132: 85
Lager af mönster	„ 11: 45
Insatt i Handelsbanken	„ 26: 06
Kassabehållning	„ 6: 26

Stockholm den 28 mars 1892.

Bertha Salin,
född *Kempe.*

Anna Kruse.

Förbundets tidskrift Dagny.

Som fru Amanda Kerfstedt i följd af bristande tid afsagt sig sin befattning som tidskriftens redaktris, har redigerandet af Dagny under år 1891 ombestyrt af en redaktionskomité med fröken Lotten Dahlgren som redaktionssekreterare. Öfriga ledamöter i komitén hafva varit: styrelsens ordförande, fru Ankarsvärd, fru Kerfstedt, fröken Lilly Engström och fröken Ellen Fries, hvarjämte äfven fru S. L.—d Adlersparre deltagit i komiténs arbete.

Enligt räkenskaperna uppgår Dagnys utgiftssumma för året till kronor 2,464: 68 mot en inkomst af kronor 1,934: 20.

Med anledning af den betydliga förlustsiffra som Dagny för 1891 uppvisar vill redaktionskomitén framhålla, att denna balans ej är beroende af någon större minskning i prenumeranternas antal, utan förnämligast beror därpå, att inkomsterna för annonser ställt sig så mycket lägre, på samma gång som omkostnaderna på alla håll i någon mån förstorats, särskildt ha högre författarearvoden under detta år utgått.

Öfversikt af Dagnys innehåll.

(Riksdagen och flickskolorna.
R. Wawrinsky. Några ord om den s. k. fosterbarnsindustrien.
M. C. Från 1891 års riksdag.
 Frågor rörande sociala ämnen, sedlighet, uppfostran m. m. } Kvinnan i postverkets tjänst.
Agda Montelius. Den enskilda välgörenheten och dess ordnande.
Esselde. Samskolan åter på dagordningen.
En olärd. Något om den uppfostrande kritiken.
Hm . . . Några tankar om Tolstoys »Kreutzer-sonaten».
A. R. Kristliga föreningen af unga kvinnor.

(Stipendiefonderna.
 Vår lagstiftning om äktenskapsskillnad.
 Från Fredrika-Bremer-Förbundet. } Fredrika-Bremer-Förbundets pristäfvan för barn- och ungdomsböcker.
 De svenska tjänstflickorna i Danmark.
 Fredrika-Bremer-Förbundets dräktreformförenings årsmöte.
 Fredrika-Bremer-Förbundets samkväm.
 Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte.
 Från Fredrika-Bremer-Förbundets bokkomité: Böcker för barn och ungdom julen 1891.
 Fredrika-Bremer-Förbundets berättelse för år 1890.
 Hvarjehanda i kvinnofrågan.

- Esselde.* En blick på Fredrika Bremer och hennes lifsgärning.
Ellen Key. Sonja Kovalevsky.
Henrik Schück. Ur den heliga Birgittas uppenbarelser.
Ellen Fries. En moder till sin son. Bref från 1500-talet.
 Ur en svensk statsmans brevväxling med sin femtonåriga dotter.
Molly Rohlieb. Handarbetets vänner.
Cecile Gohl. »Sorosis». Något om Nya Världens kvinnoklubbar.
 „ Årsfesten i kvinnoklubben »Sorosis».
 „ Ett kvinnomöte i Washington.
M. S. Kristiania seet gjennom de senere aars skjønliteratur.
E. L. Syster Rose Gertrude och de spetälske på Sandwicksöarna.
Louise Andersen. Lidt fra en Fællesskole i Norge.
H. Carlsjö. Något om engelska böcker.

- K. A. Melin.* Nyåret 1866. Ett kvartsekelsminne. Poem.
Esselde. Vid Sonja Kovalevskys bår. Poem.
Charlotte Lindholm. Ur dikten »Veronica».
A. D. Spörmål. Poem.
Selma Lagerlöf. Mamsell Fredrika. En julhistoria.
Alfhild Agrell. Godhet. Julberättelse.
Cecilia Wærn. Stockholm som storstad.
Clarinda. Från landsbygden i Sverige.

- Esselde.* Ur Gösta Berlings saga af Selma Lagerlöf.
 „ Kommentarer till Selma Lagerlöfs fem berättelser »Ur Gösta Berlings saga».
L. N. Under tallar och pinier af Alfhild Agrell.
L. D—n. Dikt och verklighet af Helena Nyblom.
 „ Genom skuggor af Mathilda Roos.
S. D. Från Medelhafvets skönaste ö af M. Anholm.
E. G. Ur Olof Stigs efterlämnade papper jämte Träkol.
Helene Dickmar. Hedda Gabler.
M. C. Märkvärdiga kvinnor af Ellen Fries.

Bil. VII.

Kassaförvaltarens rapport.

Till styrelsen för Fredrika-Bremer-Förbundet.

Ur räkenskaperna anføres följande:

Konti.	Debet.	Kredit.
Intecknings-Garanti-Aktiebolaget	5,747: 04	5,058: 69
Byrån	4,937: 23	2,609: 51
Inventariers konto	1,012: 95	— —
Transport	11,697: 22	7,668: 20

	Transport	11,697: 22	7,668: 20
Trycksakers konto		289: 99	2: 90
Tidskriften Dagny		2,464: 68	1,934: 20
Ständiga ledamotafgifters konto		— — —	7,140: —
Inträdesafgifters konto		— — —	3,598: 25
Årsafgifters konto		— — —	3,393: —
Gåfvor och understöds konto		10,809: 80	11,059: 80
Räntors konto		180: —	555: 42
Allmänna omkostnaders konto.....		1,118: 38	— — —
Mötens konto		559: 23	535: 63
Förbundets filial i Malmö.....		300: —	93: 35
S. Whitlocks stipendiefond		— — —	3,240: —
S. Whitlock.....		3,360: —	120: —
Arbetets för utredning af de till Danmark utvandrande allmogeflickornas ställning och arbetsförhållanden konto.....		245: 26	296: —
Diverse debitorers konto		9,000: —	475: —
Aftonbladets konto		— — —	413: 15
Kassa konto.....		500: 34	— — —
Vinst och förlusts konto		4,643: 92	3,984: 42
Utgående balans konto		28,592: 78	28,592: 78
Kapital konto		26,612: 89	27,272: 39
	Summa kronor	100,374: 49	100,374: 49

Vid årets slut hade Fredrika-Bremer-Förbundet följande

Tillgångar:

Intecknings-Garanti-Aktiebolaget	688: 35
Inventarier	1,012: 95
Fordran hos fru S. Whitlock	3,240: —

Diverse debitorer:

Obligationer	4,000: —
Reversfordringar	4,525: —
Kassa.....	500: 34
Saldo: förlust för 1891	659: 50
	Summa kronor 14,626: 14

Skulder:

Egna fonder:

Ständiga afgifters fond	7,140: —
Inträdes afgifters fond	3,382: 25
Fru S. Whitlocks stipendiefond	3,240: —
	Transport 13,762: 25

Transport 13,762: 25

Yttre skulder:

Gåfvor att utbetalas för uppgifvet ändamål	450: 74	
Diverse fordringsägare	413: 15	863: 89
		<hr/>
	Summa kronor	14,626: 14

Ofvanstående förlust, kronor 659: 50, har uppkommit på grund af följande förhållande mellan vinst och förlust:

Vinst:

Inträdesavgifter	216: —
Årsavgifter	3,393: —
Räntor	375: 42
Saldo: förlust för 1891	659: 50
	<hr/>
	Summa kronor 4,643: 92

Förlust:

Byrån	2,327: 72
Trycksaker	287: 09
Dagny	530: 48
Från förbundets kassa utbetalade stipendier	150: —
Allmänna omkostnader	1,118: 38
Möten	23: 60
Filialen i Malmö	206: 65
	<hr/>
	Summa kronor 4,643: 92

Årets ekonomiska resultat är, såsom af ofvanstående redogörelse framgår, långt ifrån tillfredsställande. Bland orsaker som i väsentlig mån bidragit till förlusten böra nämnas utgifterna för Dagny och för filialen i Malmö. Visserligen visa äfven utgifterna för byrån och allmänna omkostnader en icke ringa ökning, men dessa utgifter stå dock i det närmaste samband med en betydlig utvidgning af det dagliga arbetet i förbundets tjänst.

I öfverensstämmelse med vederbörligen fattade beslut och på sätt i styrelsens berättelse utförligare framhålles, har en icke ringa del af förbundets medel användts till förlagslån åt kvinnor. Härmed har afsetts och vunnits det dubbla ändamålet att verkamt gagna ett antal kvinnor, som för sin fortkomst i lifvet under någon tid behöfva anlita förlagslån, dels ock å andra sidan att vinna något ökad afkastning å utlånade medel.

För influtna gåfvor och deras användning redogöres i styrelsens berättelse.

Summan af utlämnade lån steg vid årets slut till 4,525 kro-

nor. Af detta belopp har under året utgått 3,100 kronor. A äldre lån har å andra sidan inbetalts en summa af 475 kronor.

Önskligt vore om förbundet finge större tillgångar att använda för denna del af sin verksamhet, som medfört så mycket gagn.

För hemstudiernas, sjukkassans och stipendiefondernas affärer lämnas särskilda redogörelser.

Liksom föregående år hafva fröknarna Adelborg och Ulrich, jämte sin öfriga verksamhet å byrån med nit och skicklighet skött arbetet vid kassan och bokföringen.

Stockholm i februari 1892.

Carl Nyström.

Bestyrkande riktigheten af ofvanstående redogörelse hemställa vi om ansvarsfrihet för 1891 års förvaltning.

Stockholm den 12 april 1892.

Elise Odelberg,
född Åkerman.

Alida Rossander.

Axel Lundvall.

Uppgift på hemstudiernas räkenskaper för år 1891.

	Inkomster.	Utgifter.
Balans från 1890	17: 70	— —
Elevafgifter	200: 50	— —
Porto	33: 20	26: 80
Stockholms läns sparbank	45: —	105: —
Fredrika-Bremer-Förbundets byrå	— —	8: —
Lärarearvoden	— —	108: —
Annonser	— —	36: 72
Balans till 1892.....	— —	11: 88
	<u>Summa kronor 296: 40</u>	<u>296: 40</u>

Förteckning öfver Fredrika-Bremer-Förbundets medlemmar.*

Ständiga medlemmar.

- Abelin, Axel, kapten, Norsholm.
 Adlers, V., häradshöfding, Valnäs, Seffe.
 Almquist, Constance, fru, Stockholm.
 Améen, Elin, fröken, "
 Améen, Georg, f. d. postdirektör, Stockholm.
 Andersson, Elise, fru, Malmö.
 Anselius, Sophie, fröken, Jönköping.
 Appelberg, Lotten, fru, Stockholm.
 Arwedson, Anhild, fru, "
 Aspelin, Chr., bruksegare, Fagersta, Vestanfors.
 Astrup, Augusta, fru, Kristiania.
 Astrup, Augusta, fröken, Kristiania.
 Axell, Caroline, fru, Hitorp, Nora.
 Beijer, G., grosshandlare, Malmö.
 Berg, John, professor, Stockholm.
 Berg, Marie Louise, fru, "
 Berggren, Eleonore, fru, "
 Berggren, Robert, grosshandlare, Stockholm.
 Bergman, Agnes, fru, Stockholm.
 Bergsten, A. G. häradshöfding, Mora.
 Billbergh, af, Martina, fru, Stockholm.
 Bille, Ellen, fru, Stockholm.
 Bille, Vilhelm, Bokhandlare, Stockholm.
 Billström, Selma, fru, Stockholm.
 Björkegren, Sigrid, fru, Simbrishamn.
 Björklund, Gustaf, exped. sekret., Stockholm.
 Blair-Bruce, Carolina, fru, Grez.
 Borg, Emma, fröken, Lund.
 Boström, Sophie, fru, Tynnelsö, Öfver Selö.
 Braathen, Anna, fru, Sundsvall.
 Brandt, Axel, grosshandlare, Stockholm.
 Brandt, Edla, fru, Stockholm.
 Bredberg, Louise, fru, "
 Brown, Anna, fru, "
 Bråkenhjelm, Margaret, fru, Stockholm.
 Bråkenhjelm, Per, underståhållare, Sthm.
 Bülow, von, Amalia, fru, Bjersjölagård
 Bünsow, Fr., grosshandlare, Stockholm.
 Bünsow, Lona, fru, Stockholm.
 Böcklin, Ebba, fru, Täckhammar, Nyköping.
 Carleson, Siri, fru, Stockholm.
 Carlson, Hilma, fru, Göteborg.
 Cederberg, A. F. O., byråingenjör, Stockholm.
 Cederblom, Augusta, fru, Stockholm.
 Cervin, Alice, fru, "
 Cervin, C., bankir, Stockholm.
 Cervin, C. G., bankir, "
 Cervin, Jenny, fru, "
 Claëson, H., häradshöfding, Leksand.
 Cornell, J. F., kapten, Sundsvall.
 Cramér, Maria, fröken, Klintehamn.
 Cronquist, Aquilina, fru, Malmö.
 Danielsen, Joh., grosshandlare, Stockholm.
 Dickson, Blanche, fru, Göteborg.
 Dickson, Ellen, fröken, "
 Dickson, Robert, grosshandlare, Göteborg.
 Durling, Brita, fröken, Jönköping.
 Dyrssen, Signe, fru, Kristianstad.
 Edström, Linda, fröken, Sundsvall.
 Ekevall, A. F., häradshöfding, Skellefteå.
 Ekman, Elisabeth, fru, Stockholm.
 Ekman, H., fru, Göteborg.
 Engeström, Edvard, grosshandlare, Malmö.
 Engeström, Eugenia, fru, Malmö.
 Ericsson, H. M., bruksegare, Ramsberg.
 Eschelsson, Elsa, jur. kandidat, Stockholm.
 Eurenium, M. C. J., lektor, Malmö.
 Falk, Anna, fru, Upsala.
 Falkman, Carl, grosshandlare, Stockholm.
 Flensburg, Anna, fru, Stockholm.
 Flensburg, Louise, fru, Malmö.
 Focht, Chr., fröken, Klintehamn.
 Forsell, Mina, fröken, Stockholm.
 Forssell, Amelie, fröken, Borås.
 Frænckel, Amelie, fru, Göteborg.
 Frænckel, Louis, bankir, Stockholm.
 Frestadius, Ellen, fröken, "
 Frestadius, Mina, fru, "
 Frick, David, possessionat, Malmö.
 Geijer, Theresa, fröken, Stockholm.
 Grotenfeldt, Ellen, fru, Helsingfors.
 Gyllander, Amalia, fröken, Örebro.
 Hallwyl, von, W., grefve, Stockholm.
 Hammarskjöld, C. G., justitieråd, Stockholm.
 Hasselblad, Victor, fru, Göteborg.
 Hederstjerna, Fredrik, landshöfding, Vesterås.
 Hedman, Emma, fru, Malmö.
 Heiss, F., disponent, Stockholm.
 Hellgren, Clara, fröken, Helsingborg.
 Hellman, Henrika, fröken, Falkenberg.
 Hellman, N. H., apotekare, Arvika.
 Hofsten, von, Stira, fröken, Kristinehamn.
 Högström, Sally, fröken, Stockholm.
 Hök, Mathilda, fru, Stockholm.

* *Ständig* medlemsafgift är 30 kr.*Årlig* medlemsafgift är 3 kr., hvartill för årligen betalande medlem kommer en inträdesafgift af 3 kr.

- Hörnström, Emma, fröken, Norrköping.
 Janse, Elisabeth, fru, Elfvik, Stockholm.
 Jochnick, Maria, fru, Malmö.
 Josephson, Wilhelm, grosshandlare, Sthm.
 Jörgensen, Agnes, fru, Nyköping.
 Karlholm, Hedda, fröken, Stockholm.
 Kempe, Henriette, fru, "
 Kempe, Johanna, fru, Stockholm.
 Kinberg, Hanna, fru, Skrämman, Granbergsdal.
 Kjellberg, N. G., professor, Upsala.
 Kock, C. J., grosshandlare, Malmö.
 Korin, Edla, fröken, Gefle.
 Kramer, Anna, fru, Malmö.
 Krämer, von, Lotten, fröken, Stockholm.
 Krok, Carl, tullkontrollör, Malmö.
 Krok, Peter, landssekreterare, Malmö.
 Lagerqvist, Dicken, fru, Nyköping.
 Langlet, Mathilda, fru, Upsala.
 Levin, Astley, med. doktor, Stockholm.
 Levin, Hartvig, grosshandlare, "
 Lindahl, Cecilia, fru, Sundsvall.
 Lindberg, Noline, fröken, Göteborg.
 Lindmansson, J. A. W., bokbindare, Sthm.
 Lindqvist, E., fröken, Stockholm.
 Lindström, A., fru, "
 Ljunglöf, Hulda, fru, "
 Ljunglöf, Knut, grosshandlare, Stockholm.
 Ljungqvist, K., fru, Jönköping.
 Ljungqvist, O., bruksegare, Jönköping.
 Lundberg, Erik, lektor, Stockholm.
 Lundberg, K. L., grosshandlare, Stockholm.
 Lundberg, Selma, fröken, Borås.
 Lundell, M. L., fru, Upsala.
 Lundin, Augusta, fröken, Stockholm.
 Lundstedt, Lilly, fru, Göteborg.
 Löwen, Henriette, fröken, Nyköping.
 Malmgren, Mathilda, fru, Malmö.
 Malmsten, Amelie, fru, Jönköping.
 Malmsten, Karl, med. doktor, Stockholm.
 Malmsten, Thilda, fru, Göteborg.
 Malmström, H. C., fröken, Stockholm.
 Milow, Cissy, fröken, Sköfde.
 Munkell, Augusta, fru, Stockholm.
 Murray, Axel, apotekare, "
 Nilsson, Magna, fru, Göteborg.
 Nilsson, Noline, fröken, Göteborg.
 Nobel, Edla, fru, Petersburg.
 Nordendahl, Lotten, fru, Borås.
 Norstedt, Carolina, fröken, Stockholm.
 Nymann, A., fröken, Göteborg.
 Ohlsson, Hulda, fru, Stockholm.
 Olsson, Axel, fru, "
 Ostermann, Marianne, fröken, Lund.
 Palmerantz, Susanna, fru, Stockholm.
 Paton, Ninian, grosshandlare, "
 Peterséns, af, Katy, fröken, Lindved, Svedala.
 Petré, Siri, fru, Malmö.
 Platen, von, Stephanie, grefvinna, Stockholm.
 Pope, Charlotte, fröken, Bjersjölagård.
 Quennerstedt, Lilly, fru, Lund.
 Ramstedt, Naema, fru, Stockholm.
 Ramstedt, Viktor, grosshandlare, Stockholm.
 Rettig, Sophie, fru, Åbo.
 Rieck-Müller, Maria, fru, Umeå.
 Ringius, Charlotte, fröken, Malmö.
 Rodhe, Eva, fröken, Göteborg.
 Roos, Anna, fröken, Stockholm.
 Roos, Mathilda, fröken, "
 Roos af Hjelmäter, Hanna, fröken, Sthm.
 Rosenqvist, af Åkershult, E. fröken, Gefle.
 Rudebeck, Agnes, fröken, Stockholm.
 Rundberg, Andrea, fru, Jönsbol, Björneborg.
 Ryding, Karin, fru, Venersborg.
 Råaf, Hilda, fru, Buhlsjö, Ydre.
 Röhss, August, grosshandlare, Göteborg.
 Röhss, Carin, fru, Göteborg.
 Röhss, Vilhelm, grosshandlare, Göteborg.
 Sachs, Mathilda, fru, Stockholm.
 Salin, Bertha, fru, "
 Sandeberg, af, Zelma, fru, Sundsvall.
 Scheel Plessen, von, Augusta, grefvinna, Zierhagen, Neustadt.
 Schmidt, Svea, fru, Stockholm.
 Schrevelius, Alma, fröken, Stockholm.
 Schumburg, Robert, grosshandlare, Stockholm.
 Schwartz, Eugène, fil. doktor, "
 Sebenius, Anna, fru, Stockholm.
 Sirenus, Elise, fru, "
 Sjöberg, Gustaf, fil. doktor, Stockholm.
 Sjöberg, Hanna, fru, Stockholm.
 Sjögren, Anna, fru, Upsala.
 Sohlén, Hanna, fröken, Söderhamn.
 Stapelmohr, von, C. H., kamrerare, Stockholm.
 Stecksén, Anna, fröken, Stockholm.
 Stecksén, Hedda, fröken, "
 Stridsberg, Betty, fröken, "
 Svederus, Jenny, fröken, "
 Svensson, Ivan, inspektör, Skyllbergs Bruk.
 Svensson, Ivar, öfverläkare, Stockholm.
 Swartz, Betty, fru, Norrköping.
 Söderström, Maria, fru, Stockholm.
 Sörensen, Lizinka, fru, "
 Tamm, Adolf, fil. doktor, Stockholm.
 Tamm, Anna, fru, Tvetaberg, Södertelje.
 Tamm, O., godsegare, "
 Tamm, Maria, fru, Fånöö, Stockholm.
 Thegerström, Robert, grosshandlare, Sthm.
 Themptander, Frida, fru, Stockholm.
 Themptander, O. R., landshöfding, Sthm.
 Thorburn, R., grosshandlare, Uddevalla.
 Thulin, C. G., skeppsklarerare, Stockholm.

Tjernberg, Augusta, fröken, Stockholm.
 Tonning, A., fru, Hästberg, Falun.
 Tranchell, Ellen, fru, Landskrona.
 Trägårdh, Anna, fröken, Göteborg.
 Tundal, G. O., ingenjör, Robertsfors, Bygdeå.

Unger, Hedvig, fru, Hitorp, Nora.

Wærn, Lætitia, fru, Wahlholm, Hofva.
 Wahrolin, Caroline, fröken, Stockholm.
 Wallenberg, Anna, fru, Stockholm.
 Wallgren, Gustaf, C:son, häradshöfding,
 Vesterås.
 Wannberg, Selma, fru, Stockholm
 Wannqvist, Axel, grosshandlare, Söderhamn.
 Warenius, Sophie, fröken, Karlstad.
 Wavrinsky, Edvard, direktör, Stockholm.

Weinberg, C. A., v. häradshöfding, Stockholm.
 Weinberg, M. G., fru, Stockholm.
 Wendt, Elfrida, fru, Borås.
 Westerlund, E., med. doktor, Enköping.
 Westin, L. E., klädeshandlare, Stockholm.
 Wetterberg, Maria, fru, Malmö.
 Whitlock, Sophie, fru, Stockholm.
 Wijk, Caroline, fru, Göteborg.
 Wijkander, Anna, fröken, Göteborg.
 Wimmerstedt, Axel, professor, Stockholm.
 Wrede, Gertrud, friherrinna, Abo.
 Wretling, Emma, fru, Stockholm.

Åkerman, Maria, fru, Stockholm.

Örström, Anna, fru, Örebro.
 Östberg, Edla, fru, Stockholm.

Årligen betalande medlemmar.

Abelin, H. A., professor, Stockholm.
 Abelin, Rudolf, herr, Norrvikens trädgårdar,
 Aby.
 Abrahamson, Aug., direktör, Nääs, Floda.
 Adelborg, Gertrud, fröken, Stockholm.
 Adelborg, Maria, fröken, „
 Adelborg, Ottilia, fröken, „
 Adlersparre, Sophie, fru, „
 Afzelius, Arvid, med. doktor, „
 Afzelius, Maria, fru, Jönköping.
 Afzelius, R. A. H., lektor, Jönköping.
 Agrell, Alfhild, fru, Stockholm.
 Ahlborn, Lea, fru, „
 Ahlgren, C., justitieråd, „
 Ahlgren, Ingeborg, fru, „
 Ahlgren, Nanna, fru, „
 Ahlmann, M. L., fru, Karlsborg.
 Ahlstedt, Fanny, fru, Stockholm.
 Ahlström, Alma, fru, Sundsvall.
 Ahlström, Anna, fru, Malmö.
 Ahlström, Anna, fröken, Stockholm.
 Ahlström, Selma, fru, „
 Ahrenberg, Bertha, fröken, Göteborg.
 Aldén, Gustaf, red. sekret., Stockholm.
 Aldén, Louise, fru, Stockholm.
 Alexandersson, Märta, fru, Ekensholm.
 Almén, A. T. generaldirektör, Stockholm.
 Almén, Ina, fröken, Stockholm.
 Almlöf, Bertha, fru, Filipstad.
 Almlöf, Clara, fröken, Stockholm.
 Almkvist, Emeli, fru, Upsala.
 Almqvist, Agnes, fru, Motala verkstad.
 Almqvist, Sofie, fru, Stockholm.
 Alsterlund, Maria, fru, Luleå.
 Altberg, Sophia, fru, Grinda, Malmköping.
 Aminoff, Hedvig, fru, Nyköping.
 Anderberg, Anna, fröken, Kristianstad.

Anderson, A., generaldirektör, Stockholm.
 Andersson, Amanda, fru, Stockholm.
 Andersson, Anna, fru, Kristianstad.
 Andersson, Anna, fru, Wexiö.
 Anderson, Hedda, fru, Stockholm.
 Andersson, Julia, fröken, Norrtelje.
 Andersson, Maria, fru, Sundsvall.
 Andersson-Mejjerhelm, N., fru, Stockholm.
 Andersson, Selma, fröken, Ljusne.
 Andersson, Sigrid, fröken, Stigen.
 Anderson, Sofi, fröken, Stockholm.
 Andersson-Svanberg, Therese, fru, Stockholm.
 Andréé, S. A., öfveringenjör, Stockholm.
 Andréén, Mathilda, fru, Göteborg.
 Anholm, Maria, fru, Paris.
 Ankarsvärd, Ellen, fru, Stockholm.
 Annerstedt, Louise, fröken, „
 Antonson, Anna, fröken, Göteborg.
 Appelberg, O. F., häradshöfding, Neder Kalix.
 Arcadius, C., rektor, Wexiö.
 Areschoug, S., fröken, Stockholm.
 Arfwedson, Adela, fru, „
 Arfwedson, Ellen, fru, Rinkesta, Hållsta.
 Arfwedson, Hedvig, fru, Stockholm.
 Arwedson, Ada, fröken, Linköping.
 Arwidsson, Mathilda, fru, Stockholm.
 Arnell, Alma, fröken, Hernösand.
 Aspelin, Mauritz, med. doktor, Stockholm.
 Asplund, Charlotte, fru, Stockholm.
 Aspman, M., fröken, Stockholm.
 Aurell, Alma, fru, Stockholm.
 Aurell, Augusta, fröken, Mariestad.
 Aurén, Erica, fru, Söderköping.
 Aurivillius, Agnes, fru, Stockholm.
 Avén, S. L., fru, Stockholm.
 Axell, Malin, fru, Sundsvall.
 Axelson, Severin, grosshandlare, Malmö.

- Backlund, A. R., med. doktor, Göteborg.
 Backlund, Viktor, läroverksadjunkt, Jönköp-
 köping.
 Backman, Hedvig, fröken, Kramfors, Frånö.
 Bager, Amalia, fru, Malmö.
 Bagge, Axelle, fru, Torshag, Åby.
 Bahr, von, Alfhild, fru, Stockholm.
 Bahr, von, Elisabeth, fru, Upsala.
 Bandelin, Ch., fröken, Stockholm.
 Bayoud, C., fru, Stockholm.
 Bayoud, C., fröken, "
 Beckman, Albertina, fru, Skara.
 Beckman, Elin, fröken, Stockholm.
 Beckman, Ernst, litteratör, "
 Béen, Andrea, fru, Karlskrona.
 Bégat, E., grosshandlare, Stockholm.
 Behm, Hanna, fröken, Sickelsjö, Arboga.
 Beijer, Anna, fru, Malmö.
 Beijer, Malin, fru, Stockholm.
 Belfrage, Hildur, fru, Göteborg.
 Benedicks, Emma, fru, Stockholm.
 Benedicks, Ida, fru, Stockholm.
 Benedicks, S. E., fru, "
 Bengtson, Caroline, fru, Norra Wram.
 Bennet, Anna, friherrinna, Stockholm.
 Bennet, Caroline, friherrinna, Hammenhög.
 Bennich, Antigone, fröken, Stockholm.
 Berencreutz, Constance, fru, Sundsvall.
 Berg, Anna, fröken, Stockholm.
 Berg, Ellen, fru, Luleå.
 Berg, Lars, landshöfding, Luleå.
 Berg, Nils, grosshandlare, Stockholm.
 Bergh, Mathilda, fru, Stockholm.
 Bergh, S., fil. doktor, "
 Bergen, von, Maria, fru, "
 Bergendal, Ebba, fru, Skofteby, Lidköping.
 Bergengren, Johanna, fröken, Lund.
 Berggren, Hilda, fröken, Sundsvall.
 Berggren, Nathalia, fru, "
 Berghman, Hanna, fru, Stockholm.
 Bergholm, Mimmi, fröken, Gerstorp, Malmsslätt.
 Berglund, Anna, fröken, Stockholm.
 Bergman, A., fru, Stockholm.
 Bergman, E., fröken, Uddevalla.
 Bergman, Ellen, fröken, Stockholm.
 Bergman, H., fru, Stockholm.
 Bergstedt, Amanda, fröken, Nyköping.
 Bergstedt, Gina, fru, Norrköping.
 Bergström, Anna, fröken, Örebro.
 Bergström, Anna, fröken, Stockholm.
 Berlin, H., fru, Stockholm.
 Berlin, J. A., med. doktor, Stockholm.
 Berling, Charlotte, fru, Malmö.
 Berndes, Anna, fru, Söderhamn.
 Betzen, von, Frida, fröken, Stockholm.
 Bexelius, Anna, fru, Stockholm.
 Bexelius, J. G., med. doktor, Stockholm.
 Bille, Elisabeth, fru, Stockholm.
 Billing, Anna, fröken, Stockholm.
 Billing, W., rådman, Stockholm.
 Björck, Anna, fru, Lund.
 Björck, Eliza, fru, Falkenberg.
 Björklund, Hedvig, fru, Stockholm.
 Björklund, Sigrd, fröken, Stockholm.
 Björklund, Siri, fru, Stockholm.
 Björkman, Julie, fru, Gefle.
 Björnbo, Anna, fröken, Stockholm.
 Björnstjerna, O. M. F., generalmajor, Sthm.
 Björnstjerna, R. M., generalmajor, Gefle.
 Blix, Erin, fröken, Stockholm.
 Boberg, Anna, fru, "
 Bodach, Hilda, fröken, "
 Bodach, Thecla, fröken, "
 Boheman, Ezaline, fru, Stockholm.
 Bohman, Kerstin, fru, "
 Boije af Gennäs, Emelie, fru, Stockholm.
 Boivie, Hedvig, fröken, Stockholm.
 Boklund, C, fröken, "
 Bolin, Helena, fru, Kungsgården, Jularbo.
 Bolin, Helma, fröken, Stockholm.
 Bolin, Maria, fru, "
 Bolin, Marianne, fröken, "
 Bolinder, A. M., landssekreterare, Mariestad.
 Bonde, Trolle-, Carl, greve, Stockholm.
 Bonnedal, H., fru, Stockholm.
 Bonnier, Albert, bokförläggare, Stockholm.
 Borg, F. T., redaktör, Helsingborg.
 Borg, L., fröken, Stockholm.
 Borgström, Anna, fröken, Örebro.
 Borgström, Maria, fröken, Kristianstad.
 Borgström, Emelie, fru, Stockholm.
 Bornemau, af, Charlotte, fru, Lyckeby.
 Bosæus, Agnes, fröken, Arboga.
 Boström, L., fru, Stockholm.
 Boy, Th., fru, Stockholm.
 Brandberg, Anna, fru, Landskrona.
 Brandt, Amélie, fröken, Stockholm.
 Branting, Agnes, fröken, "
 Braun, von, Amelie, fröken, Ystad.
 Brehmer, H., bruksförvaltare, Fjellskäfte,
 Walla.
 Bring, Anna, fröken, Örebro, Winslöf.
 Brithelli, Sigrd, fru, Stockholm.
 Broberg, M., fru, Filipstad.
 Brodin, Ingeborg, fröken, Gefle.
 Brolin, Karl, grosshandlare, Söderhamn.
 Brown, Hulda, fru, Malmö.
 Brundell, Karin, fröken, Sundsvall.
 Bruzelius, Lotty, fru, Stockholm.
 Bucht, Linnea, fru, Hernösand.
 Bundsen, Aurore, fröken, Stockholm.
 Burchard, Susanne, fröken, Malmö.
 Burg, von der, Alfhild, fru, Stockholm.
 Busch, Anna, fru, Stockholm.
 Busch, Henriette, fröken, Stockholm.
 Bystedt, Aug., läroverksadjunkt, Sundsvall.
 Bäckström, Aug., fru, Uttersberg.
 Bäckström, C. A. brukspatron, Uttersberg.

Bäckström, Elin, fru, Stockholm.
 Bäckström, Hilda, fröken, Lidköping.
 Bäckström, Thorborg, fröken, Stockholm.
 Börtzell, A., hofintendent, Stockholm.
 Böttiger, Hildegard, fru, "
 Calwagen, E. G., fil. doktor, Stockholm.
 Camitz, Olga, fröken, Stockholm.
 Carlander, Anna, fru, Göteborg.
 Carlander, Elin, fru, Sundsvall.
 Carlander, Hilda, fru, Stockholm.
 Carlberg, Ellen, fru, Wenersborg.
 Carlberg, Fredrika, fru, Göteborg.
 Carlberg, Hilda, fröken, Nya Kopparberg.
 Carlborg, Mary, fru, Kragenäs, Lur.
 Carling, Ingeborg, fru, Borås.
 Carlson, Carin, fröken, Stadra, Gyttertorp.
 Carlson, Elisabeth, fröken, Stockholm.
 Carlsson, Herta, fru, Stockholm.
 Cassel, Elisabeth, fru, Qvillinge, Åby.
 Casselli, Hilda, fröken, Stockholm.
 Cederberg, Hilda, fröken, Borås.
 Cederblad, Fanny, fröken, Stockholm.
 Cederblom, Elin, fröken, "
 Cedergren, Louise, fru, "
 Cedergren, Nadeschda, fru, "
 Cederschiöld, Amelie, fru, "
 Cederschiöld, H., ryttmästare, "
 Cederström, Anna, friherrinna, "
 Cederström, Louise, fröken, Upsala.
 Charlés, August, med. doktor, Borås.
 Chrysanter, Fanny, fru, Stockholm.
 Chöler, O., fru, Stockholm.
 Clæson, E. fröken, "
 Claræus, Olga, fröken, Westerås.
 Clarholm, Emma, fru, Stockholm.
 Clarholm, Leontine, fröken, Stockholm.
 Claus, C. A., med. doktor, "
 Claus, Emma, fru, Stockholm.
 Cleophas, Maria, fru, Hammaby, Järle.
 Cornell, Anna, fru, Sundsvall.
 Colliander, Gerda, fröken, Lund.
 Cornell, Celina, fröken, Sundsvall.
 Coyet, Henriette, fru, Torup, Skabersjö.
 Coyet, Thomasine, fru, Rönneholm, Stehag.
 Cramér, Ulla, fru, Stockholm.
 Cronhjelm, E., fröken, "
 Cronius, Hedda, fröken, Stockholm.
 Cronstedt, Anna, grevinnan, Lindö, Runtuna.
 Cronstedt, Beate Sophie, fröken, Karlskrona.
 Crusebjörn, Augusta, fru, Umeå.
 Cundale, Elisabeth, Miss, Öfverås, Göteborg.
 Curman, Calla, fru, Stockholm.
 Cygnæus, Anna, fröken, Stockholm.
 Cygnæus, Beda, fru, Stockholm.
 Dahl, Hilda, fru, Torsjö, Skurup.
 Dahlberg, Caroline, fru, Malmö.
 Dahlborg, C. J., bokhandlare, Stockholm.
 Dahlerus, Sofia, fru, Stockholm.

Dahlerus, Siri, fröken, Drottningholm.
 Dahlgren, Bina, fru, Kroksta, Seffe.
 Dahlgren, Lotten, fröken, Stockholm.
 Dahlman, Elin, fröken, Kalmar.
 Dahlstedt, Maria, fröken, Nöbbeled.
 Dahlström, A., fröken, Stockholm.
 Dahlström, E., fröken, Stockholm.
 Dahlström, M., fröken, "
 Danielsson, Anna, fröken, Kristinehamn.
 Danielsson, Augusta, fröken, Marstrand.
 Danielson, Sigrid, fru, Bofors.
 Dardel, von, Lucie, fru, Stockholm.
 Davidson, David, professor, Upsala.
 de Bésche, Lydia, fröken, Halmstad.
 de Champs, C., kom. kapten, Stockholm.
 de la Gardie, Elisabeth, grevinnan, Kristianstad.
 de Laval, Ebba, fröken, Söderhamn.
 de Maré, Augusta, fru, Falun.
 de Maré, Ellen, fru, Stockholm.
 de Maré, Ottonie, fru, Ankarsrum.
 Dickson, M. P., fru, Skepsta, Björnlanda.
 Dickson, Beatrice, fröken, Öfverås, Göteborg.
 Dickson, Eleonore, fru, "
 Dieden, Berthold, grosshandlare, Malmö.
 Djurberg, Hildur, fröken, Stockholm.
 Donker, Ida, fröken, Stockholm.
 Douglas, Ludvig, greve, Gerstorp, Malmslätt.
 Drake, Svea, fru, Sundsvall.
 Düben, von, Charlotte, fröken, Stockholm.
 Düben, von, Ottilia, fröken, Stockholm.
 Dücker, Ch., grevinnan, Uddarp, Skepparslöf.
 Dücker, Marianne, grevinnan, Ellinge, Eslöf.

Eberstein, Anna, fru, Norrköping.
 Eberstein, Karin, fröken, "
 Eckermann, von, Ebba, fru, Södertuna, Gnesta.
 Eckman, Elin, fru, Örebro.
 Edin, Lotten, fröken, Bergaholm, Tumba.
 Edling, Dina, fru, Stockholm.
 Edlund, Olga, fru, "
 Edström, Anna, fröken, Stockholm.
 Edström, Maria, fru, Sundsvall.
 Edwall, Mia, fru, Sundsvall.
 Ehrenstam, Caroline, fröken, Stockholm.
 Ek, Selma, fröken, Stockholm.
 Ekelund, Augusta, fru, Stockholm.
 Ekenstierna, Fanny, fröken, Gripsholm, Mariefred.
 Eklund, Adèle, fru, Stockholm.
 Eklund, L., lektor, Norrköping.
 Ekman, Maria, fru, Stockholm.
 Ekman, Sophie, fru, Gubbero, Göteborg.
 Ekström, A., öfverintendent, Stockholm.
 Elbe, Constance, fröken, Stockholm.
 Elfving, Gunborg, fröken, "
 Elfving, Ingeborg, fröken, "
 Elfving, Göthilda, fru, Stockholm.
 Elowson, Marie-Louise, fru, Karlstad.

- Enblom, Helfrid, fru, Stockholm.
 Enblom, Valfrid, häradshöfding, Karlsby.
 Eneström, Gustaf, biblioteksamanuens, Sthlm.
 Engelke, T., fröken, Stockholm.
 Engellau, Hilma, fröken, Stockholm.
 Engeström, von, J. O. Th., v. häradshöfding, Stockholm.
 Engström, Lilly, fröken, Stockholm.
 Enquist, Fredrique, fru, "
 Erdman, Thor, med. doktor, "
 Erlandson, Adrienne, fru, Sundsvall.
 Eskilsson, Agnes, fru, Tomteboda.
 Esseen, Anna, fru, Falun.
 Essén, Ellen, fru, Nyköping.
 Essen, von, Britte, fröken, Stockholm.
 Essen, von, Jaquette, fröken, Jönköping.
 Eurén, Elisabeth, fröken, Stockholm.
 Fahlstedt, Amalia, fröken, Stockholm.
 Fahnehjelm, Evelina, fröken, "
 Falck, Charlotte, fru, Malmö.
 Falck, Anderson, Vendla, fröken, Stockholm.
 Falk, Agda, fru, Stockholm.
 Falk, Anna, fröken, "
 Falk, Carolina, fröken, Arboga.
 Falk, Hulda, fröken, Stockholm.
 Falk, Karin, fru, Sundsvall.
 Falkman, Elin, fru, Stockholm.
 Falkman, H., konsul, "
 Falkman, Louise, fru, "
 Farup, V., bruksegare, Ljusnedal.
 Faxé, Cecilia, fru, Malmö.
 Fehrnborg, Carin, fröken, Gefle.
 Fernander, O., fröken, Örebro.
 Feychting, Emma, fru, Stockholm.
 Fischer, Lotten, fru, Ekeberg, Lidköping.
 Fischerström, Anna, fröken, Karlskrona.
 Flensburg, Ernst, häradshöfding, Malmö.
 Flensburg, Henrika, fröken, Malmö.
 Flodin, Louise, fru, Stockholm.
 Flodin, Sigfrid, bokförläggare, Stockholm.
 Florell, Helfrid, fru, Uddevalla.
 Florén, Andriette, fru, Mariestad.
 Flygare, Hanny, fröken, Linköping.
 Fogelmark, Gunhild, fröken, Westervik.
 Fogelmark, Sigrid, fröken, "
 Fogelström, Ellen, fröken, Stockholm.
 Folcker, E. G., amanuens, "
 Forsberg, Gertrud, fru, Wexiö.
 Forsberg, Sophie, fru, Skelleberga, Riseberga.
 Forsell, Josefine, fröken, Arboga.
 Forsell, Math, fröken, Vegehalm.
 Forsgrén, Ida, fröken, Stockholm.
 Forsgrén, Sally, fru, "
 Fougt, Augusta, fru, Söderhamn.
 Fränkel, Laura, fru, Stockholm.
 Francke, E., häradshöfding, Malmö.
 Francke, Elin, fru, Stockholm.
 Frick, Olga, fru, Malmö.
 Fries, Agnes, fröken, Göteborg.
 Fries, Ellen, fil. doktor, Stockholm.
 Fries, P. C., öfverste, "
 Fries, Hilda, fru, Stockholm.
 Fries, Therese, fröken, Upsala.
 Friesen, von, Carl, rektor, Stockholm.
 Friesen, von, Gerda, fröken, Norrköping.
 Frietsch, Gerda, fröken, Björneborg, Finland.
 Frisch, Berta, fröken, Norrköping.
 Frisell, Amelie, fru, Högsätersby.
 Frisell, Anna, fröken, Stockholm.
 Frisk, Hilma, fru, Hudiksvall.
 Fritsch, Fanny, fru, Landskrona.
 Frost, Hilma, fru, Malmö.
 Fryxell, Eva, fröken, Stockholm.
 Fränkel, Marina, fru, Göteborg.
 Fröberger, Ebba, fröken, Lindesberg.
 Frölander, Natalia, fru, Djursholm.
 Frölich, Elsa, fröken, Upsala.
 Fröstedt, Vilhelmina, fröken, Gefle.
 Funck, af, C. O., major, Stockholm.
 Gahn, Anna, fröken, Upsala.
 Gahn, Cecilia, fröken, "
 Gahn, Maria, fru, Upsala.
 Gauffin, Alma, fru, Stockholm.
 Geete, Hilda, fröken, "
 Geijer, Amelie, fru, Örebro.
 Geijer, Anna, fru, Upsala.
 Geijer, Augusta, fröken, Upsala.
 Geijer, Louise, fröken, "
 Geijer, Reinhold, professor, "
 Georgii, Ebba, fröken, Stockholm.
 Gevert, Maria, fru, Örebro.
 Gibson, Ingeborg, fru, Jonsered.
 Gibson, Martina, fru, "
 Giertta, Emilia, friherrinna, Stockholm.
 Giese, Elise, fru, Trollängen, Lund.
 Gilljam, Helena, fru, Stockholm.
 Gillqvist, Joh., grosshandlare, Stockholm.
 Giöbel, Selma, fröken, Stockholm.
 Gottlieb, Elisabeth, fru, Hälta, Borensberg.
 Graf, William, grosshandlare, Stockholm.
 Graffman, Amalia, fröken, Vexiö.
 Graffman, Anna, fröken, "
 Gran, Henriette, fru, Sundsvall.
 Granbom, Liva, fröken, Stockholm.
 Grandin, Aurore, fru, Söderhamn.
 Grandinson, Emil, fil. kand., Stockholm.
 Granström, Kerstin, fröken, "
 Grape, Adolf, med. doktor, Gefle.
 Grape, Augusta, fru, Umeå.
 Grevilli, L. G., disponent, Katrinefors, Marie-
 stad.
 Groll, Hilma, fröken, Stockholm.
 Grundberg, Emma, fru, Venersborg.
 Grundelius, Lotten, fru, Falun.
 Grönlund, Malla, fru, Norrköping.
 Gumælius, Arvid, direktör, Stockholm.

- Gumælius, Sofia, fröken, Stockholm.
 Gustrin, Hulda, fru, „
 Gylén, Hugo, professor, „
 Gylén, Th., fru, „
 Gyllensköld, Carlheim-, S. fröken, Stockholm.
 Gyllensvärd, Alma, fröken, Upsala.
 Göransson, Sophie, fröken, Landskrona.
 Hagberg, Maria, fröken, Stockholm.
 Haglund, Hedvig, fru, Norrköping.
 Hagströmer, Ida, fru, Upsala.
 Hallin, Bertha, fru, Ramsdal, Börrum.
 Hallström, Beda, fru, Söderhamn.
 Hallström, Helena, fröken, Hjulsta, Enköping.
 Hallwyl, von, W., grefvinna, Stockholm.
 Hamilton, Ebba, grefvinna, Upsala.
 Hammarlund, Emil, redaktör, Stockholm.
 Hammarsköld, Agnes, fru, Stockholm.
 Hammarsköld, Ulla, fröken, „
 Hamräus, Maria, fru, Nora.
 Hamrin, Jenny, fröken, Umeå.
 Hansen, Hans, grosshandlare, Stockholm.
 Hansson, Sigrid, fröken, Örebro.
 Hasselblad, C. F., disponent, Sprängviken, Hernösand.
 Hawerman, Anna, fru, Stockholm.
 Hawerman, Emmy, fru, „
 Haverman, Ida, fru, „
 Haverman, K. V., ingenjör, Stockholm.
 Hay, Clara, fru, Jönköping.
 Hazelius, Maria, fru, Stockholm.
 Heckscher, Edvard, bankdirektör, Stockholm.
 Hedberg, Maria, fru, Sundsvall.
 Hedborg, Hanna, fru, Nora.
 Hedelius, Ingrid, fru, Göteborg.
 Hedén, Johanna, fru, „
 Hedenström, E., fru, Gefle.
 Hedin, Anna, fru, Stockholm.
 Hedin, Clara, fröken, „
 Hedin, E. A., stadsarkitekt, Gefle.
 Hedlund, Maria, fru, Göteborg.
 Hedlund, Mia, fru, „
 Hedman, Eva, fröken, Stockholm.
 Hedman, Lina, fru, „
 Heijenskjöld, Ebba, fröken, Vexjö.
 Heijenskjöld, Märta, fru, Stockholm.
 Heijenskjöld, Syster, fröken, Vexjö.
 Heilborn, Emmy, fröken, Stockholm.
 Helin, M. L., fru, Stockholm.
 Heljestränd, Anna, fröken, Hernösand.
 Hellberg, Frithiof, redaktör, Stockholm.
 Hellerström, Göthilda, fröken, Karlshamn.
 Hellerström, Helga, fru, Stockholm.
 Helling, Vesta, fru, Stockholm.
 Hellman, Anna, fröken, Upsala.
 Hellman, Fredrique, fröken, Stockholm.
 Hellström, Maria, fru, „
 Hemberg, Alice, fröken, Smedstorp.
 Henckel, Agnes, fröken, Stockholm.
 Henckel, Ida, fru, Helsingborg.
 Herlitz, Gerda, fru, Stockholm.
 Hermanson, Sophie, fröken, Holmehus, Malmö.
 Hermelin, Ingeborg, friherrinna, Gripenberg.
 Herslow, Hulda, fru, Malmö.
 Hesselgren, Maria, fru, Hofors, Robertsholm.
 Heurlin, Fredrique, fröken, Stockholm.
 Heurlin, Louise, fröken, Åmål.
 Heyman, Edith, fru, Stockholm.
 Hildebrand, H., riksantikvarie, Stockholm.
 Hilleström, Josefa, fru, Stockholm.
 Hillman, Hilda, fru, Mariehill, Stugsund.
 Hindbeck, Cecilia, fru, Stockholm.
 Hirsch, Oscar, ingenjör, „
 Hjelerus, G., fröken, „
 Hjertstedt, H. J. F., med. doktor, Mjölby.
 Hjulhammer, Anna, fru, Stockholm.
 Hoborg, P. O. G., löjtnant, Karlskrona.
 Hoffberg, Mathilda, fru, Stockholm.
 Hofsten, von, Johanna, fröken, Stockholm.
 Holm, Elisabeth, fröken, Stockholm.
 Holm, G., härads höfding, Bollnäs.
 Holmberg, Cecilia, fru, Tärna.
 Holmberg, H. G., kontrollör, Nyköping.
 Holmberg, Lotten, fru, Stockholm.
 Holmgren, Anna, fröken, „
 Holmgren, Ann-Margret, fru, Upsala.
 Holmgren, Sophie, med. kand., Lund.
 Holmström, E. C., fru, Stockholm.
 Holmström, Hedvig, fru, Hvilan, Åkarp.
 Holst, Gustafva, fröken, Helsingborg.
 Homeijer, von, Zoila, fru, Stockholm.
 Hubendick, L. A., kapten, „
 Hubendick, Mathilda, fröken, Stockholm.
 Hübner, Bertha, fröken, Stockholm.
 Hübner, L. A. O., departementschef, Stockholm.
 Hülphers, H. W., lifmedikus, Stockholm.
 Hult, Amanda, fru, Rödebyholm, Rödeby.
 Humble, J., rektor, Stockholm.
 Hwass, A., fru, Stockholm.
 Hwass, T., med. doktor, Stockholm.
 Håkansson, Gerda, fröken, Stockholm.
 Håkansson, Maria, fröken, „
 Hård af Segerstad, A., rådman, Stockholm.
 Hård af Segerstad, Jenny, fru, „
 Häggström, Carl, med. doktor, „
 Höglund, Emma, fröken, Stockholm.
 Höglund, A., konsul, Stockholm.
 Höglund, S., fru, „
 Höglund, O. M., grosshandlare, Stockholm.
 Högstedt, Alma, fröken, Upsala.
 Höjer, Anna, fru, Stockholm.
 Höjer, Anna, fröken, „
 Höpken, von, Greta, friherrinna, Bogesund.
 Hörlin, Hugo, arkitekt, Stockholm.
 Hörnell, Elin, fröken, „

Idström, Ellen, fru, Göteborg.

- Ihre, Augusta, fru, Stockholm.
 Indebetou, Andrea, fröken, Stockholm.
 Indebetou, Hedvig, fröken, "
 Ingelotz, Augusta, fröken, "
 Ingeström, Fanny, fru, Stockholm.
 Isacson, Lotten, fru, "
 Isoz, Emma, fru, Åda, Vagnhärad.
 Jacob, Hermine, fru, Aspenäs, Lerum.
 Jacobsen, Amanda, fröken, Mariestad.
 Jakobson, Alida, fröken, Ekeby, Vrena.
 Jakobson, Eva, fru, Ekeby, Vrena.
 Jacobson, Jeanette, fru, Stockholm.
 Jancke, P. G., härads höfding, Strömsberg, Or-
 resta.
 Janssens, Emelie, fru, Stockholm.
 Jentzen, Elisabeth, fru, "
 Johansson, Anna, fru, Sundsvall.
 Johansson, Klara, fröken, Gefle.
 Johansson, Per, med. doktor, Stockholm.
 Johns, Marianne, fru, Stockholm.
 Johnson, Rachel, fröken, London.
 Jolin, Julia, fru, Stockholm.
 Jungmarker, Tekla, fröken, Lidköping.
 Jönsson, Nanna, fröken, Hjulsta, Enköping.
 Kaijser, Vendela, fröken, Stockholm.
 Kallenberg, Karl, med. doktor, Stockholm.
 Kalling, Martina, grevinnan, Avesta.
 Kallstenius, Elisabeth, fru, Filipstad.
 Keijser, G. J., lektor, Stockholm.
 Keijser, Malla, fru, Strengnäs.
 Kempe, Bernh., grosshandlare, Stockholm.
 Kempe, Julie, fru, Stockholm.
 Kempe, Ester, fröken, "
 Key, A. E., professor, "
 Key-Aberg, A. H. A., professor, Stockholm.
 Keyser, Elisabeth, fröken, Stockholm.
 Kihlberg, Augusta, fröken, Buenos Ayres.
 Kinander, Ellen, fröken, Söderhamn.
 Kinberg, Lydia, fru, Stockholm.
 Kindstrand, Dorothée, fru, "
 Kisslig, Marie, fröken, Göteborg.
 Kjellberg, Eliza, fru, "
 Kjellberg, Hulda, fru, Kristinehamn.
 Kjellberg, Mina, fröken, Stockholm.
 Kjellberg, Tora, fröken, "
 Kjellén, Emelie, fru, Yttertaffe, Umeå.
 Kjellgren, Erika, fru, Stallarholmen.
 Kjellman, Caroline, fröken, Stockholm.
 Kjellman, F. W., med. dokt., "
 Kjerner, E. C., fru, Stockholm.
 Kleen, Andrea, fru, "
 Klercker, af, J., fru, "
 Klinberg, af, Gertrud, fru, Stockholm.
 Klintberg, af, Gertrud, fröken, "
 Klintberg, af, Elsa, fröken, "
 Knorring, von, E., friherrinna, "
 Knös, Eva, fru, Värtan.
 Kobb, Hilda, fru, Göteborg.
 Koch, von, Fabian, härads höfding, Falun.
 Koch, von, Agathe, fru, Stockholm.
 Koch, von, Jacqueline, fru, "
 Kolthoff, Majken, fröken, Kyrkebyn, Segmon.
 Kreuger, Philip, brukspatron, Påskallavik.
 Kruse, L. E., grosshandlare, Malmö.
 Kullberg, af, Ellen, fröken, Stockholm.
 Kulle, Eva, fru, Stockholm.
 Kulle, N. J., artist, "
 Kullgren, Lydia, fröken, Göteborg.
 Kuylenstjerna, Emilie, fru, Stockholm.
 Köhler, Hulda, fröken, Stockholm.
 Königsfeldt, E., härads höfding, Smedjebacken.
 Lagerberg, Anna, fröken, Stockholm.
 Lagercrantz, A., fru, Stockholm.
 Lagercrantz, Dika, fru, "
 Lagercrantz, Rosa, fru, "
 Lagergren, Alberta, fru, "
 Lagergren, Eva, fröken, "
 Lagergren, G. R., konsul, "
 Lagergren, Nanny, fru, "
 Lagerhjelm, Johanna, fröken, Göteborg.
 Lagerholm, Hilma, fru, Stockholm.
 Lagerlöf, Anna, fröken, Lund.
 Lagerlöf, Hedvig, fröken, Stockholm.
 Lagerlöf, Selma, fröken, Landskrona.
 Landén, Ellen, fru, Östersund.
 Lander, J. M., redaktör, Arvika.
 Landsort, Frida, fröken, Lidköping.
 Landsort, Greta, fröken, Stockholm.
 Lang, Augusta, fru, Mariestad.
 Lange, Thecla, fru, Stockholm.
 Lannerstjerna, Mimmi, fröken, Stockholm.
 Larsen, Evald, grosshandlare, Malmö.
 Larson, Adler, grosshandlare, Stockholm.
 Larsson, Maria, fröken, Sandarne, Söderhamn.
 Laurin, Agnes, fru, Fridhem, Södertelje.
 Laurin, Louise, fru, Stockholm.
 Leesen, von, Jenny, fru, Norrköping.
 Leffler, Mittag-, G., professor, Djursholm.
 Leffler, Maria, fröken, Majorna, Göteborg.
 Leijer, Ernst, med. doktor, Stockholm.
 Leijonhufvud, Ebba, fröken, "
 Leijonhufvud, Sigrid, fröken, "
 Leijonhufvud, Eva, fröken, "
 Lenning, Hilda, fröken, Norrköping.
 Lewenhagen, Anna, fru, Malmö.
 Levin, Elisabeth, fröken, Stockholm.
 Levin, Ludvig, konditor, "
 Levin, Maria, fröken, "
 Lidfors, Edvard, professor, Lund.
 Lidfors, Karin, fröken, Stockholm.
 Lidman, Sofia, fröken, "
 Liedberg, Aug., fru, Svansjö, Bjersjölagård.
 Liedberg, Hildur, fröken, Stockholm.
 Lilienberg, Anna, fröken, Ronneby.
 Lilienberg, Sophie, fru, Stockholm.
 Liljenstolpe, Caroline, fru, Skurebo, Hvetlanda.

- Liljeqvist, Emmy, fröken, Skepsta, Björnlunda.
 Lilliehöök, Augusta, fröken, Karlstad.
 Lilliehöök, G., fru, Hofors, Robertsholm.
 Lilliehöök, Hedvig, fröken, Körtingsberg,
 Wretstorp.
 Lilliestråle, Lotten, fru, Helsingborg.
 Linnell, Fr., fru, Stockholm.
 Lind, Charlotte, fru, Karlstad.
 Lind, E., fröken, Hista, Stallarholmen.
 Lind, Valfrid, fru, Stockholm.
 Lind af Hageby, Ebba, fru, Stockholm.
 Lindberg, Elida, fröken, Linköping.
 Lindberg, Lydia, fröken, Stockholm.
 Lindberg, Malin, fru, Laxå.
 Lindblad, Hilda, fru, Venersborg.
 Lindeberg, Agnes, fru, Stockholm.
 Lindgren, Elisabeth, fröken, Stockholm.
 Lindén, Olga, fru, Motala verkstad.
 Lindencrona, C. J., hofrättsråd, Kristianstad.
 Lindencrona, Hedda, fru, Malmö.
 Lindqvist, Elin, fru, Stockholm.
 Linder, Gurli, fru, Stockholm.
 Lindfeldt, Agnes, fru, Stockholm.
 Lindfors, Adelaide, fröken, Falun.
 Lindgren, G., fil. doktor, Stockholm.
 Lindhagen, Anna, fröken, "
 Lindhagen, Carl, assessor, "
 Lindmark, Katinka, fröken, "
 Lindmark, Knut, kaptän, "
 Lindqvist, H., fröken, "
 Lindskog, Ellen, fröken, Göteborg.
 Lindstedt, Ebba, fru, Stockholm.
 Lindström, L. G., hofpredikant, Kristinehamn.
 Lindström, Selma, fröken, Lund.
 Linroth, Hildur, fru, Stockholm.
 Lithner, Augusta, fröken, Strengnäs.
 Lithner, Hildur, fröken, Sundsvall.
 Ljungberg, Gertrud, fru, Stockholm.
 Ljungman, Mathilda, fröken, Karlskrona.
 Ljungqvist, Augusta, fröken, Jönköping.
 Ljungqvist, Torborg, fröken, Norrköping.
 Ljungstedt, Karin, fröken, Stockholm.
 Ljungström, Ellen, fröken, Yxstaholm, Flen.
 Ljungström, Ernst, docent, Lund.
 Ljungzell, A., fru, Stockholm.
 Loberg, Göthilda, fru, Göteborg.
 Lodin, Maria, fröken, Stockholm.
 Loenbom, Emilia, fröken, "
 Lovén, Anna, med. stud., "
 Lovén, Hedvig, fröken, "
 Lovisin, Gerdt, friherre, Brandalsund, Söder-
 telje.
 Lovisin, Ulla, friherrinna, "
 Lund, Th., agent, Stockholm. "
 Lundbergh, Anna, fröken, Stockholm.
 Lundberg, Sophie, fru, "
 Lundberg, Louise, fru, "
 Lundberg, Thora, fru, Upsala.
 Lundeberg, Brita, fru, Oslättfors.
- Lundell, Hilda, fröken, Hårstorp, Smedby.
 Lundell, J. A., professor, Upsala.
 Lundgren, Aurore, fru, Stockholm.
 Lundgrén, E. G., skollärare, Heffners, Sunds-
 vall.
 Lundgren, Johanna, fröken, Göteborg.
 Lundgren, Signe, fru, Stockholm.
 Lundholm, Ellen, fröken, Sundsvall.
 Lundin, Claes, litteratör, Stockholm.
 Lundin, Hulda, fröken, "
 Lundstedt, Ebba, fröken, Örebro.
 Lundström, Elisabeth, fröken, Filipstad.
 Lundström, Helga, fru, Stockholm.
 Lundström, Sophie, fru, "
 Lundvall, A., häradshöfding, Stockholm.
 Lundvall, Caroline, fröken, "
 Lybeck, Fredrika, fru, "
 Lybeck, Jenny, fru, Göteborg.
 Lührs, Constance, fröken, Landskrona.
 Löfgren, Clara, fröken, Stockholm.
 Löfholm, Wilhelmina, fröken, Norrköping.
 Löthman, Axel, ryttmästare, Stockholm.
 Löwenhjelms, Cecilia, fröken, "
- Mac Kelvie, fru, Edinburgh.
 Magnusson, Clary, fru, Stockholm.
 Magnusson, Mimmi, fröken, Arboga.
 Malmberg, Noline, fröken, Lundholmen,
 Vrigstad.
 Malmberg, von, Carl, ingenjör, Stockholm.
 Malmgren, Ina, fröken, Stockholm.
 Malmros, Elise, fröken, Landskrona.
 Malmstedt, Julia, fröken, Karlstad.
 Malmström, Helena, fru, Gårdstånga, Lund.
 Marcks v. Württemberg, L., friherrinna, Sthm.
 Marin, Ottilia, fröken, Filipstad.
 Martin, H., fru, Stockholm.
 Matérn, von, Fanny, fru, Sköfde.
 Mattson, Annie, fröken, Stockholm.
 Mattson, Malin, fröken, Kåreholm, Rönö.
 Meeths, Cecile, fru, Stockholm.
 Melin, Augusta, fru, Göteborg.
 Melin, Olof, grosshandlare, Göteborg.
 Melin, Mimmi, fru, Söderhamn.
 Mems, Marie, fröken, Hvilsta, Eskilstuna.
 Meuller, C., Öfverkontrollör, Stockholm.
 Meves, H., fru, Stockholm.
 Meyerson, W., bankdirektör, Stockholm.
 Michaelson, Kate, fru, Skebo, Edebo.
 Millde, Julia, fru, Stockholm.
 Molin, Augusta, fru, Norrköping.
 Molin, E., fröken, Stockholm.
 Molin, Therese, fröken, Stockholm.
 Moltke, Octavie, grefvinna, Qvesarum, Höör.
 Montelius, Agda, fru, Stockholm.
 Montelius, Clara, fröken.
 Montelius, H., fru, Vexjö.
 Montelius, L. H., häradshöfding, Vexjö.
 Montelius, Ida, fru, Stockholm.

- Montell, J., registrator, Stockholm.
 Montgomery-Cederhielm, C, fru, Stockholm.
 Munktell, Helena, fröken, Stockholm.
 Munthe, Maria, fröken, Ystad.
 Myrberg, Hilda, fröken, Stockholm.
 Möller, Anna, fru, Stockholm.
 Möller, Anna, fröken, Kristianstad.
 Möller, Augusta, fröken, Segmon.
 Möller, Olga, fru, Göteborg.
 Mörner, Anna, grefvinna, Mölnbacka.
 Mörner, Gustafva, friherrinna, Stockholm.
 Mörner, Hedda, grefvinna, Björksund, Ny-
 köping.
- Naumann, Julie, fru, Helsingborg.
 Netzel, Laura, fru, Stockholm.
 Nilsson, Emma, fröken, Östersund.
 Nilsson, Hedvig, fru, Ystad.
 Nilsson, Ida, fröken, Lund.
 Nilsson, O., ingenjör, Stockholm.
 Nilsson, Anna, fru, „
 Nilsson, Sophie, fru, „
 Nilsson, Sven, fil. doktor, „
 Nilsson, Wilhelm, rektor, Lidköping.
 Nisbeth, Georgina, fröken, Kalmar.
 Nobel, Ingeborg, fröken, Getå, Åby.
 Nobel, Pauline, fru, Getå, Åby.
 Nordenfalk, Anna, fröken, Stockholm.
 Nordenfalk, Elisabeth, fru, „
 Nordenfalk, J., friherre, Löfsta, Enhörna.
 Nordenfeldt, Ingeborg, fröken, Björneborg.
 Nordenfeldt, L. M., landtmäteridirektör, Sthm.
 Nordenskjöld, Anna, friherrinna, Stockholm.
 Nordenskjöld, Nanna, fru, Kristianstad.
 Nordenson, Bertha, fru, Stockholm.
 Nordin, Elisabeth, fru, Venersborg.
 Nordlund, Ada, fröken, Stockholm.
 Nordlund, Elna, fröken, „
 Nordstedt, Sophie, fröken, Sundbyberg.
 Nordström, A., kamrer, Hernösand.
 Nordström, Linnéa, fröken, Jönköping.
 Nordström, Maria, fröken, Stockholm.
 Norell, Maria, fröken, „
 Norén, A. G., professor, Upsala.
 Norman, Ida, fru, Stockholm.
 Norrström, Aimée, fru, Stockholm.
 Norström, Alma, fru, „
 Nycander, Bertha, fru, Hannover.
 Nydqvist, Eleonore, fru, Trollhättan.
 Nyman, Axel, kapten, Åsby, Stigtomta.
 Nyström, Ann-Marie, fru, Nora.
 Nyström, Carl, med. doktor, Stockholm.
 Nyström, Emily, fru, „
 Nyström, C. M., ingenjör, Mariefred.
- Olander, V. H., fröken, Falun.
 Oldberg, Albert, kapten, Stockholm.
 Oldberg, Louise, fru, „
 Olivecrona, Rosalie, fru, „
 Ohlsson, Hilma, fröken, Stocktorp, Mellösa.
 Olsson, Lotten, fröken, Stockholm.
 Oterdahl, Eva, fru, Uddevalla.
 Ottelin, Hildur, fröken, Stockholm.
- Palm, Julia, fröken, Odensvik, Lidköping.
 Palmqvist, Helena, fröken, Stockholm.
 Pasch, Ingrid, fröken, Göteborg.
 Perman, E. S., med. doktor, Stockholm.
 Personne, Nils, premieraktör, „
 Persson, Emmy, fru, Arboga.
 Petersson, Axel, rådman, Stockholm.
 Pettersson, Hilda, fröken, „
 Pettersson, Olga, fröken, „
 Petersson, Maria, fru, Upsala.
 Peterson, Maria, fru, Göteborg.
 Pettersson, Mathilda, fru, Stockholm.
 Pettersson, Maria, fru, Stjernfors, Uddeholm.
 Peterson, Thora, fru, Ystad.
 Petre, Elisabeth, fru, Stockholm.
 Petrelli, Ingeborg, fru, „
 Petrini, Karin, fröken, Forsbacka, Margrethill.
 Philipson, Göthilda, fru, Norrköping.
 Philipson, Hélène, fröken, Dublin.
 Phragmén, Hedvig, fröken, Örebro.
 Pihl, Aurore, fröken, Norrköping.
 Piltz, G., apotekare, Stockholm.
 Platen, von, Ellen, fröken, Stockholm.
 Ploman, Maria, fröken, „
 Plomgren, von, G., fröken, „
 Pontin, Anna, fru, fröken, „
 Porath, S., fröken, „
 Post, von, Adolf, major, Södertelje.
- Quensel, Betty, fröken, Stockholm.
 Quiding, Alma, fru, Vexjö.
- Raab, Brite-Sophie, fröken, Ugglansryd, Vis-
 landa.
 Raab, Sofie, friherrinna, Upsala.
 Rabenius, Olena, fru, „
 Rahm, Anna, fru, Sundsvall.
 Ramsay, Ebba, fru, Vilhelmsro, Jönköping.
 Ramstedt, Ellen, fru, Stockholm.
 Raphaël, A. F., fil. doktor, Stockholm.
 Rappe, Torborg, friherrinna, „
 Rathsmann, Elin, fröken, „
 Redlich, von, M., fru, „
 Regnell, Clara, fru, Malmö.
 Reinhold, A., bageriegare, Stockholm.
 Renborg, Alma, fröken, Östersund.
 Renborg, Hildur, fröken, Lidköping.
 Renström, Alfreda, fröken, Stockholm.
 Renström, Sophie, fru, „
 Renström, Stina, fröken, „
- Odelberg, Elise, fru, Stockholm.
 Odelberg, Hilma, fru, „
 Odencrantz, Ida, fru, Kristinehamn.
 Odhner, Emma, fru, Stockholm.

- Restadius, D. G., härads höfding, Alingsås.
 Rettig, Adelaide, fru, Stockholm.
 Rettig, Antonie, fru, Gefle.
 Rettig, C. W., godsegare, Yxstaholm, Flen.
 Rettig, Valborg, fru,
 Rettig, Hjalmar, v. härads höfding, Stockholm.
 Rettig, Ida, fru, Söderhamn.
 Retzius, Anna, fru, Stockholm.
 Reuterskiöld, Sophie, fru, Stockholm.
 Rhodin, G. Th., borgmästare, Hjo.
 Ribbing, Maria, fru, Lund.
 Ribbing, Seved, professor, Lund.
 Richert, Malin, fru, Stockholm.
 Richter, E., fru, Hamra, Tumba.
 Richter, Jenny, fröken, Göteborg.
 Rignell, Ida, fru, Jönköping.
 Ringertz, Gabrielle, fru, Stockholm.
 Ringstedt, O., med. doktor, "
 Ringström, Anna, fröken, Hedemora.
 Rohtlieb, H., revisionssekreterare, Stockholm.
 Rohtlieb, Maria, fru, Stockholm.
 Rohtlieb, Molly, fröken, Stockholm.
 Roos, Victory, fru,
 Rosborg, Anna, fröken, Warschau.
 Rosen, von, Carolina, fröken, Lund.
 Rosen, von, Jeanna, grefvinna, Stockholm.
 Rosén, Carl, herr, Norrköping.
 Rosén, P. G., professor, Stockholm.
 Rosenblad, Ebba, fröken, Lund.
 Rosengren, Ada, fröken, Venersborg.
 Rosling, Ella, fröken, Stockholm.
 Rossander, Alida, fröken, "
 Rossander, Wendla, fru, "
 Rubanson, Joseph, grosshandlare, Stockholm.
 Rubin, Thyra, fröken, Stockholm.
 Ruckman, Maria, fröken, "
 Rudbeck, Augusta, friherrinna, Marieberg,
 Tumba.
 Rudbeck, Maria, fröken, Karlshamn.
 Rudbeck, Sophia, fröken, Upsala.
 Rundberg, Alma, fröken, Filipstad.
 Rundberg, Gerda, fröken, Falun.
 Rundgren, Charlotte, fru, Karlstad.
 Rundqvist, Amalia, fru, Stockholm.
 Rundstedt, Hanna, fröken, Norrköping.
 Runstedt, Fredrique, fröken, Vrigstad.
 Rydberg, Ebba, fru, Stockholm.
 Rydberg, Ingeborg, fröken, Stockholm.
 Rydberg, Maria, fröken, "
 Rydberg, Susan, fru, Djursholm.
 Rydberg, Viktor, professor, Djursholm.
 Rydell, Alma, fröken, Hudiksvall.
 Rydhammar, A. E., lektor, Norrköping.
 Ryding, Ellen, fröken, Knutstorp, Axelwold.
 Rydqvist, Signe, fröken, Stockholm.
 Rönne, Alberta, fröken, Landskrona.
 Salén, Hilda, fru, Stockholm.
 Salin, Anna, fröken, Stockholm.
 Sahlin, Stina, fröken, Upsala.
 Saloman, N., fröken, Stockholm.
 Saloman, Otto, direktör, Nääs, Floda.
 Samson, Lisen, fru, Stockholm.
 Samuel, Greta, fröken, "
 Samuel, Minna, fröken, "
 Samuel, Rosalie, fröken, "
 Samzelius, Gertrud, fru, Göteborg.
 Sandahl, Oskar, professor, Stockholm.
 Sandberg, Henrik, bokhandlare, Stockholm.
 Sandberg, Maria, fröken, Sala.
 Sandberg, Selma, fröken, Håckeberga, Klågerup.
 Sandegren, Ingeborg, fröken, Uddevalla.
 Sandels, L. G., generallöjtnant, Stockholm.
 Sandin, Elisabeth, fröken, Göteborg.
 Sandström, Anna, fröken, Stockholm.
 Santesson, Hilda, fröken, "
 Santesson, Janna, fröken, Jönköping.
 Schartau, Georgina, fru, Visby.
 Schenström, Holmboe, W., fru, Stockholm.
 Scherini, Thea, fröken, Norrköping.
 Schiött, Hildur, fröken, Vestervik.
 Schiött, Mathilda, fru, Kristiania.
 Schmidt, Louise, fru, Stora Käret, Horred.
 Schmiedte, Selma, fröken, Stockholm.
 Schmitz, E., fru, Malmö.
 Scholander, Carin, fru, Stockholm.
 Schröder, Lotten, fru, Gefle.
 Schröder, Maria, fröken, Stockholm.
 Schubert, Anna, fröken, "
 Schuldeis, Anna, fröken, Örebro.
 Schuldeis, Elisabeth, fröken, Stockholm.
 Schuldeis, Olga, fröken, "
 Schulzenheim, von, Nonny, fröken, "
 Schöning, Gabriel, konsul, Söderhamn.
 Schöning, Hilda, fru, "
 Sebardt, Karolina, fru, Stockholm.
 Sebell, A., fru, Arboga.
 Sederholm, E., godsegare, Ålberga.
 Sederholm, H., fru, "
 Segerstedt, Albrekt, fil. doktor, Karlstad.
 Segerstedt, Helmina, fröken, Lund.
 Segerström, Anna, fröken, Vernamo.
 Settervall, Sophie, fru, Stockholm.
 Siberg, Fanny, fru, Söderhamn.
 Sidner, Hedvig, fröken, Stockholm.
 Silfverstolpe, Aug., generalmajor, Stockholm.
 Silfverstolpe, Augusta, fru, "
 Silfversvärd, Ch., fru, Skärby, Södertelje.
 Sillén, af, O., fru, Stockholm.
 Silow, Mathilda, fröken, Stockholm.
 Silvander, Rosalie, fröken, "
 Sjalander, Karin, fröken, Gefle.
 Siöberg, Cornelia, fru, Krågeröd.
 Sjöberg, Agnes, fru, Landskrona.
 Sjöberg, Anna, fru, Silje, Sundsvall.
 Sjöberg, Hanna, fröken, Falkenberg.
 Sjöberg, Selma, fru, Åsele.

- Sjöcrona, Helena, fröken, Helsingborg.
 Sjögren, Anna, fröken, Karlshamn.
 Sjögren, Esther, fröken, Filipstad.
 Sjöström, Augusta, fru, Nyköping.
 Sjöström, Hanna, fröken, Östersund.
 Skoglund, F. W., bokförläggare, Stockholm.
 Sköldberg, Vendla, fru, Stockholm.
 Slettengren, Anna, fröken, Jönköping.
 Smerling, Julia, fru, Stockholm.
 Smitt, Clara, fröken, Stockholm.
 Sohlman, Harald, redaktör, Stockholm.
 Sommar, Anna, fröken, Stockholm.
 Sondén, Bertha, fru, Stockholm.
 Sondén, Ida, fröken, Skara.
 Sondén, M., med. doktor, Stockholm.
 Sparre, Alexandra, grevinna, Stockholm.
 Spens, Lotten, fröken, Stockholm.
 Staaff, Julia, fröken, Sundsvall.
 Stapelmohr, von, G., fru, Östersund.
 Stéenhoff, Frida, fru, Sundsvall.
 Stenberg, Magnus, med. doktor, Hjo.
 Stenfelt, Anna, fröken, Stockholm.
 Stenqvist, J. apotekare, Trosa.
 Sterky, Ameline, fröken, Upsala.
 Stjerngranat, Charlotte, fru, Stockholm.
 Stjernstedt, A. F., friherre, Kockenhus,
 Höganäs.
 Stjernstedt, Jenny, friherrinna, Clarence.
 Strandberg, Jane, fru, Stockholm.
 Strandell, Hilda, fröken, Falun.
 Stridsberg, Anna, fru, Degerfors.
 Stridsberg, Ernst, bruksegare, Trollhättan.
 Ström, Elin, fröken, Stockholm.
 Strömberg, Emma, fröken, Varberg.
 Strömbäck, K., kyrkoherde, Öregrund.
 Stuart, Ulla, fröken, Stockholm.
 Stuebecke, Ellen, fröken, Stockholm.
 Ståhle, Axel, grosshandlare, Malmö.
 Stålhammar, Eva, fröken, Stockholm.
 Sundberg, Gerda, fröken, Kristinehamn.
 Sundberg, Carin, fru, Sundsvall.
 Sundelin, Lydia, fröken, Stockholm.
 Sundén, Ebba, fru, Upsala.
 Sundholm, Ebba, fröken, Karlskrona.
 Sundin, Hilda, fru, Alkvettern, Bofors.
 Sundin, Kerstin, fröken, Göteborg.
 Sundler, O., fröken, Skara.
 Sundström, Hilda, fru, Jordanstorp, Stjernhof.
 Sunnerdahl, E., grosshandlare, Stockholm.
 Suthoff, Jenny, fröken, Stockholm.
 Svalling, Emelie, fröken, "
 Svanberg, Angelica, fru, Kristianstad.
 Svanström, F., pappershandlare, Stockholm.
 Swartz, Dagmar (Carl), fru, Norrköping.
 Swartz, Dagmar (Per), fru, "
 Svedbom, Hilma, fru, Stockholm.
 Svedbom, V., fil. doktor, "
 Svedelius, A. G., kapten, Uddeholm.
 Svedelius, Helena, fröken, Djursholm.
- Svedlund, Maria, fröken, Gefle.
 Svensson, Beda, fru, Stockholm.
 Svensson, Davida, fröken, Örebro.
 Svensson, G., komminister, Stockholm.
 Sydow, von, F. E., öfverläkare, Göteborg.
 Sydow, von, Svea, fru, Göteborg.
 Sylvan, Elvira, fru, Bollerup, Svenstorp.
 Såwe, Anna, fru, Karlstad.
 Söderberg, Edvard, fil. doktor, Stockholm.
 Söderling, Ang., fru, Stockholm.
 Söderlund, Elise, fru, Upsala.
 Söderström, A. F., skeppsstufvare, Stockholm.
 Sörensen, Lizinka, fru, Stockholm.
- Tamm, Carl, bankdirektör, Stockholm.
 Tegnér, Clara, fru, Stockholm.
 Tegnér, Es., grosshandlare, Stockholm.
 Tengström, Olga, fröken, Venersborg.
 Tersmeden, Ebba, fröken, Stockholm.
 Tersmeden, Maria, fröken, "
 Tesch, Erika, fru, Malmö.
 Thegerström, F., premieraktör, Stockholm.
 Thempander, Ebba, fröken, Södertelje.
 Theorell, Sophie, fru, Borkhult, Yxnerum.
 Thomander, Emma, fröken, Tuna, Lund.
 Thomson, Marie, fru, Malmö.
 Thott, Augusta, grevinna, Skabersjögård,
 Skabersjö.
 Thott, Hellevid, grevinna, Roslätt, Svedala.
 Thörn, Jenny, fröken, Karlskrona.
 Tidestrand, Lydia, fröken, Arboga.
 Tiselius, Hilda, fröken, Stockholm.
 Tisell, Christina, fröken, "
 Tobiason, Gunilla, fröken, "
 Toll, Ebba, fröken, Stockholm.
 Tornberg, A., fröken, "
 Tornberg, Ebba, fröken, Örebro.
 Tottie, Alida, fru, Stockholm.
 Traung, Elin, fru, Arvika.
 Treffenberg, Ebba, fru, Falun.
 Troil, von, Sophie, fru, Malmö.
 Trybom, Elin, fröken, Skara.
 Törnander, Hulda, fröken, Falun.
 Törneblad, I., landskamrerare, Stockholm.
 Törnqvist, Adèle, fru, Stockholm.
 Törnsten, Sophie, fru, "
 Uggla, Sophie, fröken, Borås.
 Ulrich, Anna, fröken, Stockholm.
 Ulrich, Ellen, fröken, "
 Ulrich, Sigrid, fröken, "
 Unger, Anna, fru, Stockholm.
 Upmark, Eva, fru, "
 Upström, Maria, fröken, Upsala.
 Upström, Wilhelm, revisionssekreterare,
 Stockholm.
 Upström, Wilhelmina, fru, Stockholm.
- Wachtmeister, Ch., fröken, Christineholm,
 Nyköping.

- Wachtmeister, M., grefvinna, Christineholm, Nyköping.
 Wachtmeister, Sigrid, fröken, Stockholm.
 Wærn, M. L., bruksegare, Gefle.
 Wærn, Maria, fröken, Stockholm.
 Wahlbom, Kerstin, fröken, Stockholm.
 Wahlin, Clara, fru, Stockholm.
 Wahren, Emelie, fru, Norrköping.
 Walberg, Clara, fru, Lund.
 Wall, R., redaktör, Stockholm.
 Wallerstedt, Esther, fröken, Ämål.
 Wallin, Anna, fru, Göteborg.
 Wallin, M. F., handlande, Stockholm.
 Wallin, O., hofrättsnotarie, "
 Wallner, Agnes, fru, Stockholm.
 Wallström, Maria, fru, Uddevalla.
 Walter, Alma, fru, Stockholm.
 Warenius, Angelique, fru, Karlstad.
 Warfvinge, F. W., öfverläkare, Stockholm.
 Warholm, Ida, fru, Tuna, Lund.
 Wedberg, Valborg, fru, Stockholm.
 Vegesack, von, C., friherrinna, "
 Weidenhjelm, C. H., härads höfding, Sthm.
 Weidenhjelm, Olga, fru, Stockholm.
 Weidenhjelm, G., fru, "
 Weisner, Hulda, fru, "
 Weiss, M. F., fröken, "
 Welander, E. W., med. doktor, Stockholm.
 Welander, Salla, fru, Stockholm.
 Wennberg, Hilda, fröken, "
 Wennerberg, G., statsråd, "
 Wennerström, G. A., ingenjör, Norrköping.
 Wennström, Kerstin, fröken, Stockholm.
 Weslien, Emma, fru, Stockholm.
 Wessberg, Lotten, fru, "
 Wessberg, S. G., notarius publicus, Stockholm.
 Wessén, Maria, fru, Sundsvall.
 Westberg, Anna, fru, Knutstorp, Nora.
 Westberg, G. W., protokollsekreterare, Sthm.
 Wester, Signe, fröken, Waxholm.
 Westerdahl, Hilda, fröken, Stockholm.
 Westerlind, Jetta, fröken, Göteborg.
 Westfelt, Gerhard, lifmedikus, Stockholm.
 Westling, Bertha, fru, Sundsvall.
 Westman, Alfred, med. doktor, Hofva.
 Westman, Frida, fru, Hofva.
 Westman, Fredrik, fabrikör, Stockholm.
 Westman, Mathilda, fröken, "
 Wettergren, Anna, fru, Arboga.
 Wettergrund, Josephine, fru, Stockholm.
 Whitlock, Anna, fröken, Stockholm.
 Whitlock, Ellen, fröken, "
 Wiberg, F., handlande, "
 Wiborgh, Ingrid, fru, "
 Wicander, Agnes, fru, "
 Widebeck, A., fru, Strengnäs.
 Widebeck, Maria, fru, Stockholm.
 Widegren, Mathilda, fröken, Stockholm.
 Widegren, Sara, fru, Falun.
- Widerström, Karolina, med. doktor, Sthm.
 Widmark, Henrika, fröken, Stockholm.
 Widmark, P. F., litteratör, Idavallen, Bie.
 Wigander, Märta, fröken, Linköping.
 Wigert, Maria, fröken, Stockholm.
 Wigert, Marta, fröken, "
 Wigström, Eva, fru, Helsingborg.
 Wigström, Gerda, fröken, Stockholm.
 Wigström, Hertha, fröken, Helsingborg.
 Wijk, Mary, fru, Domö, Hjälpås.
 Wijkander, Mina, fru, Stockholm.
 Wikander, E. J., borgmästare, Örebro.
 Wikblad, Hildur, fröken, Norrköping.
 Wiking, Anders, ingenjör, Stockholm.
 Wiksell, Elin, fröken, Linköping.
 Wikström, Amelie, fröken, Stockholm.
 Wikström, Louise, fröken, "
 Wikström, Oswald, borgmästare, "Söderhamn".
 Wikström, Siri, fröken, Stockholm.
 Wilkens, Bertha, fröken, "
 Willerding, Charlotte, fröken, "Göteborg".
 Winberg, Hilda, fröken, Göteborg.
 Wising, Sophie, fru, Stockholm.
 Witt, Sophie, fröken, Helsingborg.
 Wittrock, C., fru, Stockholm.
 Wockatz, Justus, fil. kand., Stockholm.
 Wohlfart, Elsa, fru, Carlsdahls bruk, Karlsdal.
 Wolff, Margreta, fröken, Presterud, Kristinehamn.
 Wrangel, Charlotte, fröken, Stockholm.
 Wrangel, Charlotte, friherrinna, Toppeladugård, Klågerup.
 Wrangel, Ingeborg, friherrinna, Hyby, Klågerup.
 Wrangel, Olga, friherrinna, Häckeberga, Klågerup.
 Wrede, Agnes, fröken, Stockholm.
 Wrede, Fabian, generallöjtnant, Stockholm.
 Wretman, Selma, fru, Stockholm.
 Wulff, Fredrik, professor, Lund.
 Wulff, Justina, fru, Lund.
 Wåhlin, C. L., rektor, Malmö.
 Wåhlin, Karl, litteratör, Stockholm.
 Wästberg, Karin, fröken, "
- Ydén, Anna, fru, Stockholm.
 Yngström, Anna, fröken, Kristinehamn.
 Yngström, Louise, fru, Walåsen.
 Yngström, Sigrid, fröken, Stockholm.
- Zander, Emelie, fröken, Stockholm.
 Zander, Hilma, fröken, "
 Zegolson, Louise, fröken, "
 Zellén, af, Anna, fröken, "
 Zetterling, Ann Sofi, fru, Jönköping.
 Zweigbergk, von, Anna, fru, Stockholm.
 Zweigbergk, von, M., fröken, "
- Åberg, H., härads höfding, Malmö.

Åberg, Tekla, fröken, Malmö.
 Åhlander, Tekla, fröken, Stockholm.
 Åhrberg, Cecilia, fru, Vestanfors.
 Åkerblom, Anna, fru, Hedemora.
 Åkerblom, Emelie, fru, Falun.
 Åkerhielm, Aimeé, fröken, Högfors.
 Åstedt, Mathilda, fröken, Stockholm.
 Åstrand, Anna, fru, Upsala.
 Åhlström, Karin, fröken, Stockholm.

Ödberg, Nina, fru, Skara.
 Öfverberg, Maria, fru, Stockholm.
 Öhman, Emma, fru, „
 Öhrvall, Elise, fru, Upsala.
 Öhrvall, Tekla, fru, Stockholm.
 Örström, Maria, fröken, Arboga.
 Örvall, Ida, fröken, Skärblacka.
 Örtenblad, I., fru, Upsala.
 Österberg, Alma, fröken, Stockholm.
 Österlind, Aug., grosshandlare, Stockholm.

Tryckt i maj 1892.

Till Fredrika-Bremer-Förbundet insänd periodisk litteratur.

Nordisk tidskrift, n:r 1—3. — Svensk tidskrift, 1891, n:r 18—20; 1892, n:r 1—3. — Tidskrift för kristlig tro och bildning, n:r 1, 2. — Ord och bild, n:r 2—4. — Läsning för hemmet, n:r 1, 2. — Läsning för folket, n:r 1. — Hemåt, n:r 1. — Pedagogisk tidskrift, n:r 1—4. — Svensk läraretidning, n:r 4—18. — Verdandi, n:r 1. — Slöjdundervisningsbladet, n:r 1—4. — Tidskrift för folkundervisningen, n:r 1 — Helsovänner, n:r 1, 3—9. — Jordemodern, n:r 1—3, 5. — Meddelanden för helso- och sjukvård, n:r 1—4. — Sedlighetsvännen, n:r 1, 2. — Nya bokhandelstidningen, n:r 3—19. — Svensk bokhandelstidning, n:r 5—19. — Svensk musiktidning, n:r 3—9. — Idun, n:r 5—19. — Linnea, n:r 3—5. — Folkskolans barntidning, n:r 1, 2, 4—9. — Skogvaktaren, n:r 1. — Finsk tidskrift, n:r 2—4. — Hemmet och samhället, n:r 1—4. — Koti ja Yhteiskunta, n:r 3. — Nylände, 1891, n:r 19—24; 1892, n:r 1—5. — Hvad vi vil, n:r 5—17. — Kvinden og Samfundet, n:r 1—3. — The englishwoman's review, n:r 2. — The woman's journal, n:r 3—17. — The review of reviews, n:r 4. — Deutsche Hausfrauenzeitung, n:r 5—19. — Neue Bahnen, n:r 3—9. — Die Lehrerin, n:r 11—15. — La femme, n:r 1—9. — Le journal du bien public, n:r 1—4.

Till Fredrika-Bremer-Förbundet insända böcker.

Alb. Bonnier: *V. H. Wickström*, Sådan var vägen. — Studentföreningen Verdandis småskrifter, 38—42.

Alb. Cammermeyer: *I. Undset*, Fra Akershus til Akropolis, h. 8—10.

C. E. Fritzes k. hofbokhandel: *H. Lundin*,Handledning i metodisk undervisning i kvinnlig slöjd.

H. Geber: *J. & G. Simon*, Kvinnan i tjugonde århundradet.

E. Giron: *A. E. Brehm*, De ryggradslösa djurens lif.

Torsten Hedlund: *G. Cederschiöld*, Svensk läsebok.

J. Kulle: Svenska mönster för konstväfnader och broderier.

Looström & komp.: *G. Björlin*, Carl den tolfte. Carl X Gustaf. Gustaf II Adolf. — *W. Lemnius*, Prokuratorn.

Samson & Wallin: *O. Tamm*, Prydnadsträdgården. — Års-katalog för svenska bokhandeln, 1891.

R. Schenström: Strödda tankar i några af tidens viktigare frågor.

Fr. Skoglund: *Cordelia*, Kärlekens hypnotism. — *Margrethe*, Efter konfirmationen.

Redaktionen af Sanningsvittnet: *C. Boberg*, Hvad skall man bli? David Isais son. Tankar och reflexioner i den sociala frågan.

Anmälan.

Dagny, som under år 1892 fortfarande kommer att verka för **Fredrika-Bremer-Förbundets ändamål: "en sund och lugn utveckling af arbetet för kvinnans höjande i sedligt och intellektuellt såväl som i socialt och ekonomiskt hänseende"**, anmäler härmed sin 7:de årgång. På samma gång tidskriften i främsta rummet vill sträffa att fullfölja detta sitt program, skall densamma därjämte allt framgent följa den nyare litteraturen, särskildt sådana dess alster, hvilka beröra sociala och sedliga frågor, meddela kortare berättelser, biografiska och historiska utkast, öfversikter m. m.

Dagny redigeras under år 1892 af fröken **Lotten Dahlgren** jämte en af **Fredrika-Bremer-Förbundet utsedd Redaktionskomité**, till hvilken, under Förbundets adress, alla meddelanden rörande tidskriften böra ställas. Fru **S. L.—d Adlersparre** kommer fortfarande att deltaga i komiténs arbete.

Dagny utkommer med åtta häften om två tryckark.

Priset för hel årgång blir fortfarande:

För medlemmar af Förbundet ..... kr. 2,50.

För icke medlemmar ..... » 4,00.

Förbundsmedlemmar prenumerera å **Fredrika-Bremer-Förbundets** byrå, 5 **Malm Morgsgatan**, personligen eller medelst postanvisning. Icke förbundsmedlemmar kunna prenumerera dels vid alla postanstalter i riket, dels på förbundsbyrån, dels äfven hos hrr bokhandlare.

Lösnummer kunna erhållas å **Fredrika-Bremer-Förbundets** byrå till ett pris af 60 öre för enkelhäfte.

Använd endast

Floras Opoponaxtvål,

Floras Genuina Glycerintvål,

Floras Eau de Cologne och Parfymer.